

Transcriptie van de

Regulen ende Handvesten van den grooten Faly-Begijnhof tot Haarlem

NL-HlmNHA_2123_418 Noord-Hollands Archief, Haarlem

NB:

- het document is niet gefolieerd, daarom wordt hier telkens het pagina-einde zoals in het origineel weergegeven als "--- einde pagina nn ----"; van 1 tot en met 119, beginnend met de voorzijde van de kaft als nr. 1.
- de tekstlijnen worden lijn per lijn weergegeven zoals in origineel,
- woordverklaringen : bron : <http://gtb.inl.nl/search/?owner=MNW> Historische Woordenboeken, worden in kleinere letter weergegeven.
- een letterlijke transcriptie en weergave werd nagestreefd.

Jef Van den Bergh
Turnhout, november 2020
jefvandenbergh@online.be

Inhoudstabel

blz. (van origineel)		blz.
1	Kaft vooraan	3
3	Copia REGULEN ende Handvesten Vanden Grooten Faly Beggynhoff tot Haerlem	
5	Voorrede van Joan Albert Ban, Doctoer inde beijde rechten, Pastoor	4
5	I. Inleiding (geschiedenis vanaf de H. Begga)	
6	II. Leven en werken van de H. Begga	5
7	III. Hoe begijnen en ook beggarden ontstaan zijn	6
7	IV. Na het overlijden van de H. Begga	
8	V. Over de stichting van het begijnhof van Haarlem - A° 1262	
8	VI. Over het concilie van Vienne (foutief Wenen genaamd) - A° 1305	7
10	VII. Over de brand - A° 1347	8
10	VIII. Wederopbouw, en bescherming, handvest gegeven door de Graaf van Hollant - A° 1356)	
11	IX. Bescherming, en tweede handvest gegeven door Albert Hertogh van Beyeren - A° 1389	9
11	X. Heere Hugo de goudsmidt wordt Pastoor - A° 1401	
11	XI. Nieuw handvest en regel gegeven door de Stad Haarlem, dit op vraag van het begijnhof - A° 1408	

12	XII.	Over andere ordonnanties gegeven door de pastoor	10
12	XIII.	Over de redenen waarom de handvesten en regel van het begijnhof nu, en wel op 5 april 1631, worden aangepast na het Concilie van Trente, beëindigd in 1563.	
14		Tekst van de regulen (regel) van 5 april 1631 (17 kapittelen)	11
65		Schepenen en raad van bevestigen de regels van het begijnhof - 17 oktober 1408	53
83		Kopie (A° 1579, door De Woerden ?) van de "Oudtste hantvesten des falibagy hoffs & Cvent byder stadt Haerlem" dd. 5 februari 1357	61
87		Kopie (niet gedateerd, en bij consent van mr. Christoffel Boudins) van dezelfde tekst als hiervoor, door Lefeure en Assendelft.	64
88		Kopie (door Lefeure en Assendelft) van de oorkonde dd. 13 februari 1390 (<i>NB : in paasstijl : 1389</i>] waarbij Graaf Aelbrecht het begijnhof van Haarlem in bescherming neemt, elementen van de regel bevestigt evenals de brieven gegeven door de Stad Haarlem aan het begijnhof aldaar.	65
91		Schepenen en raad van de stad Haarlem bevestigen de regels van het begijnhof - 17 oktober 1408 (cfr. Blz 65, kopie door Assendelft, en bij consent van mr. Christoffel Boudins)	68
99		Kopie (door Lefeure en Assendelft) van de oorkonde dd. 10 juni 1413 waarbij Graaf Willem de aankoop goedkeurt van een huis en erf door het begijnhof van Haarlem en het hof in bescherming neemt.	74
100		Kopie door Lefeure : Schepenen en raad van de stad Haarlem bevestigen de hiervoor vermelde aankoop, en bevestigen het hof te beschermen - 25 maart 1414 -	75
101		Kopie van de regel van het begijnhof van Haarlem (niet gedateerd, maar de tekst verwijst naar aartsbisdom Mechelen (ingesteld in 1559) Deze regel is dus van tussen 1559 en 1592, alleszins na 1559, en vandaar genoemd ' Statuten na 1559 ')	77

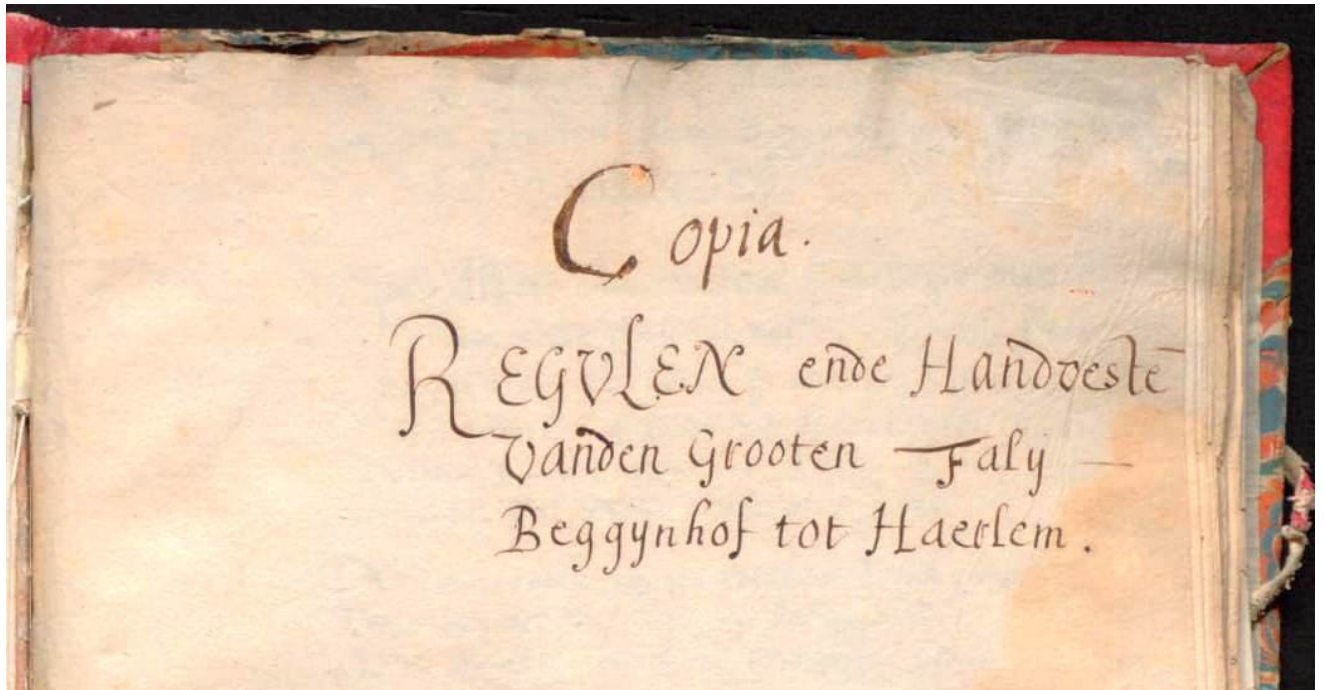
Transcriptie

Etiket op kaft vooraan : "Kloosterarchieven 418"

----- *einde pagina 1* -----

Stempel in blauwe inkt
" GEMEENTE ARCHIEF HAARLEM "

----- *einde pagina 2* -----

Copia
REGULEN ende Handvesten
Vanden Grooten Faly
Begghynhoff tot Haerlem.

- handvest : oorkonde waarbij bepaalde rechten of voorrechten worden toegekend
- falie: vrouwenmantel zonder mouwen, die over de schouders of hoofd werd gedragen.

----- *einde pagina 3* -----

blanco pagina

----- *einde pagina 4* -----

Regulen ende Hand-vesten
van den grooten Falij-Beggijnhof tot Haerlem
VOORREDEN

Joan Albert Ban, Doctoor inde beijde rechten,
Pastoor ende persoon van den Grooten falij -
Beggynhoff der stede Haerlem, onse lieve ende
wel beminde in Godt, de Meesterssen, Raedts-
vrouwen, ende gemeyne Beggijnen van onsen
hoove, Saligheyd ende alle goet.

I De wijl onsen Salichmaker Jesus Christus op de
aerde wandelende, met zijn leeringe ende exempelen,
alle de werelt tot Godt beweeght heeft, ende
sommige menschen met sijnen geest alsoo begaeft, dat
sij brandende in zijn heijlics vier, andere menschen tot de
Goodts-dienst onsteeken hebben. Soo ist dat
des H. Geest, welcke onsen Saligmaker aan zijn
H. kerck belooft ende gesonden heeft verscheyde
krachten ende deughde, in die heylige menschen uijt =
gewrocht heeft; ende datsgelijck des h. Apostel Pau =
lus seijdt, naer zijn wel gevallen ende believe.
Oversulcx men siet inde H. kercke in alle eewen
ende tijden, van onsen Saligmaker ende zijn H.
geest, verweckt te zijn verscheyde persoonen, welcke
den heere Jesus volgende, met haar leeringhe ende
exempelen de ziele machtich tot Godt bekeert,
ende in zijn heylige tucht ende dienst beleijt hebben.
Alsoo dat omtrent den jaare ons heeren ses hondert ses
ende sestigh, de heilige moeder Begga, dochter
van den salige Pipinus van Landen, eerste hertog
van Brabandt, ende de salige Iduberga, die ook Itta
genaemt wordt, suster was de heyllige maget Geer=
truijd Abdisse van Nivelles, en van den doorluchtige
vorst Grimaldus den tweeden hertog van Brabandt

----- *einde pagina 5* -----

is van Godt verweckt geweest, tot instellinghe van de vergaderinghe der vrouw persoonen, die was Saar genaemt werden Beggynen; welcke (gelijk Joannes paus van Roomen, den twe ende twintigste van die naem seijdt) den heere der krachten diemen in gewillige gehoorsaemheyd, suyverheijd ende oodtmoedigheyd; welcke instelinghe aldus geschiet is.

II De heijlige moeder Begga, naardemaal haer man den salighen Ansigisus, door Goswijn een vondelingh ende opgenomen soon wredelijck vermoordt was, bemerckende dat sij vande wetten des houwelijcken staets (die sij langhen tijt om de liefde Gods salighlijck hadde beleeft) ontbonden was, heeft volgens den raed van den Apostel Paulus, beginnen te dencken op die dinghen die Godt aengaen, om Godt te dienen, ende te behaghen met lichaem ende ziel. Ende haar bekeeringe aenvangende met een bedevaert tot de Stadt Roomen, aldaar besoeckende de Lichamen van S. Pieter ende Paulus Apostelen, ende met de Apostolische benedictie van den Paus Adeodatus wederkeerende in Nederlant, heeft tot Anden-
deijs, neffens de Mase (welck int bisdom van Namen gelegen is) getimmert seve kercken ter eere Godts
naer het voorbeeld van de seven kercken van Roomen, gelijk sij dat op de wegh aan Godt belooft hadde. timmeren: opbouwen, bouwen
Ende naermaels op die selfde plaets stichtende een
klooster heeft aldaar gevielde vrouw-persoonen, inde gevielde : van (wel)gevallen (?)
drie beloften van de gestrenge Godtsdienst levend te weten eewige Suyverheyd, Gehoorsaemheyd, ende Armoede, ingestelt, ende met behoorlijcke lijfftocht besorght, volgens het voorbeeld van haar suster de heijlige Geertruijd. Ende alsoo voor een ijgelijck

----- **einde pagina 6** -----

alles geworden sijnde, om alle menschen saligh te maecken, doen ter tijt nogh woonende in haar hoff ofte Palleijs met haar staetdochters ende Cameniereen, die sij tot Godt was treckende, heeft een manier van leven aangenomen ende geleydt, waer mede sij verscheijde eerlycke dochters, van hooge ende gemeyne staet, tot de Godtsdienst beweeght heeft.

III Haer manier van leven bestondt voornamelijk int versmade van de werelt, in een slecht eerlijck en deuchtsaam kleedt, onder het belijdt van haar Pastoor, met gewillige gehoorsaemheijd, suijsverheijd ende Oodtmoedichheijt. Alsoo dat veele ende verscheyde jonghe dochters, het voorbeeld van de heijlige moeder naevolgende, noch in haar vaders huijse haar tot sulck een leven begaeven, die naer de H. moeder Begga omde eenparige manier van leven werden Beggijnen genaemt. Welcke manier van Godtvruchtich leven naemaels in korten tijdt alsoo toegenoomen heeft dat sommige personen in een huijsgesin met malkanderen haer begaeven, om sulck een leven te leijden. +

(op ingenaaide reep papier :)

+ Desgelijx sijn oock sekere colleges ende vergaderinghe van mans-persoonen van de H. Moeder Begga gesticht, die nae haer Beggarden genaemt worden.

IIII Ende naer dat de heijlig Moeder Begga, in het Clooster tot Andeijs, int jaar ons heeren ses= hondert ses ende tachtich, Salich gestorven was, zijn de vergaderinghe van haar kindere ende navolghsters vermeerdert, ende door gunst vande Eerwaardichste Bischoppen, ende Godtdienstige Christene vorsten, alsoo gehanthaeft ende ver=

----- **einde pagina 7** -----

voordert, dat sij bijzondere plaetsen hebben verkregen met veele privilegiën en gunsten, als oock met tijdelijcke middelen begift; welcke personen naer de heijlige moeder Begga sijn Beggijnen genaemt, ende die plaetse Beggijn-hoven vermits de heijlige Moeder Begga haar hoff in sulck een plaets eerst hadde verandert welcke is geschiet aldereerst tot Landen gelegen in Luyckerlandt.

V Dese salige instellinge door gansch Nederlandt voortspruijgende is ontrent het jaar **1262**. het begijn= hoff tot Haarlem gesticht van den Eerwaardigen Heer Arnoldus van Sassenheijm Pastoor van de Parochie kerck was S. Bavo, ende is met heerlijcke stichtinge besedt. Hij heeft aldaar een Pastorije verscheijde vande Parochie van S. Bavo, op sijn selven

1262

gesticht. Welcke de doorluchtige vrouwe Aleijd
Gravinne van Henegouw, de huysvrouwe was heere
Jan van Avienne, Grave van Henegouw +, met sekere

(in linkermarge :)

+ (die naemaels grave van Holland is geweest)

jaarlijcxen renten heeft begifticht. Te weten achtig
mudden gorst op haaren molen, etc. Int jaar ons
heeren twaelfhondert drie ende t'seventich.

achtig : tachtig

1273

VI Ende als het begijnhoff van Haarlem drie ende
dertigh jaaren gestaen hadde, ende dapper in Godde-
lijke ende tijtelijcke dingen toegenomen hadde :
Soo heeft den Paus Clemens den vijfde van dien
naem int jaar ons heere dertien hondert ende vijff,
int Concilie tot Wenen in Oostenrijck gehouden,
in den Ban gedaen sommige + vrouw personen in Duijts-

1305

Wenen: fout, was iin Vienne (Fr.)

(in linkermarge :)

+ manspersonen Beguarden, ende sommige

landt Beguinen genaemt. Welcke veel grouwelijcke
ketterije tegen de H. Dryvuldicheijde, ende de heijlige

----- **einde pagina 8** -----

Sacramente, ende de gehoorsaamheijt van de H.
Kercke, verweckt hadden. Waer over het gerucht verbreydt
sijnde, oock de Beggijnen in Nederlant (hoe wel sij inde
naemen, leven, ende daedt verscheyden waren) hier over
beticht sijn geweest. Welcke door hulpe van de Bisschoppen
van Luyck, Cameryck, Toornyck ende Utrecht
dapper geholpen sijnde, bij de Apostolycke stoel onnosel
verclaert sijn van de voorscreven ketterije, ende van
den banne vrij gekent, ende ontslagen, door Joannes
den twee ende twintichste Paus van die naem, int
jaar ons heeren derthien hondert ende seventhien :
willende dat sij haer onder de gehoorsaamheijt, ende het
gebiedt der Bisschoppen mosten begeven, die uiijt volmacht
van de Apostolycke stoel, over de Beggijnen soudent ge=
bieden, ende haer beschermen. Tot welcken eijnde den
voorschreven Paus aen de Bisschoppen van Cameryck,
Toornyck, ende Utrecht, met besondere brieven heeft
bevolen, dat sij op de Beggijnen van haere Bisdommen

Toornyck: Doornik

1317

soude wacht houden, haer leven ondersoecken ende de goe=de ende godtvruchtige Beggijnen, voortaan uijt kracht van de Apostolijke stoel bevrijen, ende beschermen. Ende daerom worden alle Beggijnen die onder haeren Bisschop niet willen staen alle jaers inden ban gedaen op den witten donderdagh. Soo dat de Beggijn-hoven in Nederlandt doen bloeyjende is Godtvruchticheijdt, ende dagelijx toenemende vele privilegien, gunsten, ende voordeel van verscheijde Pausen ontfanghen hebben, welcke de beggijnen van Nederlandt (namentlijck Joannes de twee ende twintichste, met Urbanus den vierde van die naemen) prijzen dat sij levende in suijsverheijdt, gehoorsaemheijdt, ende oodtmoedicheijt, onder [beheer]

----- *einde pagina 9* -----

van hare harders ende Parochianen, inde reuke der salven lopende, de Coninginne der maechden naevolgend ende den heere der krachten dienen.

harder: herder

VII Als onsen hove onder bescherminge van de Eerwaardighste bisschop, ende der Graven van Hollandt dapper toenam: soo is de stadt Haerlem + door onge= (*in linkermarge :*) + int jaer ons heeren duijsent drije hondert seven ende veertich

1347

luck van brandt, veroorsaecht aen de stadts poorte, geheel bedorven; het Beggijnhoff ende alle de kercke sijn door den brandt vernielt, datter niet en bleve staen dan alleenlijck de Capelle van de Heijlige Maget Maria, buijten onder de stadt, van den Roomschen konings Willem gesticht, welke bleef door Godes bescherminge ongeschendt.

bederven: ten onder gaan

VIII Naer welcken brandt het Beggijnhoff wederom opgebouwt is, door hulpe van den Grave van Hollandt die het selfde te vooren hadde in sijn behoede ende bescherm genomen. Van wiens wegen het gerechte van Haerlem is bevoolen den Beggynhove te hoeden ende beschermen tegen alle opvall. Welcke inde jaere dertienhondert ses ende vijftich den hoff heeft genomen in haere bescherminge ende hoede, ende met opene besegelde brieven haer handveste gegeven, van alle haer privilegiën ende

1356

ordonnantie, die sij te vooren hadde voor den brande ;
belovende die, van den heere wegen, te weten den
Grave van Hollandt, te hoeden ende te beschermen ; tot
dien eijnde bedingende, dat gheen persoon op de hove
mocht aengenomen worden dan bij het gerecht van
Haerlem, ende met een bijstaende vooght belovende
dat sij de Overigheijt des hoffs soude onderdanigh sijn.

voocht:van voege: regel

----- *einde pagina 10* -----

IX Naemaels heeft Albert Hertogh van Beyerens, ende
Grave van Hollandt voor hem ende sijn nakomelinge, op-
nieuw bij sijnen opene brieve, in de jaare derthienhondert
negen ende tachtich, het beggijnhoff met alle de jonck=
vrouwen, ende haere goederen in bescherminge genomen,
verlenende haer de tweede handvesten, van alle haer privi=
legie, ordonnantie ende regelen, die de Pastoor ende
de meestersse in grooter hadde gemaect als de eerste
uijtdruckelijck seggende dat sij onder sijn bescherminge
souden leven in de Gehoorsaemheijdt van de H. kercke.

1389

tweede handvest

X Naemaels inden jaare ons heeren duijssent vierhondert
ende een, de Eerwaardige Heere Hugo de goudsmidt
(alsoo genaemt omdat hij een goudtsmidt hadde geweest)
Licentiaet inder Godtheijt, een treffelijck predicant
Pastoor geworden sijnde, heeft het Beggijnhoff met tij=
delijcke ende geestelijcke Rijcdomme veel goedts ge=
daen. Ende onder alle andere, heeft hij van Hertogh
Albert, Grave van Hollandt, verkrege het recht van
bescherminge, ende de gifte van de Parochie kerke van
dese beggijnhove, het welck den Grave heeft overgege=
ven voor hem en sijn nakomelinge op derthien maech=
den te weten elff van de oudtste des hoffs met de hofmeesterssen
soo dicwils de kercke sal sonder pastoor sijn.

1401

dertien maagden

XI Hij heeft mede verkregen van den gerechte van Haer=
lem, in den jaare veerthien hondert ende acht, een
nieuwe handveste van alle privilegen des hoffs, ende
vande nieuwe Ordonnantie ende regulen, welcke hij
als Cureijt ende Pastoor met sijne klerken ende de
meesterssen hadde gemaect, met veele stichtige ende
godvruchtige wetten, ende regulen verbrijdt om een
salich leven te leijden. In welcke derde handvesten het

1408

nieuw handvest

*met sijn klerken ende de
meesterssen*

derde handvest

----- *einde pagina 11* -----

gerecht van Haerlem, verclarende dat sij beschermers waeren van wegen den Heere den Grave van Hollandt over de personen, ende alle de goederen des hoffs, om te handthaven de regierders ende Overicheijt ende de or=donnantie of regulen van leven, bij de Priesteren des hoffs gemaect, off naemaels nogh te maken ; belovende dat sij den hove tegen alle opval soude beschermen, met alle de personen ende goederen daer toe behoorende.

opval: wat iemand overkomt

XII Hier op sijn gevolcht nogs veele verscheijde andere ordonnantie bij de Pastooren des hoffs naer beloop des tijts ende den eijsch van saecke gemaect, met des Pastoors ende des hoffs segelen besegelt. Welcke om dat sij in een gemeyne handtvesten niet en sijn gestelt, som= mige sijn verlooren door ongeluck des tijtts, sommige noch bewaert bij auhentique brieven ende copijen.

XIII Ende gelijk het blijkt dat bij verloop des tijtts, de werelt ende de menschen met alle menschelijcke dingen veranderen ; de goede wetten ende regulen mede door vergetelheydt of sloffheijt der menschen vervallen ; tot groot nadeel van de geestelijcke tucht, veroorsaeckende ondergangh van plaetse ende lapshijt van het geestelijck leven : Soo ist dat wij eensdeels van ons Pastorael ampt, ende ter anderen op uw gemeijn versoeck hier op aen ons ge= daen, onse beggijnhoven met alle de beggijne ende maeghde, die nu sijn oft naemaels coomen mooghen, soeckende te bewaeren, ende te voorderen, ter eeren Gods ende tot zielen saligheijt, aennemende alle reformatie van het heijlich Concilie van Trenten, de oude handveste, regulen, ende ordonnantie van desen hove te samen vergadert hebben, ende die selfde naer den eijsch van de tegenwoordige tijt, volgens de gehoorsaemheijt van de H.

slofheid : verzuim, verwaarlozing

----- einde pagina 12 -----

Roomsche stoel, mitsgaders het geboot end verbete= ringe van het H. Concilie van Trenten ; verandert, verbetert, ende bequaem gemaect hebben, voor onsen hove, ende Beggijnen, om onder het gebiedt van den doorluchtigen ende Eerwaardichste heere den Bisschop van Haerlem, van nu aen ende in navolgende tyden op onsen hove, ende bij onse beggijne, achtervolgt ende onderhouden te worden, als blijkt in navol=

achtervolgen: opvolgen, nakomen

volgende Capittelen.

----- *einde pagina 13* -----

I. Capittel

Van den Pastoor, sijn recht macht
ende waerdicheijt

I. Alle beggijnen, welcke bij de bullen der Pausen van den Banne die over Duijtslant gegaen was, vrij gekont sijn, ende bij de selfde gepresen in haer staet sijn vanden Roomschen stoel gestelt onder de macht, bevel, regieringe ende gehoorsaemheijd der Bisschoppen dewelcke inde volmaekste staet, als [d'elfte] lidmaten van Christus ons hooft, ende vorsten der kercken, met een ewige bandt verbonden sijn tot de sorge der sielen in haare Bisdomme, ende kercke; die sij trouwen. Welcke last der sielen haer, met de heijlige wijdinge ende salvinghe wordt opgeleijdt, van de welcke sij niet en mogen ontslagen worden, sonder volmaght van den Oppersten Bisschop der kercke, den Paus van Roomen. Ende de wijle den Bisschop alle sijne ondersaten ende Parochie niet en kan door sijn persoonelijcke bijstandt beleijden, maer neemt sijn plaetse in de hooftkercke van de Stadt daer hij woont ; stellende aldaer sijn Princelycke stoel ende Throon ; welcke stadt daerom Cathedral is dat is Bisdoms-stadt van de throon ende stoel geheten wordt, ende de kercke wert een domkercke genaemt. Zoo ist dat sommige kercken van sijn Bisdom in verscheijde plaetsen oprecht sijn tot Parochiën ; al waer de gemeijnten moet ontfanghen, de uijtreyckinge van het goedelijcke woordt, ende gebruijck der Heijlige Sacramenten. Over sulcx den Bisschop onder hem neemt ander bequame Priesters, stellende die in sijnen naem in verscheijde plaetse, ende Parochie kercken, door sijn bisdom ; gevende hun de sorge ende last der sielen, over sekere gemeijnten, ma-

----- *einde pagina 14* -----

kende sijn Pastoors, dat is harders over de schapen, welcke voor den tijdt van hunnen dienst moeten hun aen sijne hooghwaerdigheijt, voor den last ende ziel sorge der schapen, ende ondersaten, verbinden ; all hoe wel sij daer aen niet geduerich met een ewige

bandt verbonden zijn gelijk de Bisschoppen maer moghen haere ziel Sorge ende Pastorije verlaten, welcke dan wederkomt aende Eerwaerdichste Bisschoppen, om daer in te versien.

versien: voorzien

II. Soo ist dat alle Beggijnen die haeren bisschop niet willen erkennen, nochte gehoorsaem zijn jaerlijx op den goeden vrijdagh werden verklaert in den banne te zijn welcke gehouden zijn van hem te ontfangen handtvesten van haere regulen, ende verbeteringe van alle goede tucht.

Waerom de Beggijnhoven die eijgen parochie-kercken hebben oock een eijgen pastoor ende harder hebben, die van oudts oock Cureijt, ende parochiaen, werde genaemt, van de last ende ziel Sorge, die hij in den name vanden Eerwaerdichste Bisschop, voor den beggijnen draeght.

III. Ende namentlijk ons Beggijnhoff van Haerlem, bij de Eerwaardige heere Arnolt van Sassenheijm Pastoor van de parochie van Haerlem, int jaer twaelfhondert twee ende sestig gesticht, die doen de eerste pastoor was, is na den tijdt van elff jaeren verheven tot een bijzondere Pastorije, die de Grave van Hollandt met veel jaerlijxe inkomen heeft versien welcke hij als patroon ende gifter eertijds plach te begeven. Welcke pastoor naemaels heeft verkregen de waardigheijd van persoon, dat is, een stoel in den domkercke van Utrecht

1262

begeven: benoemen (van pastoor)

----- *einde pagina 15* -----

onder de Domheeren ende Canoniken, welcke in den jaere duijsent vijffhondert negen ende vijftich, als Haerlem een bisdom geworden is, in den domkercke van Haerlem uijt vervolgh van het nieuw bisdom is overgedragen. Waerom de pastooren tot teijcken van sulx Almuisen (dat is de bontevellen van wit, en graeuw bont gemaect) op hunnen arm dragen.

1559

almuis : almissee : een tot de schouders afhangend hoofddeksel, kap, inzonderheid van geestelijken; vaak met hermelijn." ghevoedert met ermijnen seer rijckelic".

IIII. Derwijl dan den pastoor, en persoon, van ons beggijnhoff, bij de bisschoppelijke volmacht wordt ingestelt in zijn pastorije, moet hij doen openbaere belijdinghe van het Catholycke roomsche geloof ende beloven dat hij

in de Gehoorsaemheijd vande Eerwaardichste heere de
Bischop van Haerlem sal blijven zijn pastorije ende
beggijnhoff int geestelyck ende tydelijck naerstelyck
sal voorstaen, ende de sielsorge getrouwelyck in syn
ampt plichten.

V. Ende hierom ist dat den Pastoor onder den Bisschop
gestelt, ende tot een deel van sijne sorgen geroepen
op dese Beggijn-hove de eerste plaets heeft int regie-
ren des hoffs, welcke hem van den bisschop uijt kracht=
te van de Apostolycke Stoel opgeleydt is. Ende
oversulx is men hem, naest den Bischop, schuldigh eer=
biedinge ende Gehoorsaemheijdt, soo wel de meesterssen
als andere Beggijnen des hoefs aen wie alle Beg=
gijnen, naestden Eerwaardighsten Bisschop, moeten
gehoorsaemheijdt belooven, in haare belijdinge.

VI. Den pastoor van desen hove, volgens de oude privi=
legiën, heeft volle macht om regulen, wetten, ende

----- *einde pagina 16* -----

ordonnantie te maken soo wel van goede eersami=
ge seden, als geestelijcke dingen ; die daer toe mach
nemen, om te raedtslagen, eenige goede priesters
nae zijn goetducken. Ende de meesterssen zijn
gehouden van den pastoor alle nieuwe regulen ende
ordonnantie te versoecken wanneer eenige misbruijc=
ken opstaan, volgens de derde hantvesten, int
acht ende dertigste artijckel gegeven int jaar
ons heeren **veerthienhondert ende acht.**

1408

VII. Den pastoor comt alleen toe de sorge over de sie=
len, van biecht te hooren, predicken, Sacramente
te bedienen. Hij heeft het opperste gebiedt over
sijn vier capellanen, de welcke hij magh naer zijn
believen oorloff geven tot enige geestelijcke
rechtgesagh, ende bedieninge van de zielsorge.

oorloff: toelating

VIII. Hij heeft volmacht alle gebreecken ende
misdaden te verbeteren, ende te straffen,
de huijse te besoecken ende in sware voorvallen
sal hij met de meesterssen alles beleijden ende
beschicken wat tot des hoffs oorbaer, ende der
sielen saligheijdt streckt.

IX. Den pastoor van desen hove werdt bij derthien ontfangen Beggijne verkoosen, uijt kracht van Jus Patronatus, welck hier nae breeder verhaelt is in het thiende Capittel.

----- **einde pagina 17** -----

Teede Capittel
Vanden Meesterssen

teede : tweede; allicht schrijffout

I. De meesterssen van desen hoven hebben het bewint, beleid, ende gebiedt, naest den pastoor, over alle Beggijnen ende de goederen van den hoff, welcke geen ander oversten en kennen dan den pastoor ofte Cureijt ende den Eerwaerdichste Bisschop van Haerlem.

II. Zij moeten opsicht houden op de beggijnen ende haer met een goet exempel voorgaen in zuijverheijdt, gehoorsaemheijt, ende oodtmoedicheijt ; ende een speigel zijn van een godtvruchtich leven, waeromme zij oock moeders, van haer ondersaten, genaemt worden.

III. Zij moeten de gemeijne gebreken der ondersaten minnelijck berispen ; de grooten ende sware aen den parchoaen openbaeren, om met sijnen raedt te verbeteren.

IIII. Zij moeten twe maels int jaer alle de huijsen besoecken ende alle overvloedige sinnelijckheijt der ondersaten in huijsraedt, cledinghe, ende andersins bestraffen, ende doen verbeteren.

V. Zij zullen in geenige dingen haer selven, oft haer eijgenbaet soecken ; maer getrouwelijck sullen zij, met den pastoor, de tijdelijcke dingen des hoffs bestieren, de dagelijxe lasten sullen zij uijtreycken, ende de inkomen ontfanghen, ende van dien, alle jaers voor den parochiaen, rekeninghe doen. Ende alsdan te voorn in de kerck, openbaerlijck voor de gemeijne Beggijne ende den pastoor nae dat hij de handtvesten gelesen heeft, van alle gebreken, oodtmoedelijck haer schuldt spreken, met dese worde :

Ick bid Uw Eerwaerdige heere pastoor, ende uw alderliefste susters dat gij mij om godts-wille vergeven wilt al wat ick tegen uw misdaen hebbe.

----- **einde pagina 18** -----

VI. Zij en sullen gheen landen aenkoopen, oft gelt uijtstellen op renten, dan met weten ende toestaen van den parochiaen ; oft in eenige manieren de goederen des hoffs beswaren, buijten toestaen van den parochiaen, ende de raetsvrouwen van den hove.

VII. Als sij haer officie aenvaerden, sullen, sij in handen van den pastoor een eedt van getrouwheijt doen, in de volgende wijze.

Ick X. gekoosen meestersse van desen Beggijnhove, belove onder de gehoorsaemheijd van de seer doorluchtige ende eerwaerdichste heere den Bisschop van Haerlem, ende den parochiaen van desen hove, mijn ampt ende last van meestersse getrouwelijcke te bedienen, volgens de regulen ende handtvesten van desen hof. de gemeijnen ende verholten saecken deses hoove aangaeende, en sal ick niemant dan die het aangaet openbaren. De gunsten, en privilegiën des hoffs, sal ick altoos voorstaen, en in alles soecken te vermeerderen naer mijn vermogen. Zoo waerlijck helpe mij Godt en dese sijne heijlige Evangeliën.

----- **einde pagina 19** -----

Derde Capittel

Van de hoedanigheijd der Persoonen, diemen tot Beggijnen magh aennemen.

I. Die op desen hove sullen mogen aengenomen worden moeten sijn eerlijcke vrouw-Persoonen, van echten bedde, van goeden naeme, en bij een yder voor sulx bekent mitsgaders gesont van sinnen, lichaem, en leden, die niet onderwaerigh sijn eenige smettelijcke, en vallende sieckten, oudt ten minsten seshien iaeren.

echten : huwelijks-

II. Sij moeten vrij sijn van alle beloften, soo wel van enige geestelijcke ordenen, en cloosteren, als van houwelijcke ; ende onbelast met enige borchtochte ofte merckelijcke schulden.

III. Zij moeten hebben een bedde met sijn toebehoort, ende begijne kleederen, met tamelijcken huijsraet, namelijck ten lijve behoorende.

lijve: leven

IIII. Ende daerenboven moeten sij hebben eenige jaerlijxe in=
koomen van renten, oft soodanigh eerlijck handtwerck
kennen, dat sij eerlijck mogen de kost krijgen, sonder den
hoff lastich te vallen inde eerste vijff iaeren.

Het welcke sij opden hoff koomende, aen de Parochiaen
ende de Meesterssen, met een borge, het sij een geestelijck
of waerlijck persoon, all waert oock met een eerlijck bequa=
me Beggijne des hoffs, sullen belooven.

V. Als sij het hoff verkregen heeft, sal sij ten minsten een iaer

----- ***einde pagina 20*** -----

oft meerder, naer goedtduncken der overigheijdt, in een
Convent, oft bij een oude bequame Beggijne (die de
overigheijt daer toe genoegsaem kendt) woonen, ende
haer selven proeven, ende alsoo geproeft worden; oft
sij den hoove bequaem is oft niet ? Op welcke de moe=
der des convents, ofte de voorschreven Beggijne, naerste=
lijck sal letten, merckende op haer leven, consciëntie,
ommegangh, seeden, ende diergelijcken dingen. Van
welcke sij de Overigheijt des hoffs sullen moeten vol
bescheijt doen, eer die persoon tot professie ofte belijdinge
ende het volle recht van Beggijne werde toegelaten.

VI. Den pastoor sal een maendt te vooren die persoon wel=
ke Beggijne werde sal ende professie of belijdinge doen
van den preeckstoel onder de predicatie met naem ende
toenaem affroepen, op dat een yder daer van kennisse
magh hebben, ene soo daer ijedt op te seggen waer,
den pastor ende meesterssen aendien.

----- ***einde pagina 21*** -----

Vierde Capittel

Van het Cleedt der Beggijnen

I. Het betaemt alle geestelijcke personen, zodanige kledinge te dragen, welcke haaren eijgen staet bequaem zijn : opdat sij door de geschickheijt van het uijtwendig kleedt, de inwendige eersaemheijd der zeden betoonen.

II. Hierom de Beggijnen van desen hove, sullen geen ander colour dragen als swart, volgens de oude gewoonte sonder eenige sijde geneijdt. Het laken sal niet hooger van prijs zijn als acht gulden. Het linnewaet niet hooger als van dertigh stuvers.

III. Haer gortrocken ofte onderrocken sullen van geen ander colour zijn als van swart, oft doncker grauew : ende met genige andere beeste vellen, of pelsen gevoedert, dan van lammekens, oft schapen.

IIII. Haer boven rocken sullen swart zijn van laken ofte van sleght ras ofte gekaerde saije ; met mouwen wijdt een half elle ende een half vierendeel : met ses vouwen voor aen, ende ses vouwen achter : onder met een lakense boordt om genajjt, sonder stootkandt ofte stootdboordt : so lange nederwaerts hangende dat se maer twe of drie vingeren van de aerde wijken ende en sullen haer om het middellijff niet gorden op den bove rock : met den welcke sij alle sondaghen ende heilige daghen moeten te kercke comen : maer des wercke daeghs moogen sij comen, met een swart schortelkleedt ofte voor=shoot, met vijff oft dry vouwen.

sleght: vlak
ras :eenvoudig

VI. Haer schoenen ende pantoffelen, sullen zijn van sleght, swart

----- **einde pagina 22** -----

leder niet ongekeert ; van sleght maecksel, sonder wit neijdsel, sonder spijgaten, met ooren, oft sonder ooren, naer gemack van de voeten.

V. Haer huijcken ende falyen sullen gemaect worden van laken of van wollen karsen.

karsaai: grove wollen stof

VII. Die op desen hove aengenomen worden, als sij de plaetse van den Parochiaen ende Meesterssen verkegen hebben sullen ses weken langs dragen haer wereltlijck cleedt; en

de moeder des convents sal heur terstont dat haijr aff=
snijden, soo kort datment niet vlechten en magh, ende de
beggijne doeck opsetten ; die sij dragen sullen altoos
welcke niet sal gestijft sijn, oft met eenigh sinnelijck
neijdsel geziert, en sal met drie copere slechte spelden
op het hooft van +

slecht: vlak, eenvoudig

in linkermarge :

+ gemaect sijn; te weten een op het midden van het voorhoofd, ende twe
aen de zijden. En sullen huijcken
dragen sonder chierten om te kercken te gaen, en aen
de straet.

chier:sier

VIII. Als de ses weecken om sijn, sullen sij aentrecken de
beggijne rock, en alsoo gekleedt gaen, met de voor=
schreven huijcke, een jaer en een half, eer sij professie
mogen doen.

IX. Die haer professie ghedaen hebben, sullen
onder des beggijnendoeck, kin-doecken dragen, op
haer professie, ende op alle hoge getijden des iaers
ende daer mede begraven worden. Maer de Meesterssen
sullen altoos kin-doecken dragen.

X. Ende als sij te kercke gaen het sij ter misse, predi=
catie, vespere, biechte ofte ten H. Sacramente, des
winters, beginnende van Alderheijlich avondt in de ves=
per tot paesavont toe sullen sij mede falye dragen :

mede: bovendien

----- einde pagina 23 -----

maer is de somer, beginnende van paes avont in de misse,
tot alderheijligen avont toe, sulllen sij ommekleden dragen
van swarte gekaerde saijen de ellen waardich ten hoogsten
vier en twintich stuijvers ; welcker maecksel is langh twe
ellen, ende breed drie ellen-en een halve.

XI. Alle beggijnen sullen het haijr soo kort dragen, datment
niet vlechten en mach ; ende sullen daer wel op passen.

XII. Als sij reisen ende van huijse gaen, sullen sij haer volle cle-
dinge, ende huijcken dragen sonder chierten ; ende die sullen sij
dragen tot aen de poorte op het hooff, en daer mede gaen
door de steden over de straaten.

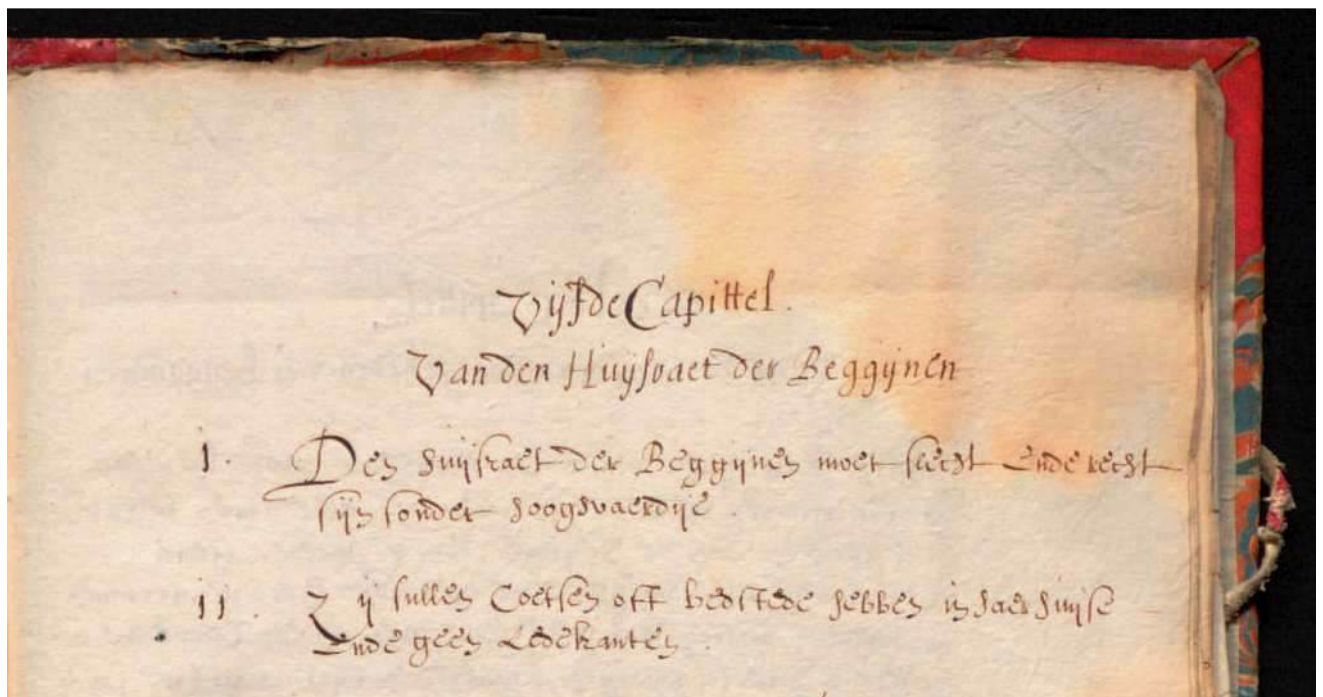
chier: sier(sel)

XIII. Zij sullen mijden alle sinnelijckheijd ende hoogvierdigheijd in haere kledinge, ende alle haer linnewaet moet gesoomt sijn sonder sticksel, sonder binnenwerck, en sonder spellewerck.

NB: rechtonder op deze bladzijde :

5. Cap.

----- einde pagina 24 -----

Vijfde Capittel

Van den Huijsraet der Beggijnen

I. Den huijsraet der Beggijnen moet slecht ende recht sijn sonder hooghvaerdije.

slecht : eenvoudig

II. Zij sullen coetsen oft bedstede hebben in haer huijse ende geen ledekanten.

coetse : rustbank

III. Zij sullen geen lakens oft oorkussens hebben met spel-
werck, binnen oft buijten : nogh geen gordijnen, als
van blaeuw oft groen, sonder franie, en die ongeploijt :
noch geen dekens dan van groen of blaeuw laken :
nogh geen spaensche stoelen of stoelkussens, dan alle spaansese-
stoelen: met zit en rug van leder
van blaeuw of groen slechte stoffen.

IIII. Zij sullen geene kostelijcke tafellakens of servieten
hebben ; noch goudt, oft silver, tot sinnelijckheijd ge=
bruijcken ; nogh met koper ofte tin in huijs proncken.

V. Geen weereltlijcke schilderije en sullen sij hebben
dan alleen godtvruchtige.

VI. Haer huijsraet sullen sij net ende reijn houden,
sonder overstallige sinnelijckheijdt. overstallig: overbodig, overdadig

----- *einde pagina 25* -----

Seste Capittel

Van de getijden ende gebeden der beggijnen

I. Alle Beggijnen van onsen hove, die professie ende be-
lofte gedaen hebben, sijn verbonden alle dagen te lesen
de getijden van de heijlige Maria moeder Godts.
Oversulx alle maeghde die op desen hove aengenomen
worden, moeten die getijden leeren in een Convente, of
elders daer sij wonen, binnen den tijdt van twe jaren,
alleer sij professie ofte belofte doen mogen.

II. Die niet lesen en kunnen, sullen pater-nosters getijden
seggen in de volgende manieren, voor de metten ende
lauden, een vrouwen hoijken van vijff vader onse, ende
vijftigh weestgegroet maria, met het gelove,
voor de prime, een vader ons, weestgegroet, ende het gelove
met de psalm uijt de diepte.
Voor de tertie, sexte, noene, ijder, drijemael vader onse
en weest gegroet.
Voor de vesper vijff vader ons, ende vijff weest gegroet.
Voor de Complete drie vader ons ende drie weest ge-
groet, met het geloove.
Ende int eijnde van ijder getijde sullen sij seggen Glorie
sij den vader, en den zoone, ende den heijligen Geest ;
alst was in den beginne, ende nu ende altoos, ende
inder eewigheijd der ewigheijden. Amen.

III. Die geleert sijn, moghen de Groote getijden leesen geleert: door onderricht bekwaam int latijn naer het gebruijck van de h. roomsche kercke maer en moghen haer gewoonlijcke getijden niet vermindren.

----- *einde pagina 26* -----

blanco pagina

----- *einde pagina 27* -----

* * *

VII Wanneer een Beggijne gestorven is, sullen de Beggijnen twe te gader bij het lijck overdach bidden. Ende men sal inde kercke voor haer sielen de getijden der dooden singen ; te weten de vesper, ende een nocturn, met de Laudan. Ende daeghs daer nae een misse singen. De maechden des hoffs, sullen oock eens te gader inde kercke, de geheele vigilie der dooden int nederduijts lesen.

Op de sevenden dach, sal men een misse voor haere ziele lesen. Ende op de maendt stondt, ende de drie eerste jaergetijden sullen de beggijne inde kercke de geheele getijden der dooden lesen, ende men sal voor haerder ziele een misse singen. Ende op den uijtvaert, maenstondt, op het eerste jaergetijdt, sullen alle de beggijnen het H. Sacrament ontfangen. Men sal oock seve jaere langh haer namen op de Rol der overledenen stellen om daer voor te bidden. Ende alle dese dingen salmen voor de arme maechden uijt liefden doen.

VIII. Als den Pastoor, ofte een Meestersse, sterft, salmen ter stondt de geheele getijden der dooden singen, ende de beggijnen sullen die in de kerck oock int nederduijts lesen. Daeghs daer nae salmen haer uijtvaert met een singende misse houden. Op den sevenden dach sullen de maechden wederom de geheele getijden lesen ende men sal een lesende misse doen. Op de maentstondt salmen de vesper met een nocturn, ende de lauden der dooden singen. De maechden sullen in de kerck de geheele getijde lesen. Daeghs daer aen salmen een misse singen. Op het eerste jaergetijd salmen doen gelijk op de uijtvaert. Op het tweede, derde, en vierde jaergetijd, voor den pastoor, salmen singen de versper, en een nocturn, met de Laudan der dooden, ende daeghs daer nae een misse. Voor de meestersse alleen de misse, ende de maechden sullen de geheele getijde der dooden lesen in de kercke.

IX. Den Pastoor sal op de groote, ende kleine Rolle der dooden, gelesen worden, soo lange als sijn naavolger sterft. De meestersse twaelf jaren .+.

in linkermarge : + ijder Bggijne seven jaeren

Die ewige memorie voor haer sielen begeeren
sullen daer voor moeten ijedt stichten, volgens de ordonnantie van de memorye van desen hove, bysonder hier op gemaect.

----- ***einde pagina 28*** -----

IIII. Alle vrydaghen, door het geheele jaer; ende oock alle dagen in de vasten als men niet en predickt, behalven de saterdage, moet men in de kercken voor de misse openbaerlijck lesen de seven psalmen sonder de Litaniën. Ende op alle sondagen ende feestdagen door het geheele jaer, voor de versperen, moet men lesen inde kercke int openbaere, de seven psalmen met de Litaniën. Welcke gebeden worden gedaen voor de zielen van de Pastoors, Meesterssen, Beggijnen, ende weldoenders van den hove die daer ewige memorie hebben. Ende tot dese gebeden is een ijder beggijne gehouden persoonlijck te komen ende tot den eijnde die uijt te hooren, ende mede te bidden, noodtsaeke uijtgescijdt.

V In de Conventen, sijn de maeghde ghehoude te lesen, voor de fundatie, sulcke gebeden, als daer toe gestelt sullen worden.

VI. Als iemandt der Beggijnen den heiligen olije ontfanght sal een ijder beggijnen gehouden sijn, te lesen voor de krancken, de seven psalmen, oft een rosenhoijken. Tot het welcke sij oock sullen gehouden sijn alsser iemandt der Beggijnen sterft. Ende wanneer iemandt in doodts noodt is, sullen sij openbaerlijck inde kercke lesen de psalmen van de vijffthien trappen, met de Litaniën van de heilige Maria tot Lauretten.

VII. * * *

----- ***einde pagina 29*** -----

Sevenste Capittel

Vanden Godts dienst, feestdaghen ghebruijck
der heijlige Sacramenten ende den kercke-
lijcke zangh, en geestelijke oeffeningen.

I. De Beggijnen van desen hove, sijn gehouden ale dagen misse te hooren in haer kercke ende en sullen dat om geen werx willen versuijmen; ten ware dat enige merckelijcke dingen verderven soude daer sij over onledigs waren, oft andere noodt saecken daer in sij haer conscientie ende geweten moeten quijten. Ende naer de misse op alle wercke dagen salden priester lesen de Lauritaense Litaniën voor het mirakeleus Beeld van de H. Maria, welck op desen hove van den jaare vijfthien hondert en vijf geweest is, van Sebastiaen Bischoep tot Hebasten ende wij bisschop van Utrecht gewijdt, ende met groote mirakulen alhier bewaert. 1505

II. Op alle sondaghen ende heijlige dagen, sullen sij de goddelijcke dienst in haer eijgen kerck naerstelijck hooren ; te weten de predicatie van het goddelijcke woordt, ende de hooghe misse oft een andere lage ende gemeijne misse ende naer de middagh de versperen, ende hett Loff ende hier op sullen de overste scharpe toesicht dragen.

III. Zij sullen neffens de hooge tijden van de heijlige kercke, oock solemnelijcke vieren de feestdaghen van het overlijde van onse heijlige sticht-moeder Begga op de seventhiende december, singende de seven getijden, met predicatie, hogemisse, vesper, ende Loff. Ende oock haer verheffinge ofte oversettinge op de sevenden July, in gelijcke maniere houden met processie om de hoff gaende, ende alsdan acht dage lang haer octave

----- *einde pagina 30* -----

houdende savonts het loff singen, en op de achsten dagh oock een misse singen. Ende de avonde van dese feesten salmen vasten.

IIII. De feestdagh van de H. Maria ter sneeuwe op den vijffden Augusti, welcke van de ontfangen Beggijne altoos is geviert om de zuiverheijdt, hebben den Pastoor ende Meesterssen belooft jaerlijx te vieren, als de peste int jaer ons heer vijfthienhondert vier ende seventigh, de stadt Haerlem quelde, welcke terstont uijt Beggijnhoff geweken is. Oversulx sal die ten eewigen 1574

dagen onderhouden worden uijt beloften, vermidts wij hoo=pen ende vertrouwen dat god door de H. Maria onssen hoff bescher=men, ende vermeerderen sal in alle heijligheijdt onder danigst.

V. Alle feestdagen van de H. maget Maria moeder des heeren, salmen vieren ; ende haere avonden vasten, uyt devotie ; ende in het avondt loff salmen int minlijck singen de Litaniën van Lauretten.

VI. Men sal oock feestelijcke memorie houden van de h. maget Geertruijdt van Oosten Beggijne, die de vijff wonden ons heeren heeft gehad, op de sevenden Januarij daeghs naer de openbaringe ons heeren, met een singende misse van de openbaringe ons heeren daer bij voegende de collecta van de passie ons heeren ende een predicatie ende Avont loff.

collecta: kort eerste gebed

VII Op den vijffden April salmen memorie houden van de salige maget Isabella van Hoije, met een singende misse van het heijlich Sacrament des Autaers, predicatie ende loff.

VIII. Op alle de voorschreven dagen sullen alle de Beggijnen

----- **einde pagina 31** -----

verbonden sijn te biechten, ende het heijlich Sacra=ment des Outaers te ontfangen, gelijk oock op de feest daaghe van de kerckwijdinge, ende van S. pieter ende Paulus Patroonen van dese kercke. Ende voorts alle andere dage van devotie diemen uijt oude gewoonte op dese hove plagh te houden.

(*tussengevoegd, in kleiner handschrift :*) Als sij ten h. sacrament des Autaers gaen, sullen sij maken dat haer ommeklede ofte faliën niet lager int aensicht hangen als recht over de ogen : soo dat den priester den mondt gemackelijck sien mach ende de h. hostie [...ach inden reijkende daer in vueren magh]

X. Niemandt en sal haer mogen verbinden met beloften aen eenige priesters oft biechtvaders, of enig andere persoonen int bijzonder, om onder haer gehoorsaemheijdt te staen, of om eenige andere regulen te onderhouden, op verbeurten van den Hoff, want sulx merckelijck streckt tot warringe, schade der sielen, ende vervallinge van den hove.

XI Op alle sondaghen ende donderdagen salmen s'avonts het loff doen van het heijlich sacrament des Autaers.

XII Op de vier hooghe getijden des jaers paeschen, Pijnxter oft sinxen, h. Sacraments dagh, en de hemelvaert van de H. Maria, midtsgaders Palmsondagh, ende de Cruijs dagen, ende wanneer sulx werdt ingestelt bij de Overste uijt eenige redenen, salmen processie houden binnen de muijren des hoffs, omgaende in de volgende manieren.

XIII. Eerst sal voorgedragen worden het Cruijs, ende alsdan

----- *einde pagina 32* -----

sullen volgen alle de Beggijnen des hoffs bij paere, ende de meesterssen achter aen, daer nae de Priesters ; en hun sullen volgen de andere personen die inden dienst van den hove sijn.

XIII. De Beggijnen welcke tot den zange van de overste gestelt sijn, sullen den Goddelijcken dienst singen overhandt, in musijck ende Gregoriaen-zangh, nae den eijsen der feeste. Haer minlijcke sullen sij doen met stemmen ende geen andere instrumenten dan violen de Gamba ende orgel

(*in linkermarge:*) *Ende die gene welke tot gespeel van violen de gamba geroepen worden sullen daer in gehoorsaem sijn. Zij en sullen haere violen oft instrumenten niet gebruijcken in haer huijse maer op den gemeijne zangh-plaets van de overste gestelt, al waer sij oock sullen het spelen leeren. Ende eer sij aenvangen sullen haer segenen met het teijcken des heijlige Cruijs, ende in gemeijne oeffeninge, eerst spreken een gebedt dat daer toege-stelt is.*

XV. Als sij inde kercke onder den Godts dienst spelen, sal een vande oude maegde de hoffs, bij de overste gestelt, opsicht hebben, datter geen misbruijck oft lichtvaerdicheijt werde gepleecht ; welck geschiedende sij terstondt aan de overste sal te kennen geven, om daer in versien te worden.

XVI. De choormeester, ende sangers, die bij consent van de Overste aengenomen worden, mitsgaders den Organist, sullen haer in alles voegen nae de ordonnantie bij de overste gestelt.

XVII. Ende vermidts dit een fundatie is op onsen hove ;

----- *einde pagina 33* -----

sullen den Parochiaen, ende meesterssen, haer beste doen om sulcx wel ter eeren Gods te onderhouden.

Achtste Capittel

Van het aennemen, beloften, ende ontfangen
der Beggijnen

I. Het aennemen der beggijnen, als sij om plaetse bidden op den hove, staet aen den Parochiaen ende Meesterssen alle tijden des jaers. Ende de personen die plaetse willen bidden, sullen op sekere daghe, als den Pastoor en Meesterssen vergadert sijn, in haer tegenwoordicheijt verschijnen, ende met gebooghen knijen bidden om de plaets welcke de overste naer haer goetduncken, vernemende nae des persoons gelegentheijt, sullen gunnen, of weijgeren.

----- *einde pagina 34* -----

II. Als sij den tijdt van haere provinge hebben volbracht, sullen sij weder den Cureijt ofte Pastoor met de meesterssen, bidden om belofte te moghen doen ; welcke naer behoorlijcke opmerck van de persoon, ende haer ommegangh, sal bij goetduncken der Overste gegunt worden, tot alle tijden des jaers.

III. De professie oft beloften sal geschieden in de kercke openbaerlijck, in handen van den Cureijt ofte Pastoor sittende voor den hooghen Autaer, ende de meesterssen sittende aen wedersijde van den Autaer, all waer de persoon die beloften doen sal, komen sal met een weereltsche falijs knielende voor den trap des hohen Outaers beneden aen.

IIII. Ende als dan sal den Pastoor doen een korte bondige vermaninge van den staet, beloften, ende verbintnisse der Beggijnen. Namentlijk verclaerende de beletsen van sieckte, borchtochte, oft schulden (als boven verhaelt is) die de persoonene onbequaem maken tot desen staet. Ende haer daer op bescheijdelijck vragende, sal sij haer antwoord openbaer ontfanghen, ten eijnde oft naemaels sulcx ijedt in de voorschreven persoon openbaer werde, de belofte van geender waerde sal sijn.

V. Daer nae sal den Cureijt lesen de gebeden over de Persoon die beloften doen sal de Litaniën int kort ende den falijs, met het ommekleedt, segenen : daer nae nederknielende salmen singen of lesen . Veni Creator Spiritus . met het vaersken ende het gebedt van den H. geest. Daer nae salde persoon, in hande van den Pastoor, sittende

----- *einde pagina 35* -----

voor den Autaer, beloften doen in de volgende maniere

VI. Ick X. van X. Belove aen de doorluchtige ende eerwaardichste heere den Bisschop van Haerlem, aen onse eerwaardige heere den Pastoor, ende de Meesterssen van desen Beggijnhove met alle haer wettelijcke nakomelinge, soo lange als ick beggijne wesen sal, Gehoorsaemheijd, Zuiverheijdt, ende oodtmoedicheijt, naer den sin ende inhoudt van onse instellinge, handvesten, ende alle goede gewoonten van desen hove ter eeren Godes ende sijn heijlige moeder Maria , ende onse waardige moeder Begga ende alle heijlige Godts.

VII. Dan sal den Parochiaen naer gelegendheijd des tijds van Alderheijligen tot Paesschen den falye ende van Paesschen tot Alderheijlige feest, het ommekleedt, gesegent als vooren op haer hooft setten met sekere gebeden. Welcke geëijndicht sijnde sal den Cureijt een misse singen van den H. Geest onder de welcke sij sal het hoochwaardich Sacrament van ons Heeren lichaem ontfanghen.

VIII. Naer de misse zalmen singen Veni Sponsa Christi. Ende den Pastoor sal haer de benedictie geven met sekere gebeden van de H. moeder Begga daer toe gestelt.

----- *einde pagina 36* -----

Negenste Capittel

Vande Ommegangh ende handelinge der Beggijnen

I. De Beggijnen van dese hove sullen met aller naerstigheijdt betrachten hare beloften, ons gehoorsaem, ootmoedigh ende suijver te leven, ende sulx sullen sij met alle Godtvruchtigheijdt in hare ommegangh doen blijcken ; ende naerstelijck arbeijden om haer brood te winnen met rechtvaerdigheijdt ; ende malkanders gebreken in liefde opnemen ; en hun wachten eenige verborge dingen des hoffs aen iemandt te openbaren.

II Zij zullen nijemandt aerbiedinge doen, ten sij aen God in de kerck, oft elders aen menschen met het lichaem [nederwaert se neygen] maer sullen het hooft ootmoedichlijck buijgen waer mede sij selen gedenken de deught van ootmoedigheijdt die haer staet eijgen is om ter liefde goodts onder alle menschen haer te vernederen.

III. Zij zullen alleen slapen soo verre het mogelijk is, ende hun voor den slaep, in alle stilte devotie, aen Godt bevelen.

IIII Zij en sullen geen handtwercke of eenige coopmanschappen doen, die bij den Parochiaen ende meesterssen verboden worden : oft buijten de stadt Haerlem, enige jaermarckten besoecken.

V : Zij en sullen genige beesten houden, die iemandt mogen moijelijck oft schadelijck sijn, dan bij oorloff van de overste; welcke sulx niet, dan om redenen, sullen toelaten, om alle quaet te hoeden.

VI. Zij en sullen buijten of binne den hove, nogh buijten de stadt geen brood bidden voor haer selven, oft een ander, dan bij oorloff van de overste. Geenige knechtjes, hoe ionck die oock sijn, sullen bij de Beggijnen moghen wonen of schoolgaen. Noch zij en sullen geen dochters inde cost oft ter schole houden om te leeren lesen, schrijven, oft eenige handtwercken sonder oorloff der overste.

----- einde pagina 37 -----

VII. Zij en sullen oock geensins ter bruijloft gaen, ofte ter kermisse vaeren, zij en sullen niet alleen van huijs vaeren, ofte waken van den hove, oft met geselschap van huijs vaeren, oft buijten den hoff vernachten, oft iemandt in haer huijse herbergen oft aan de straete te eeten gaen, dan met oorloff der overste.

VIII. Zij en sullen niet buijten den hove ten dooden gaen, dan alleen tot haer bloet vrienden, ende als dan met een medesuster bij toestaen der Meesterssen.

bloet vrienden: bloedverwanten

VIII. Zij en sullen niet alleen aende strate gaen, dan ten vleijshuijse, vismarckt, om broot, bier, suijsvel, ende andere noodtsakelijcke waren, ten sij met oorloff der meesterssen. Ende geensints sullen sij des morgens alleen gaen om de voorschreven saken, oft elders, wanneer de binnenste poorten, ofte tralijs, geslooten is. Ende dan sullen sij gaen met hun twe oft drie vergeselschap, ende soo weder thujscomen, ende dit met oorlof van de meesterssen.

X. Genijs beggijne en sal smorgens voor den vijf uijren, ende savonts naer den negen uijren, over den hoff gaen, noghte voor of nae die tijdt haer doore openen.

doore: deur

XI. Genijs mans Persoonen geestelijcke oft waarlijck sullen immer meer op den hove slapen, noghte daer eeten, dan bij oorloff van de Cureijt ende meesterssen.

XII. Niemandt sal eenige gasten herbergen, dan bij oorloff der oversten, ende die oock niet langer houwen dan acht daghe sonder oorloff, al waerent bloetvrienden, gesont oft sieck op verbeurten van den Hoff.

----- ***einde pagina 38*** -----

XIII. Geens mans wijff, en sal immermeer op den hoff woenen, soo lange haeren man leeft. Ende niemandt sal op den hoff houwelijck maken, dan een weduwe moeder sijnde ; die haer kindere eerlijck wil uijt geven naer het gebruijck van de heijlige kercke, waer toe oorlof van de pastoor ende meesterssen moet versocht worden.

XIII. Zoo eenige weduwe ontfangen worden om op den hove te woenen, sulen haer voegen in alles naer ordonnantie des hoffs in kleeden, huijsraedt, handel, ende wandel, onder het gebiedt van den Parochiaen ende meesterssen.

XV. Genige beggijne sal moge borge worden voor ije= mandt de welcke op den voorschreven hove niet en woont noghte genige kinderen int doopsel setten, dan bij oorloff der overste.

XVI. De beggijnen en sullen malkander voor genige rechter buijten den hove beclagen, oft roepen, oft van eenige sake int recht betrecken ; dan allenlijck voor den Pastoor oft voor de meesterssen, ofte voor haer te samen, sullen sij alle haer geschille slijten ende effenen, die hier tegen doedt sal den hof verbeuren.

slijten: beslechten

XVII. Ende wanneer enige Beggijne wordt voor eenige schuldt, ofte andere burgerlijcke geschille, van iemandt buijten desen hove, voor eenige rechteren getrocken, ofte aenge= sproken : zoo sal den Cureijt, ofte de Meesterssen, hunne beste doen, om de sake met de eischers aff te maken, ende de Beggijne sullen moeten doen alles wat hare overste daer in gehandelt hebben.

----- **einde pagina 39** -----

XVIII. Zij sullen mijden alle lichtvaardicheijt, ende verma= ken, die tegen de eerbaerheijt sijn : ende nemaelijck schouwen den ommegangh van alle persoonen, vrouwen, ende mannen die van quade naem sijn. Die sulx weten van enige Beg= gijne, sullent aen de Overste openbaren. Ende die daer over driemael berispt sijnde, sulx niet en willen laten, sullen van den hof gestelt worden, sonder ijemants weder seggen.

schouwen: schuwen, vermijden

XVIII Ende soo ijemant in openbare onsuiverheijdt bevonden werde, sal van den hove gestelt worden, ende haere huijsinge sal den hof eijgen blijven, en soo sij geen huijsinge en heeft haer beste bedde met sijn toebehoort sal den hove eygen blijven.

XX. Dan als iemandt haer wil tot den houwelijcken staet begeven, soo sal sij voor haere ondertrouw van den hove moeten vertrecken, met alle dat haer toebehoort, ofte anders soude sij haer huijse verbeuren, ende nogh vijff ende twintich Carolus guldens ten behoeve van de Con= venten des hoffs.

----- **einde pagina 40** -----

Thiende Capittel

Van de verkiesinge des Pastoors, ende der
Meestersen, ende van wie kiezen moghen.

I. Den doorluchtichste Vorst Albert, hertog van Beijeren, ende Grave van Hollant, door het bewegen van zijn medegesellinne Vrouw Margrieta van Cleve, ende naemaels zijn soone Graven Willem (wiens zielen Godt genadich sij !) hebben de Pastorije ende Parochie kercke van onsen beggijnhove, die eertijds den Grave van Hollandt als stichter plach te begeven, uijt krachte van sticht ende bescherm recht, gegeven ende gegunt aen derthien maeghden van dese Beggijn-hove, aen haer overdragende het Jus Patronatus ende volmaght, voor hen ende sijne nakomelinge, om in tijden van overlijden een nieuwen Pastoor ende Parochiaen te kiezen. Welcke gifte bij den Eerwaerdichste Heere Frederijck van Blankenheijm Bisschop tot Utrecht, inden jaer ons heren duijsent vier hondert ende twe, op de tweden dach van September is goet gekent ende bevesticht.

derthien maeghden

2 sept. 1402

II. Hierom wanneer de parochie kercke van desen hove open staet door overlijden oft overgeven van den Cu= reijt ofte Pastoor sullen de twee meesterssen met elf andere maeghden daer toe bijsonder verkooren, met mal= kander koomen in haere kercke, terstondt naer het overlij= den , of vertreck van haeren Pastoor, ende aenroepende den H. Geest, handelen van het verkiesen van een ander Harder. De oudste meestersse sal haer voorlesen sekere punten tot de verkiesinge streckende die hier toe bijsonder gemaect zijn.

----- **einde pagina 41** -----

III Zij sullen opmerck nemen van geleertheit, wijsheijdt, Godvruchticheijdt, ende bijsonder van voorsichticheijdt des Persoons, die sij kiezen moeten. Want de voorsichticheijdt een deucht is, die den overste meest betaemt, om alle dingen wel te voorsien, beleijden, end uijt te voeren, ter eeren Godts, ende ter sielen zaligheijdt.

IIII Hierom sal den Parochiaen met de twee meesterssen besorgen datter altoos derthien maechden des hoffs verko=ren sijn, die bij name ende toenaemen int Register des hoffs bij geschrifte gestelt sullen worden, welke het recht sullen hebben om een Pastoor te kiezen ; ende sullen oock sijn raedtsvrouwen om in gewichtige saecken des hoffs geroepen te worden, een ofte meer, bij goetdunck van den Parochiaen ende Meesterssen. Onder welck getall eerst sijn de twee regierende hoffs meesterssen, naemaels de= gheen welke gestelt sijn om tot meesterssen gekoosen te worden, dan de hujs meesterssen ofte moeders van de conventen, daernaer de poortsusters, ende dan de oudste, ende vroedste dat is verstandighste van de ontfangen maechden, soo dat sij derthien int getal maken. Ende wanneer een van hun sal gestorven sijn, sullen den Parochiaen ende de Meesterssen een ander uijt de ontfangen Beggijnen in haer plaets kiezen.

V. Zij sullen haer stemmen bij geschrift overgeven, stellende haer naemen, ende en naem vanden priester die sij kiezen ende dan sullen sij dat briefken elck bijsonder brengen in het beken, welck voor den Autaar op een schabelle sal staen in tegenwoordigheijt van de meestersen. Welcke ge= daen sijnde sal de oudste meestersse de briefkens openen

schabelle: zitbank, voetbank

----- **einde pagina 42** -----

ende de tweede meesterse sal de aenteijckenen de na= men ende hoe veel stemmen ijder persoon heeft die genoemt wordt tot de pastorije, ende den gene daer de meeste stemme op komen, sal Pastoor sijn sonder ijemandts wederseggen.

VI. Dit gedaen sijnde sullen drie ofte vier van de oudste Beggijnen, die naest de Meesterssen, sijn gaen tot den Priester die gekoosen is, ende hem bidden of hij de last van de Pastorije gelieve aen te vaerden ? Het welke sij bij geschrifte oock mogen stellen. Ende soo hij de Pastorije aenneemt, sullen sij hem daer van verleenen openen brie= ven, onder het zegel van den hoff, bij een notaris oft ander bequaem persoon gemaect, inde welke sij den verkooren Pastoor sullen presenteren aen de Eerwaer= dichste Bisschop van Haerlem oft sijnen Vicaris om be= vestinge der gifte, end kerckelijcke instellinge te hebben tot de voorschreven Pastorije.

VII. De meesterssen moeten gekosen worden van den Parochiaen ende de ontfangen Beggijnen, de welcke alleen stemmen hebben om te kiezen.

VIII. De Pastoor ende Meestersse hebben alleen macht om de Beggijnen te ontfanghen, dat is het recht te gunnen om een meestersse te kiezen.

IX. Niemandt en sal ontfangen worden, dan die te minsten over seve jaer haer professie ofte beloften gedaen heeft;

----- **einde pagina 43** -----

ten ware dat de noodtsakelijckheijdt van tijd, ende gebreck van Persoonen anders vereijdschte : oft oock de deucht ende Cloeckheijdt van de persooene sulx verdiende, het welck staet tot goetduncken van den Cureijdt ende de Meesterssen. Welcke te vooren met malkanderen sulcken raedtslagen, ende de naemen op schrift stellen van de persoonen die sij verkosen hebben.

X. Het ontfangen sal geschieden inde kercke al waer den Pastoor voor den hoge Outaer sittende, sal een korte bondige vermaninge doen, van het geene dat een ontfangen Beggijne toekomt, te weten dat sij meerder aen den hove verbonden is, om alle officie ende lasten te bedienen. Van de kiesinge, ende hoemen daer in de consciëntie moet bewaren sonder oproerige samenspanninge, welcke een groote sonde is. En ten laetsten dat sij hare professie ende beloften vernieuwen moeten metter herte, ende met alle vlijdt soecken te betrachten haeren roep.

XI. Daer nae sal den pastoor een misse singen vande heijlige Maria moeder Gods, met de collecte van onse heijlige moeder Begga, onder welcke de Beggijnen sullen het heijlich Sacrament des outaers ontfangen.

XII. Naer de misse sal den parochiaen voor den hoogen Outaer sittende, ende de meesterssen ijder aen een sijde, de naeme van de maechden opleesen seggende haer te vergunnen het recht om een meestersse te kiezen en sal haer geven de benedictie inde naem des Vaders en des Soons ende des

H. Geest + Amen. Ende sij sullen dan, een voor een

----- **einde pagina 44** -----

voor den Outaer koomen, ende de Pastoor met de Meestersse de handt geven, ende des pastoors handt eerbiedelijck kussen.

XIII. Niemandt en sal tot meestersse gekosen worden dan een statige, sedige, bescheijdene, ontfangen Beggijne, wel be= gaeft naer ziel ende lichaem, bequaem ende gewilligh om te regieren, die ten minsten dertigh jaeren oudt is. Ten ware de wijsheijt ende Godvruchticheijdt, ende andere gaven haer bij de overste hier toe bequaem maecken, die op dese sake sullen goede opmerck nemen.

statig: aanzienlijk,
voornaam

XIII. Die een onbequaem persoon kiest sal de naeste reijse geen stemme hebben, ende self voor de eerste reijse onbequaem sijn tot meestersse gekosen te worden. Oversulx moet een ijder in het kiezen sijn geweten voor Godt quijten.

XV. Eermen kiest sullen de beijde meesterssen haer schult van alle gebreken spreken, voor de gemeijne Beggijnen in tegenwoordigheijdt van den Cureijdt ; welck daer nae sal begeeren het gebedt om wel te kiezen, ende aenroepen den H. Geesst lesende Veni Creator . met het vaersken ende het gebedt. Dan sullen de ontfangen Beggijnen koomen, ijder op sijn beurte, en brengen haere stemmen bij geschrifte als vooren, in het becken welck staet bij den pastoor voor den Outaer sittende. Ende de pastoor sal alle de briefkens openen, ende geven de stemmen, die op een persoon houden, aen de eene meestersse ; ende de stemmen die op een ander

vaers: vers,bijbeltekst

----- **einde pagina 45** -----

persoon houden, aen de andere der raetsvrouwen meesterssen ; ende soo de stemme op een derde gevallen sijn, sal den parochiaen die briefkens bewaren, die een ijder sal rijgen aen een kooper draedt. Ende naemaels sal den pastoor sien wie de meeste stemmen heeft ende die sal meestersse sijn.

XVI. Ende ingevalle dat de stemmen op twe, of drie personen even int getal waren gekomen, sal die gene meestersse sijn, welck den pastoor opnieuw sijn stemme sal geven. Ende hij en sal de stemmen aen niemandt openbaeren, maer verbranden.

XVII. Welck gedaen sijnde, sal den Pastoor begeeren een Vader onse ende weestgegroot, voor de nieuw gekoosen meestersse; ende daer nae sal hij openbaer noemen den persoon die gekoosen is. Welcke terstondt sal komen knielen voor den Outaer, ende aldaer van den parochiaen ontfangen de Benedictie, met de gebeden naer gewoonte des hoffs.

XVIII. Zoo iemandt tot meestersse gekoosen sijnde, met wettelijke redenen het ampt wilde ontseggen, die sal bij den Eerwaerdichsten Bischop van Haerlem, ende den Pastoor, gehoord sijnde, naer hunne goetduncken ontslagen moghen worden.

XIX. Altoos sullen twe meesterssen den hove betsieren Ende het volle bewint hebben neffens den Cureijt, ende sij sullen haer bedieninge soo lange houden +
(*in linkermarge :*) + als sij leven ofte als het den Parochiaen, met den Eerwaerdichsten Bisschop goetdunckt.

----- ***einde pagina 46*** -----

waer in de Conscientie ende het geweten van den Pastoor ten hoogste wordt belast om te waken, ende te doen dat oirbaer is.

Elffde Capittel

Vande Capellanen ende de Priesters
van den Hove.

I. Den Pastoor van dese hove heeft vier Cappellanen onder hem, tot bedieninge van den Goddelijcken dienst, welcken hem in alles sullen gehoorsaem sijn. Een ijder van hun sal passen, op sijnen dienst, die hem opgeleijdt is. Ende als sij eerst aengenomen worden sullen sij in handen vanden Pastoor belooven des ordonnantie, hem aengaende te onderhouden als volgt.

II. Ick X. Priester ende Capellaen van desen beggijnhove

----- **einde pagina 47** -----

belove aen den Parochiaen, ende de Meesterssen, Gehoor=saemheijdt ende Eerbiedinge, ende dat ick mijn officie van Cappellaenschap getrouwelijck sal bedienen, ende in alles mijn sal dragen ende quijten volgens de Regulen ende handtveste van desen hove. Zoo waerlijck helpe mij Godt en sijn heijligen Evangelium.

III. Zij en sullen niemandt in haeren plaets moogen stellen als sij van huijse gaen dan bij consent van den Pastoor, ofte haeren dienst geheel verlaten sonder oorloff van den Pastoor ende de Meesterssen, om een ander in haer plaets te stellen.

IIII. Zij sullen gehouden sijn den Parochiaen bij te staen, ende te dienen, als hij haer in eenige dingen tot den hoff streckende van noode heeft.

V. Zij en sullen niet het bewindt des hoffs, ofte beleidt der Beggijnen, geensins bekommeren, het welcke alleen den Pastoor ende Meestersse toekomt : noghte enige Sacramente bedienen sonder oorloff van den Parochiaen ten ware in haestige noodt.

VI. Zij sullen haer in alle Godtvruchticheijt ende Eersaem=heijdt, met woorde, wercken, ende ommegangh dragen ; mijdende alle quade vrijheijt, ende gemeijnsaemheijdt met de Beggijnen. Ende daerom sullen sij altoos met hun Choor kleden op den Hoff koomen en voor den poort sluijten sullen sij vanden Hoff gaen, ten waere dat den

noodt ander vereijtschte.

VI. Zoo iemandt der Cappellaenen, ofte Priesteren des Hoffs

----- **einde pagina 48** -----

in eenige merckelijcke groove misdade (dat Godt verhoeden moet) werde bevonden, die tegen haeren staet, ende dese Regelen waeren ; die sal terstondt uijt sijnen dienst geset worden.

Twaelffde Capittel

Vande Poortsusters, ende uijtgaen ende ingaen der Beggijnen.

I. De Poortsusters van desen Hove moeten sijn ontfangen Beggijnen, twe int getall ; welcke haer ampt ende dienst, in goede conscientie sullen quijten ende bedienen. Sij sullen goede opmerck nemen wije der beggijnen uijt gaen, ende wederom inkomen : ende wie sulx te veel doedt, sullen sy de overste aendien.

quijten: kwijten

II. De poorten des hoffs sullen geslooten worden ende geopent des morgens, ende des avonts, als de poort=
klock

----- **einde pagina 49** -----

klock der stede luydt. Ende des avondts ten negen uijren salmen de sleutelen bij de oude meestersse dragen ende als dan moeten alle personen vanden hove sijn die daer niet mogen herbergen ofte vernachten. Ende men sal niemant uijt of in laten, dan bij orloff der meestersse.

III. Ende wije des somers vanden eersten April, tot den eersten October, naer negen uijren ; ende des winters van October tot April naer acht uijren, wordt ingelaten ; sullen aen de meesterssen overgedragen worden.

wije : wie

IIII. Nijemandt en sal buijten de hove vernachten, dan met oorloff van den Pastoor ende Meesterssen. Ende soo wie sonder oorloff des nachts uijt blijft, ende sulx binnen vier ende twintich uijren niet te kennen geeft aen den Cu=reijt ende Meesterssen, haer onderworpene alsulcke straf=fe als haer van de overste naer gelegentheijt der saecke sal opgeleijt worden, sal den hove verbeuren.

V. Ende wanneer enige maeltijden worden op den hove ge=geven, bij consent der Overste, op professie, ende jaerlijxe rekeninge, oft anders, sullen de personen voor negen uijr des avondts vanden hove gaen ende dan salmen de poort sluijten int nacht slot.

VI. Op de Avonde van de hooge feestdagen, hier voore int sevendende Capittel gemelt, sal een ijder beggijne haer beste doen om sonder hooge noodt niet uijt te gaen, maer bij huijse te blijven, om haer tot Godtvruchtticheijt te begeben.

ijder: ieder

----- **einde pagina 50** -----

VII. Niemant en sal op Sondagen, oft heijlige dagen, van den hove gaen ; dan bij noodt saeke, ende oorloff van de meesterssen, ende in den winter met de falie, inde somer met haer ommekleedt.

VIII. Zij en sullen niet van huijs varen dan bij oorloff van den Pastoor ende Meesterssen ; die haer geen oorloff sullen geven dan voor veerthien dagen ofte meer, naer vereijlschte der saken ; immers niet boven de twe maenden. Ende wie langer wil uijtblijven over sijn gesette tijdt, sal nieuwen oorloff moeten verwerven. Ende wie t'huijs ontbode sijnde niet wederkomt, sal den hoff verbeuren.

IX. Zoo ijemandt langer als twe maenden moet uijtblij=ven sal oorloff van den Parochiaen, ende de Eer=waerdichste bisschop, moeten hebben bij geschrifte.

X. De poortsusters sullen den eede van getrouwigheijd doen, in handen van den Parochiaen in de volgende maniere
Ick .X. ontfangen Beggijne, ende poortsuster van desen Hove, beloove mij ampt ende dienst van poortbewaren, met de aenkleven van dien, wel te bedienen ende getrouwelijck te onderhouden, onder de gehoorsaemheijt van den Pastoor ende meesterssen van desen hoven, ende getrouwelijck aen

haer te openbaren alle gebreken ende misdaden der beggijnen deser hove, ende namelijck wel te volbrengen alles wat mij van de overste geboden sal worden ende in dese regelen ende handtvesten begrepen is.

Zoo waarlijck helpe mij Godt en sijn heijlige Evangelium.

----- *einde pagina 51* -----

Derthiende Capittel

Vande Costersse.

I. De Costersse van desen kercke moet sijn een ontgfangen Beggijne ende wordt gestelt van de Pastoor ende Meesters=se welcke moet toesicht hebben op de kercke, ende alle kerckelijcke dingen wel gade slaen ; ende sorgedragen voor alle het tgene dat tot de kercke behoort.

II. Zij sal de kercke des smorgens openen van den eersten April tot ses ujen den geheelen somer door ; ende op den eersten October ten seven uijren alle de winter door. Ende altoos de lampe ontsteken, ende passen dat alles ge=reedt is om de lage misse, en hoge misse, vesper, ende het avondt loff te doen. Ende wanneer men biecht hoort bij a=vondt, sal sij maken datter bij de biechtstoel licht onste=ken is, het welck geensints magh versuijmt worden.

III. Zij zal haer ampt in eijgen persoone bedienen, oft bij noodt een ander beggijn dat beveelen voor een korten tijdt, dan als het langh dueren soude door sieckte, oft affwesen, sal sulx met voorweten van den Cureijt, ende de Meesterssen, geschieden : altoos uijtgesloten sijnde behulp van wereltsche personen.

IIII. De kerckelijcke gewaeden sal sij net en wel bewaeren, sonder verslingeren ofte verslorren : besorgende dat het Linnewaedt wel gewassen, kandelaren ende anderre dingen, schoon ende net werden onderhouden, ende de kercke op behoorlijcke tijden gereijnicht werde.

----- *einde pagina 52* -----

V. Als sij aengenomen wordt, sal haer bij Inventaris ende geschrifte, alle kerckelijcke dingen geleverd worden.
Welcke sij alle jaeren eens naer Paesschen, den Parochi= aen ende Meesterssen vertoonen sal, om daer van goede kennisse te dragen.

VI. Zij en sal niet uijtlenen van de kercke gewaden buiten oorloff vanden Pastoor ende Meesterssen ; oft anders sal sij moeten vergoeden, wat bij huer uijt= lenen verlooren wordt.

VII. Alster enigh nieuw kercke gewaedt gemaect wordt salmen dat op den Inventaris stellen, met jaer en dagh ende sij en sal geene groote oft merckelijcke dingen doen maken ofte vernieuwen, dan met voorweten van den Cureijt ende Meesterssen ; aen wije sij alle iaeren eens sal rekeninge geven van alle haaren ontfangh, ende uijtgeeff +

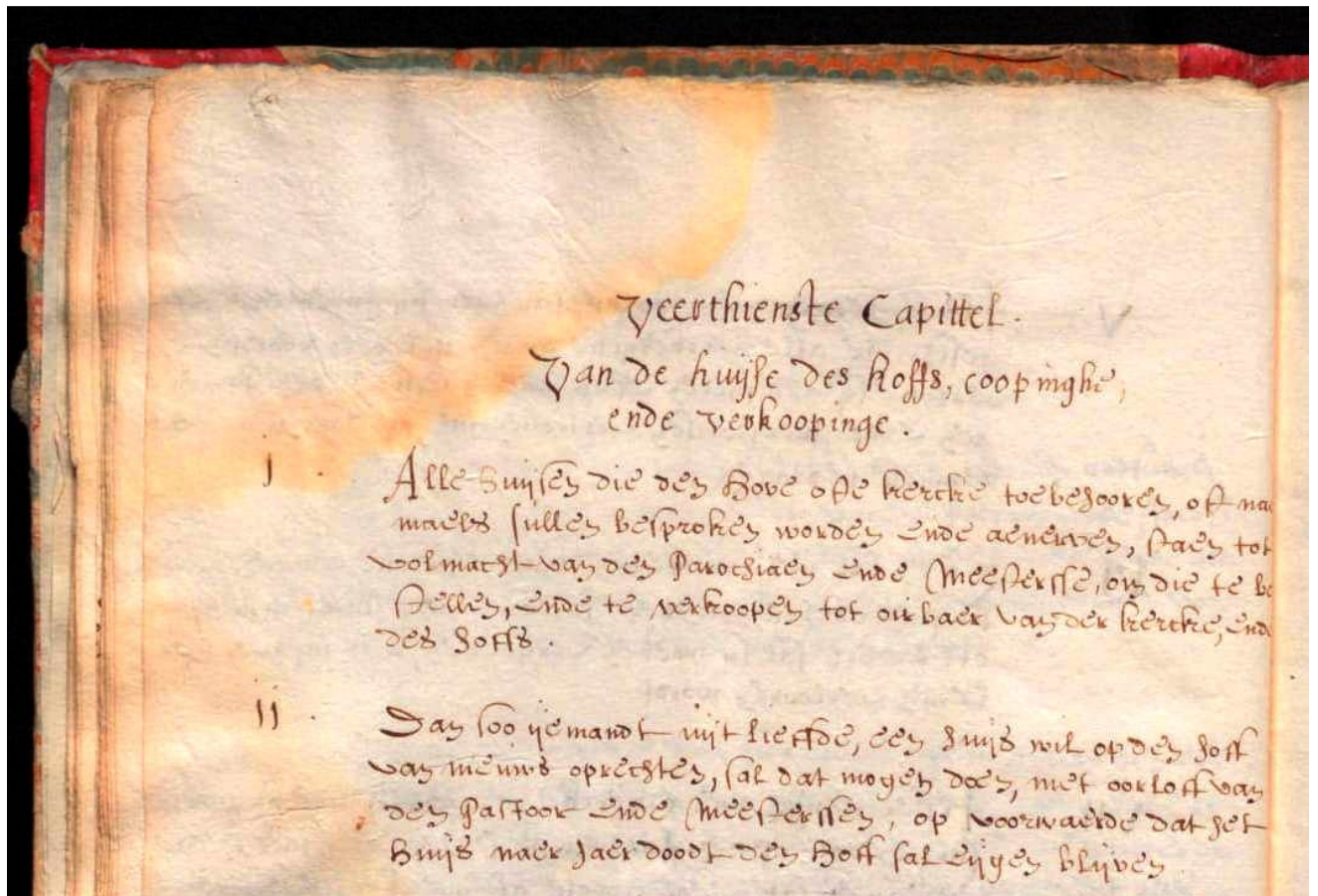
(in linker marge :) + soo wel van aelmoesse den kercke gegeven, als van andere inkomen haer toebetrouwet

Ende sij sal in haeren aengangh een Eede doen van getrouwen dienst in de handen vanden Parochiaen op de volgende maniere.

VIII. Ick .X. ontfangen Beggijne ende Costersse van desen hove, belove mijn ampt van Costerije deser kercke getrouwelijck te bedienen, onder de gehoorsaemheijdt van den Parochiaen ende Meestersse van desen hove, de goederen wel te bewaeren, de penningen getrouwelijck te verstrecken, ende voorttallen te doen wat een goede Costersse, ende Beggijne volgens dese regulen ende handtvesten schuldich is.

Zoo waerlijck helpe mij Godt, en sijn
heijlige Evangeliën.

----- **einde pagina 53** -----

Veertienste Capittel

Van de huijse des hoffs, coopinghe,
ende verkoopinghe.

- I. Alle huijsen die den hove ofte kercke toebehooren, oft nae=maels sullen besproken worden ende aenerven, staen tot volmacht van den Parochiaen ende Meestersse, om die te be=stellen, ende te verkoopen tot oirbaer van der kercke, ende des hoffs.
- II. Dan soo iemandt uijt lieffde, een huijs wil op de hoff van nieuws oprechten, sal dat mogen doen, met oorloff van den Pastoor ende Meesterssen, op voorwaerde dat het huijs naer haer doot den hoff sal eijgen blijven.

III. Ende om de maechden hier toe meerder te verwecken, sullen de gene die nieuwe huijse bouwen, nae haer dootd mogen bedingen enige lijven, soo veel als sij met den Pastoor lijven: iemand aanduiden om haar leven lang in dat huis te blijven of mogen wonen ende Meestersse sullen overkoomen : de welcke sij oock tot Convente sullen mogen stichten, met met eenige jaerlijxe inkoomen tot behoef van de arme Beggijnen.

IIII. Die een huijs koopt, sal gehouden sijn dat met behoorlijke vertimmeringe te vermaken, ende te onderhouden in rake en dake. Ende daerom sullen den Parochiaen ende Meestersse, eens des jaers naer Paesschen, omme gaen de huijse besij[ichti]gen, ende waer gebreck wordt gevonden dat sullen sij de inwoonsters gebieden te versien, ende te verbeteren.

V. Zoo iemandt vermaent sijnde, binnen twe maenden, dat niet en vervordert, maer versloft, sal verbeuren ses Carolus gul=[dens]

----- **einde pagina 54** -----

=dens tot des hoffs en kercke behoef; ende de Overste sullen dat op koste van de eijgenersse doen vermaken. Maer als iemandt uijt armoede geen onkosten van vertimmeringe ende verstellinge kan lijden, salmen dat huijs verkoopen, ende sulcken per=soon sal met een ander woonplaetse van de Overste naer gelegentheijt, versien worden ; die haer in sulcken geval sal gehoorsaem toonen, op verbeuren van den hoff.

VI. Alsmen enige huijsinge verkoopt, salmen opmerck nemen van de voorschreven dingen, en die gunnen aen de meest biedende behalve dat die gene welcke met een goet leven oft anderssins aen den hove wel verdient hebben, meerder gunst sal getoont worden.

----- **einde pagina 55** -----

Vijffthiende Capittel.

Van Conventen ende gemeijne huijsen des Hoffes

I. Alle stichtinge van gemeijne huijsen ofte Conventen, sullen den Pastoor ende Meesterssen besorgen om wel onderhouden te worden, ende dat de laste bij inwoonende maegden wel voldaan worden. Ende de overste sullen tot dien eijnde eens int jaer de voorschreven huijse te gader besoecken.

II. De Pastoor ende Meesterssen sullen een Overste oft moeder des Convents stellen, welcke moet sijn een ontfangen Beggijne, sie sorghe dragen sal voor alle tijdelijcke, ende geestelijcke dingen het huijs ende inwoonsters aengaende ; op dat sij godtvruchtich leven, haer getijden, ende gebeden gemeijnderhandt lesen, het woort ende dienst gods eerbiedelijck hooren, de Heilige Sacramenten ijder op sijn tijdt vlijtigh ende waerdigh gebruijcken.

III. De gemeijne huijsen ende Conventen, sullen onderhouden worden met de beste middele diemen vinden kan ende wanneer de middelen van de gemeijne huijsen niet genoeghsaem sijn tot onderhoudt (gelijk bij verkoop van tijde gebeuren kan) salmen van twee Conventen mogen één maken door volmacht van de Eerwaerdichste Bisschop van Haerlem, ende raedt des Parochiaens, ende Meesterssen.

IIII. Niemant en sal in de Conventen of gemeijne huijse ontfangen worden dan met believen van den Cureijt ende Meesterssen, ende sij sullen haer voegen onder de gehoorsaem-

----- einde pagina 56 -----

heijdt van de moeder des Convents, ende de oversten van den hoff.

V. Zoo wie van de goedere des Convents ofte gemeijne huijse hebben geleeft, sullen gehouden sijn haer goederen aen de selfde ter lester doot te bespreken, ende die enige bijsondere weldaden hebben genooten, sullen ijedt ter lester doot met danckbaerheijt de gemeijne huijsen bespreken.

bespreken: vermaken bij testament

Sesthiende Capittel.

Van Gehoorsaamheid, ondersoeck,
ende straffe der Beggijnen.

I. Al hoe wel de Beggijne van desen hove, met beloften van gehoorzaamheid, verbonden sijn aen haere overste, soo sul= len sij nochtans haer beste doen, om in haer te verwecken de Liefde Gods boven all ; op dat sij daer door, en niet door dwangh of vrese, haer quijtende, moghen het groote loon betref= fen dat onsen Salichmaker Jesus Christus de beminnen= de ende gehoorsaeme menschen sonderlingh belooft heeft.

II. De Beggijnen sullen haer gehoorzaam toonen in alle dingen

----- *einde pagina 57* -----

en saken die bij dese Regulen ende handtvesten geboden, of bij andere goede gewoonten, onderhouden sijn : oft bij nieuwe Reg= len van de Oversten soude mogen nogh gemaect worden, tot goede tucht van desen hove.

III. Die tegen dese punten ende Regulen eenigsins misdoet, sal scherpelijck berispt ende gestraft worden van de over= ste, tot een spiegel van anderen, naer de eijlsche van het mis= daet ende personen, het sij met een boete van gelde, oft geestelijck versterven, of ruijmen ende verlies vanden hove.

IIII. De Pastoor ende Meesterssen sullen eens oft twemael int jaer alle de huijsen der beggijnen besoecken, ende sien wat daer soude mogen wesen in huijsraet, handel ende wandel dat berispelijck is, ende haer daer over minnelijck bestraffen, welcke ondersoeck oock sal geschieden, soo dicwils als iemand van enighe ontucht werde berucht.

V. Zoo iemandt der beggijnen met moedwille enige openbare argernisse geeft, ofte laster doet aen haer medesuster (dit Godt verhoeden moet) en van de overste daer over bestraft sijnde, haer niet en beterde binnen twintich dagen tijds, sal den hoff ruijmen en haer huijs verbeuren tot behoeve vanden hoff. Ende soo sij geen eijgen huijs en heeft, sal haer beste bedde verbeuren, oft een boeten van vijff ende twintich Carolus guldens van veertich grooten het stuck.

VI. Ende wie door krijgelheijt tegen de overste misdoet, oft tegen hun in eenige maniere verset, of openbaerlijck lastert ofte dreijght, ende tegen de overste haer verweert met de maght van vrienden, of haer maeschap, of den wereltlijcken rechter, sal dadelijck in de vooschreven straffe en boeten ver= vallen.

krijgel:verzet, stijfhoofdig

----- *einde pagina 58* -----

VII. Nijemandt der beggijnen sal mogen ommegaen, oft kennisse oft gemeenschap houden, met de gene die van den hove verdreven sijn. Ende soo ijemandt daer over drijmael vermaent sijnde haer niet en betert, sal son= der genade uijt den hove geset worden.

VIII. Die in enige misdadige groeve saecke vervalt, als doodtslagh, dieverije, heimelijcke onsuiverheijd, of andere diergelijcke, of swaerder sake : sal metter daedt uijt den hof verdreven worden, verliesende haer huijs met alle onkosten daer toe gedaen, en nogh haer beste bedde of vijffen twintich Carolus guldens ; alles tot behoef van den hove, ende voorder bij den wereltsche rechter straffbaer sijn.

groeve: grove

IX. Zoo ijemandt der Beggijnen meijnde dat sij van hare overste verongelijckt ware, in eenige merckelijcke dingen, desen sal altoos mogen haer toe vlucht hebben tot den Eerwaerdichste Bisschop van Haerlem.

X. Ende soo enige beggijnen den hove ontseijdt sijnde de selfde niet en ruijme binnen den tijdt die haer ge= stelt is, sullen de overste des hoffs den gerechte van Haerlem aenspreken als beschermers des hoffs van wegen onsen genadigen heere den Grave van Hollant daer toe gestelt, om volgens haere brieve ende privilegie den hove eertijds vergunt, alle bijstandt te doen.

----- *einde pagina 59* -----

Seventhiende Capittel.

Van de Overste, beleid, bestier des hoffs ; begeven der Ampten ; Rentmeester, weeckvergaderinge der overste, ende Raetslagen; ende het lesen der hantvesten.

I. De overste van desen hove zijn den Pastoor ende Meesterssen : wel verstaende dat den Pastoor uijt krachte van oude handtvesten en privilegie van desen hove, heeft volmacht om nieuwe ordonnantie ende handtvesten te maken ; ende namenlijck als hij vande meesterssen daer toe versocht wordt. Waer toe hij oock magh verkiesen enige andere goede verstandige Priester om hem in dese saecke bij te staen, soot hem gelieft.

II. Den Pastoor ende Meesterssen hebben volmacht, om het hoff te geven, ende daer oft te setten, de huijse vercoopen, misdaden te straffen, de regulen ende handtvesten te doen onderhouden, de tijdelijcke goederen te regieren, alle officie te begeven op desen hove, sonder ijemants wederseggen.

III. Ende die van de overste enigh officie wordt opgeleijt, sal dat moeten soo lange bedienen, alst den Parochiaen ende Meesterssen sal geraden vinden. Ende wie weijgert enigh officie aen te nemen, sal den hove verbeuren.

IIII. Zij sullen vermogen te kieser eenen goede bescheijde, ende getrouwen Rentmeester, ofte twe, naer den eijsch der saken om de goederen des hoffs te verhuijren ende te ontfangen. Welcke sal gehouden sijn alle jaren rekeninge te doen van sijnen dienst, verhuijren, ende ontfangen, voor den Parochiaen ende Meesterssen, ende den genen die sij daer toe nogh sullen kieser. Ende als die rekeninge sal geslooten sijn, sal hij daer van een originael authentijck instrument ende exem= plaer overleveren met een korte en klare staet of inventaris van alle de goedere die hij in bewindt heeft; welcke in de kasse

kasse: doos, kist(je)

----- **einde pagina 60** -----

van den hove sal bewaert worden. Ende boven dien sal hij alle seven jaere de registers vernieuwen.

V. De Rentmeesters sullen een ijeder int bijsonder, een Eede van getrouwicheijde doen, in handen vande Pastoor in de volgende maniere.

Ick .X. gekooren rentmeester, belove aen de Eerwaerdige heere den Pastoor ende de Meesterssen van den beggijnhove der Stadt Haerlem gehoorsaemheijde ende getrouwicheijde in mijne dienst, dat ick buijten haeren believeen ende tegen haeren geboot, niet en sal doen in de dingen die mijn bevolen sijn, of verbooden sijn. Ick sal getrouwelick alle de goederen, bedienen, verhuijren, ontfangen, ende overgeven, in haeren eijgen handen ; ende mijn selve in genige maniere dien aengaende soecken ; maer met mijn geset loon wel te vreden sijn. Ick sal alle jaeren en tijden als het hun belieft, rekeninge doen van mijn ontfangen ende uijtgeeff leverende een autentijck instrument daer van, met een inventaris van alle de goederen, ende voorts mij dragen naer dese handtvesten in alle dingen, gelijk een goet rendtmeester schuldich is.

bedienen: besturen

Zoo waarlijck helpe mij God en sijn H. Evangelium

VI. Den Pastoor ende Meesterssen sullen alle weken, of om de veerthien dagen, eene sekere dagh stellen, om met malkanderen te vergaderen, ende raetslaen over het beleydt ende het bestier, van alles dat den welvaert van den hove aengaat, ende daer alles besluijten met gemeijne stemmen. Tot welcke plaetse sullen moeten komen de gemeijne beggijnen, om ijedt te versoecken, oft aen te dienen, sulcx haer sal van noode, of den hove oorbaer sijn.

----- **einde pagina 61** -----

VII. Ende in gewichtige sake, als van groote veranderinge, merckelijcke timmeringen, verkoopinge oft vervreemdinge van goederen, oft diergelijcke; salmen bij den Parochiaen ende Meestersse, roepen de raedstvrouwen van den hove de outste ende bescheijdenste, soo veel men van doen heeft naer gewichte der sake, ende sullen aldus naer rijpe ende voorsichtige raedtslach, de saken overwegende, besluijten met de meeste stemmen. En soo die gelijk waeren aen twe sijde gedeelt sal den stem van den Parochiaen op nieuw gegeven, de sake eijndigen. Ende dit gedaen sijnde en sal hem niemandt vervoorderen met het bewindt van den hoven te moijen, als de overste op penen van daer uijt geset te worden.

Oock sullen de meestersen eens int jaer in september als dese handtvesten in de kercke sall gelesen sijn voor den Pa=

stoor, rekeninge doen van haeren bewindt, ontfangen en uijtgeeff der penningen, die sij het geheele jaer verhandelt hebben. Op welcke tijt de Costersse mede voor den Pastoor ende Meesterssen sullen rekeninge doen van alle haere ontfangen ende uijtgeeff, ten behoeve vande kercke, oock bij aelmoesse gegeven sijnde. Ende voordts de Maters vande Conventen, ende alle andere persoonen die in eenige ontfang of uytgeeff van penningen, den hove aengaende, gestelt zijn geweest.

VIII. Ende op dat een ijder Beggijne van desen hove, goede kennisse ende onderrechtingh hebben magh van dese regulen ende handtvesten ; om die wel nae te volgen ende salich te bele[ven] sal den Parochiaen van desen hove, die tweemaels int jaer openbaerlijck verkundigen ende voorlesen in de kercke, te weten eens op den vrijdach der quater temperen in de vasten ende de ander reijse op den vrijdag van de vier getijden in september. Ende inde vergaderinge, oft conventen, sal na[e] goetduncken der Oversten, Copie van dese regulen gegeven

----- *einde pagina 62* -----

worden, om daer mede twemals int jaer, over tafel gelesen te worden, te weten in de Pijnxter weeke ende nae sinte Lucien dagh.

IX. Voorts sullen alle de Beggijnen van desen hove, haer in alles voegen ende dragen naer dese regulen ende handtvesten, ende voorder naer alle andere goede regulen, die naemaels tot voordeel van desen hoven, ende beleid der zielen, bij de overste sullen gemaect worden. Ende om dat sulx vast, en bindich sij, ende scherpelijck van onse ondersaten tot allen tijden werde onderhouden : soo hebben wij Jan Albert Ban Pastoor ende persoon van desen hove ten versoecke van de Meestersse, ende de raetsvrouwe van desen hove, dese regulen ende handtvesten zegel ende het gemeijne hoffs zegel bevesticht gegeven binnen Haerlem, op onsen hove, op de 5 April, int jaer ons heeren duijsent seshondert ende dertigh.

5 april 1631

(in potlood en modern handschrift:) Lees : 3 april 1631.

----- *einde pagina 63* -----

blanco pagina

----- **einde pagina 64** -----

Wij Isebrant vander Scure Schoute in Haerlem
Herbern van Foreest, Isebrant Dullaert, Claijs
Van Adikendamme, Aelbrecht die Weent, Jan Hove,
Dirck vander Specken, ende Jan Baeck Schepene
in Haerlem. Jan van Zaenden Willaems zoen,
Dirck Lottum Jans zoen, Matheus Ghisebrechts zoen
ende Reijner Pieter zoen Rade inder voornoemder
Stede maken condit allen luyden dat wy genomen
hebben ende nemen die joncfrouwen diemen beginnen
hiet ende woonachtich zijn opten begijnhoff tot Haer=
lem ende horen hoff in onser ware ende bescherme=
nessen, in allen tsiene als zij waren in onser hoede
van Sheeren wegen voor den brande. Ende willen
dat zij hem rackelicken ende wel setten in geestelij=
ken leven. Voert waer dat saecke dat ijemant
ware opten hoff die misdede in eenigerhande saecken
die goeden geestelijcken luden niet met Gode ende
met eeren toebehoude te doene, waert begijne
Jonckrouwen diemen daer hielde om ghelt, oft
anders, oft dienstjoncwijve die wilden wij dat vanden
hove varen. Ende soe wie dat dusdaenige misda=
dige luiden aen hen hielde wetende, ende die niet
van hem doen en woude als ment hem zijde, dien
soude men vanden hove doen, die een metten anderen
voert zoo wie den hoff verboert wat husinge oft
camer oft bedtstede die ghene hadden opten hoff
dat zelden hove blijven. Voert waert dat eenighe
Joncvrouwe sturve, die zelve huijsinge hadden
op den hoff, die huijsinge en zellen hore erffnamen

ware: zorg, hoede

voor den brande

rackelick: rechtschapen

varen: gaan, vertrekken

zelden: zal den

sturve: stierf

----- **einde pagina 65** -----

niet vercoopen, het en sel wesen bijden rechte ende bijden
Joncfrouwen dien den hoff bevolen is, ende de huijsinge opte
hoff te blijven. Voert wat Joncfrouwe zelve huijsinge heeft
opten hof oft hier nae verkrijgen zel die huijsinge
en zel zij niet oft doen breken bij horen leven. Voert
en selmen niemant ontfanen opten hoff het en zijde bijden
Rechte van Haerlem. Voert alle zaecken die voortijts bijden

rechte geschiet zijn die zellen alle stade ende vaste blijven.
Ende om dat die gemiene Joncfrouwen voerscreven dit
an ons begheert hebben ende wijse in onser hoede genomen
hebben alst voersproken is, Soo hebben wij desen brieff
besegelt mit onsen zegelen ende mit onser porte dagelicx
zegel. Gegheven int jaer ons heeren m.ccc. zes ende
vijftich des woensdaechs nae sinte Aechten dags.

wijse: wij ze

NB: feestdag sint Agatha valt op 5 februari; datum document is dus 6 tot 12 februari 1357 (paasstijl)

----- **einde pagina 66** -----

blanco pagina

----- **einde pagina 67** -----

Aelbrecht bij Gods genaden Palegrave opten Ry[n]
hertoge in Beijeren, Grave van Henegouwen, van Hollant
van Zeelandt ende heere van Vrieslant, want wij willen
meijnen ende begheren dat Gods dienst ende zijn één
in allen onse landen ende machten gebreijt, gemeert ende
gesterckt werde. Soo doen wij cond ende te weten allen
Luijden dat wij genomen hebben ende nemen in onser bescher=
menisse ende hoede voor ons ende voor all onse nacom=
linge dat beghijn hoff binnen onser Stede van Haerlem
mit allen de Joncfrouwen die daer nu ter tijt in woonen ende
ontfangen zijn ofte hier naemaels in woonen oft ontfangen
zullen worden, mit allen horen goede ende toebehoren dat
zij nu ter tijt hebben oft hier nae vercrijgen ende hebben
zullen. Ende wij willen ende gebieden hen naerstelijck
dat zij Godlijck, eerlijck, zedelick, vredsaelick ende geest=
lick leven leijden ende gode vlitelick dienen in gehoor=
saemheijt der heiliger kercken sonder eenich bewint van
wereltlicken zaken. Ende waert sake dat eenighe
vanden voerscreven Jonckfrouwen die nu ter tijt inde
voerscreven begijnhove wonen oft naemaels in wonen
zullen twist oft onrust onderlinge hadden, wilken
twist oft onrust zij niet oflaten en wouden bijden
meesterissen ende bij bescheijden redelicken luyden
diere die meesterissen bij hebben wouden die zullen
die meesterissen mitten oudsten ende vroetsten Jonck=
frouwen vanden zelve hove doen sonder ijemants wederseggen.
Voert zoo en zell geen Joncfrouw vanden hove voor=
screven van huijs varen zonder consent ende goetdun=

gebreijt: verpreid

bewint: bestuur, macht

ken der meesterissen noch langer van huijs blijven

----- *einde pagina 68* -----

dan nae goedtduncken der meesterissen voorscreven
Noch ghene Joncfrou des hoefs en zel vanden hove
gaen eten, noch in gheene manieren nachts bij horen
vrienden vanden hove blijven sonder consent ende
goetduncken der meesterissen voorscreven. Voert
zoo en zell geen Joncfrou niemant met haer inha=
len te wonen sonder consent ende goetduncken
der meesterissen voorscreven. Ende geen Jonck=
frouwen en zellen opden hoff te zamen in een huij=
se wonen sonder consent der meesterissen. Voert
geen Joncfrou voorscreven en zel meer dan twee
kinder moeten houden oft leeren ten zy bij consent
ende goetduncken der meesterissen ende jonckfrouwen
voorscreven. Voert en zullen zij geen joncfrouw
ontfanghen zij en hebben een jaer oft anderhalff opten
voerscreven hoff gewoont. Voert soo wie vanden jonc=
frouwen voorscreven tot eenigen dienst gekoren wordt te
doen, die zel dien dienst goedertierlick an nemen, oft
den hoff voorscreven ruymen. Voert zo en zullen geen
mannen geestelick noch waerlick te geene tijt upten voers.
begijnhoff eten uutgeset arbeets luyden als zij opten
voorscreven hoff arbeijden. Voort zoo wat Joncfrouw
opten hoff voorscreven eijgen huijs, Camer oft tilbaer
goet heeft dat zij geeft of bespreeckt der kercken den
hoff oft den Joncfrouwen des hoefs dat willen wij dat
voertga sonder ijements wederseggen. Voert soe ge=
bieden wij ende verbieden den Joncfrouwen voors[creven]
tot eeuwijgen dagen nimmermeer die hoffstede des
hoeffs voorscreven in geenre wijs te minneren.
Voert waert sake dat eenige vanden voorscreven jonc=
frouwen tot eenighen tijde hem ijegens dese voors[creven]
saken setten ende keren woude dat Godt verhoeden
moet alzo dat zij eenegherande saken hantieren
ende doen wouden die niet godlick noch geestelick
en waren ende hem daer oft niet bekeren en
wouden naer dattet hem geseijt waer van den

inhalen: binnenbrengen

waerlick: werelds

tilbaer: roerend

minneren: verkleinen, minder maken

----- *einde pagina 69* -----

meesterissen die zullen die meesterissen voorscreven
vanden hove moghen doen bij den oudtsten ende vroesten
Jonckfrouwen vanden hove als voorscreven is. Ende
alle die ghene die om dese voorscreven gebreecke vanden
hove gedaen worden oft zelve vanden hove gaen wonen
sonder consent ende goetduncken der meesterissen voor=
screven, die en zullen tot geen en tijden weder opten
voorscreven hoff wonen. Ende want wij desen voors[creven]
begijnhoff ende Jonckfrouwen die daer nu ter tijt in
zijn ende naemaels in weesen zullen lijff ende goet
in onser hoede ende beschermenisse genomen hebben
ende nemen in allen manieren als voorscreven is.
Soo bevelen wij ende gebieden in allen onsen Landen
allen onsen rechteren sonderlinghe onsen gerechte van
Haerlem die nu ter tijt zijn ende in toecomende tijden
wesen zullen, dat zij den voorscreven hoff ende Jonck=
frouwen die daer nu in wonen oft naemaels in wonen
zullen van onser wegen in beschermenisse ende hoede
hebben. Ende waer dat zake dat ijemant ware die hen
tot eenen tijden misdede met woorden of mit wercken
Soo gebieden wij onsen gerechte van onser stede van
Haerlem dat zij dat alzo scerpelick berechten ende corri=
geren dats hem een ender hoede te misdoen den ghenen
die wij in onser hoede ende beschermenisse genomen hebben.
Ende alle dese voorscreven saken zullen weezen behouden
den Jonckfrouwen voorscreven al hoers rechts ende
brieve die zij hebben van onsen gerechte van Haerlem.
Ende want wij willen dat dese dinghen gestade ende
vast blijven tot eeuweghen daghen. Soo hebben wij
desen brief besegelt mit onsen segele. Gegheven inden
Hage op de derthienden dach van februario Int Jaer
ons heeren duijsent driehondert negen ende tachtich
na den lope van onsen hove.

13 februari 1390

Datum in paasstijl, dus 13 februari 1390

----- **einde pagina 70** -----

blanco pagina

----- **einde pagina 71** -----

Willem Baertout Lottijns zoens zoen schout, Hüge van Riedwijck, Jan Lottijns zoen, Jan Willem Jans zoen zoen, Steven van Haerlem, Heijnrick Aernts zoen, Dirck vanden Woude Willems zoen ende Dirck Sijmon Douden zoen Schepene, Gerijt Albout, Hüge van Dijemen, Claes Ijsebrant Dubbenzoen ende Floris uten Campe Rade der Stede van Haerlem doen kondt alle luyden want die gemeen Joncfrouwen ende begijnen die nu ter tijt opten begijnhove tot Haerlem woonen ende ontfanghen zijn, oft hier naemaels woonen oft ontfanghen zullen worden, ende oock dat zelve begijnhoff tot Haerlem aldaer die voorscreven begijnen ende jonckfrouwen op woonachtich zijn vander Graeffliche de van Hollandt in des gerechts hoede ende beschermenisse van Haerlem geset zijn ende oick in langen verleeden jaren Schout Schepene ende Rade der Stede voorscreven die doen waren, die joncfrouwen des begijnhoefts voorscreven die doe waren oft naemaels comen soudén, in hore bescermenisse ende hoede genomen hadden, voor hen ende hoer naecome= lingen die inden gerecht tot Haerlem in hore stadt sitten zullen daer zij doe ter tijdt in waren gelijckerwijs die brieve ende handtvesten die de gemeen Joncfrouwen ende begijnen des voorscreven hoefts daer oft hebben inhouden ende begripen vander Graefflickhede van Hollandt ende oick van Schout Schepene ende Rade der Stede van

----- **einde pagina 72** -----

Haerlem ; hierom soo zijn voor ons gecomen die gemeen joncfrouwen ende begijnen des hoefts voorscreven ende hebben ootmoedelijck aen ons vervolcht dat wij om Goods willen hen die vestigen ende confirme= ren willen ende daer toe alsulcke Statuten ende ordinantie als die gemeen Joncfrouwen ende begij= nen om nutschap ende oorbaer haers hoefts een= drachtelick om een goet regiment te hebben Gode te beter te dienen ende dat begijnhoff in eeren ende vreden te houden mit malkanderen mit goe= der voorsienicheijdt geordineert ende overdragen hebben ende hier nae bescreven staet.

Inder eersten soo nemen wij die voorscreven Jonck= frouwen ende begijnen in onser hoede ende be= schermenisse nae inhoudt der voorgeroerde brieven ende gelooven hem dat wijse houde zullen in onse poertrecht sonder schot te gelden ende ongelt.

vervolcht: erop aandringen, vragen

nb: onderlijnd in origineel

schotgeld: belasting

ongelt : belasting, accijns

Voert zoe en sel niemant die opten voorscreven
hove woont hem comenschap bewinden te doen, noch
gien dinck copen daer sij buijten Haerlem jaermercten
om versoecken zullen.

comenschap: handel

Noch zij en zullen geen wollen laken rieden, oft
trapeneren noch doen trapeneren dan alsoo veel
als zij zelve behoeven aen te snijden.

rieden: bewerken

trapeneren: weven

Voert zoo en zel niemant dije opten voorscreven
hove woont ende tot zijn jaren gecomen is geregen
of geknofte cleder dragen dan die gord-rox mou=
wen totten elleboghe toe, ende haer overste rock zel
gemaect weesen mit boediken een vierdendeel
breet oft daer omtrent ende daer en zullen zij met
opgegordt gaen ende zij en sullen geen pelsen dra=
ghen noch voedinghe van geenen beesten dan van
schapen oft van lammeren.

Voert zo en zullen zij haer caproen int aensicht
niet doen dubbelt maken ten zij dattet caproen al=
temael dubbelt is ende die zullen groot weesen.

caproen: kap, monnikskap

----- **einde pagina 73** -----

ende niet uitgeknoft ende zij zullen geen cleet doen
maken noch nayen mit zyde, dat zij zullen draghen noch
geen zijden oft plumaten huijven dregen noch wormen
opten voorscreven hoff houden die plumaet oft zijde spinnen.

plumaet: palmaat: zachte zijde

Voert alle die geen die falijen dragen die zel haer
faly haer overste cleet weesen als zij buijten den hove
gaen ende uijt der strate gaen willen ten waer oft zij
van huijs voeren.

Voert zo en sullen zij geen haer soe lange dregen dat
ment vlechten mach ende zij en zullen niet dan twee
oft drie spelden ten hoochsten op haer hooft setten ende
die zullen coperen weesen ende van simpelre maecksel
ende zij zullen dregen plumpe swarte schoen geknevelt
oft met riemen ende geen verkiert leder. Ende zij en
zullen gien scaloetzen dregen binnen den hove,
dan oude siecke menschen diese niet onberen en moghen.
Voert zoo en zullen zij geen burduerwerck wercken noch
werck des gelijk dattet ter hoverdiën behoort ten zij dattet
behoorde ten dienste goidts ten waer bij goetduncken der
meesterissen.

haer: haar (kapsel)

ment: men het

scaloetze: schoeisel met houten zool
en leder bovenstuk

Ende zij zullen geen wolte, noch vlas buijten den
hove laten spinnen den bij goetduncken der meesterissen
en zij zullen noemen wie hem spint ende seggen hem

waer zij woonen.

Oick zoo en zullen zij vanden hove niet gaen snijden
wollen oft linnen cleder den bij goetduncken der meeste=
rissen ende zij zullent hem oick seggen waer dat zij
gaen zullen.

Voert wat handtwerck die voorscreven jonckfrouwen
ende beggijnen opten voorscreven hove doen dat zullen
zij mogen doen zonder ijements wederseggen.

Voert zoo en zel niement die opten voorscreven hove
woont broot bidden buijten den voorscreven hove noch
buijten der stede gaen oft varen bidden voor hem zelven

----- **einde pagina 74** -----

oft voor ijement anders dan bij goetduncken der
meesterissen ende den geenen die den hoff plegen
te bewaren.

Voert zoo en zel niement die opten voorscreven hove
kinder nemen te houden oft gaste in nemen boven
achte daghe oft oick sijn vriende oft mage gesont
oft sieck mit hen in nemen te leggen ten sij bij
goetduncken der meesterissen ende der geenre die
den hoff plegen te bewaaren opten hoff te verboeren.
Voert zo en zel geene mans wijff opten voors[creven]
hoff woonen die wijl dat hoer man leeft.

mage: bloedverwant, familie

Voert zoe en sullen zij geen maghet noch weduwe
ontfanghen oft herberghen opten voorscreven hoff
die een man gelooft oft versekert is oft die haer
trouwe heijmelick gegeven heeft, eer dat zij vanden
man rustelijck gescheijden is vander heijliger
kercken, ende bij den vrienden ende maghen an
beijde zijden. Ende waert dat zij ijement hier
boven harberichden dat waer opten hoff te verboeren.
Voert zo en zel niement opten voorscreven hoff
hijlick maken heijmelick oft openbaer ten waer
een moeder die haer kint uijtgave na ordinancij
der heijliger kercken.

harberichden: onderdak geven

hijlic maken: huwelijk bemiddelen

Voert geen Jonckfrou oft beghijn des voorscreven
hoeffs zel varen oft gaen ter bruijloft binnen
der stede oft daer buijten.

Oick soo en zel niement vanden voorscreven
Jonckfrouwen oft begijnen ijements borge worden
die opten voorscreven hove niet en woont.

Voert waer dat zaecke dat ijement vanden voors[creven]
beghijnen oft Jonckfrouwen te veel ander straeten

gingen ende niet merckelick en zeijden ten
poerthuijse oft den meesterissen waerdatt zij gingen

----- *einde pagina 75* -----

alzoo dattet den meesterissen duchte dat zij te veel vanden
hove ginghen, zoo souden hen die meesterissen goeder=
tierlijcken seggen ende vermanen dat zij zoo veel
vanden hove niet en gingen mer bet bij huijse bleven dan
sij gedaen hadden. Ende waert dat zij hem die meesterissen
segghen ende hieten hem in iegenwoordicheijt van twien
oft van driën vanden oudsten des voorscreven hoeffs dat
zij vanden voorscreven hove niet en gingen ten waer
bij goetduncken der meesterissen. Ende desgelijcx zoo
zullen die meesterissen mit twien oft mit driën die den
hoff plegen te bewaeren den gheenen hieten opten hove
blijven ende daer niet oft te gaen, die niet gehorich wee=
sen en willen te houden zulcke ordonnancij ende overdracht
als die voorscreven Joncfrouwen op horen hoff hebben
ende oock dese brief begrepen heeft. Ende waert dat
ijemandt daer boven alst hem gehieten waer binnen te
blijven vanden hove ginge dan bij goetduncken der
meesterissen dat waer op verboernisse des hoeffs voor=
screven ende hadden zij huijse, camer oft bedtstede opten
hoff voorscreven dat soude den hove blijven zonder ije=
ments wederseggen.

hieten: bevelen

Voert zoo en sullen sij ander straten niet den dooden
gaen dan die geen die daer maech toe is mach daer gaen
oft zij wil mit haer vierden vanden hove.

Voert zoo en sel nijement vanden voorscreven begijnen
haer huijsinge oft camer vercoopen dan eenre ontfangen
beghijn. Ende dat bij goetduncken der meesterissen.

Voert alle die huijse oft camer die den meesterissen
aengecomen sijn tot des hooffs oft kercken behoefte voor=
screven oft noch aencomen zullen, die en zullen zij
niemant vercoopen dan eenre begijnen die ontfanghen
is opten voorscreven hoff ende dat tot haren lijve toe.

Ende die macht bespreecken oft besetten nae hare doot
te comen op eens menchen oft twiër lijve toe die opten
voorscreven hove wonen ende daer mitter woon blijven

----- *einde pagina 76* -----

ende begijnen zijn oft diemen tot begijnen
ontfanghen wil, maer die eigendom zal altoos
wedercomen anden hoff oft ander kerck voors.
Voert zoo zullen zij haer poorten sluijten
alsmen nachtlucht clopt ende dat niet te vroe
noch niet te laet ende dan zal hem een ijegelic
scicken binnen der poorten te weesen des voors[creven]
hooffs, nootsaecken uijtgeset.

voors. : voorschreven

luiden van de nachtklok

Voert zoo zullen alle die begijnen ende jonc=
frouwen des voorscreven hooffs alle dag misse
hooren in hare kercken, ende dat en zellen zij
om geens wercxs wille laten ten waer dat eenige
dingen verderven zouden daer zij over onledich
waren, oft dat zij uijt waren ende niet vroe genoeg
thuijs en mochten comen.

Oick zoo en sel nijement vanden voorscreven
begijnen oft joncfrouwen des heiligen daghen
na dat die clock twaliff geslegen heeft na midda=
ge vanden voorscreven hove gaen eer dat zij twee
geslegen heeft nae middage dan om noodtsaecken
daermen niet mede beijden en mach tenzij bij
goetduncken der meesterissen.

twaliff: twaalf

beijden: wachten

Voert zoo en zel niement vanden voorscreven
joncfrouwen oft beghijnen vorder alleen vanden
hove gaen dan ter hallen, ter vischmarckt, ter
suijvelmarckt om broot oft om bier ten zij bij
goetduncken der meesterissen.

Ende in geenre manier en zullen zij ter halle
gaen oft erghent anders alleen des morghens als
haer binnenste poorten ende tralij gesloten is,
mer zij zullen dan gaen ist te doen twee oft drie
te gader ende te zamen weder thuijs comen ten
waer dattet noodt waer oft dat een oude joncfrouw
oft beghijn alleen ginge ende dat bij goitduncken
der meesterissen.

----- einde pagina 77 -----

Voert zo en zel niement vanden voorscreven begijnen
of joncfrouwen alleen van huijs varen dan bij goit=
duncken der meesterissen.

Noch geen Joncfrouw oft begijn des hoeffse voorscreven
en zel des nachts allien gaen waken vanden hove,
ten zij bij goitduncken der meesterissen.

allien: alleen

Voirt waer dat zaeck dat ijement vanden voorscreven

Joncfrouwen oft begijnen eenich vande begijnen oft
joncfrouwen die opten voorscreven hove woonen schande
confuse oft laster dede mit woorden oft mit wercken
dat kenlick ende openbaer waer (dat Godt verhoeden
moet) dat zel zij beteren bij goetduncken der meeste=
rissen ende der geene die den voorscreven hoff plegen
te bewaeren. Ende woude zij des niet doen binnen twin=
tich dagen nae vermaninge der meesterissen dat waer
op verboernisse des hooffs voorscreven ende haer woon=
stadt zoude den hove blijven zonder ijements wederseggen.
Voert waer oijck ijement opten voorscreven hoff die den
meesterissen confuse oft laster zelve dede openbaerlijck
oft met haer vrienden oft mit hardichede wedervoeren
in woorden oft in wercken, dat die meesterissen betuij=
gen mochten mit twiën oft met driën, die opten voors.
hoff woonen, dat zal zij beteren bij den oudtsten ende
bescheijdensten des voorscreven hoffs. Ende woude zij
des niet doen mer mit hardicheden wederstaen zoo ver=
boeren sij den hoff, ende haer woonstadt zel den hove
blijven.

confuse: verwarring

Voert waer dat zaeck datter ijement vanden joncfrou=
wen oft begijnen des voorscreven hoefs berespt worde
van eenige punte der tegenwordiger ordinancij ende zij
daer berespelijck in worde bevonden ende haer nae
vermaninge der meesterissen daer niet oft beteren en
woude ende dat clagede haer maghen oft vrienden om
dat mit hen te weeren ende te nederslaen; alzo dat
ijement opten voorscreven hoff woonende daer last

----- **einde pagina 78** -----

oft onrust off quaem, zoo zullen die den hoff
plegen te bewaren die begijn oft jonckfrou vanden
voorscreven hove setten, zonder ijements wederseg=
gen ende haer woenstadt oft huijsinge blijfts des
hoefs.

Voort zo zullen zij haer traliën ende haer binnen=
poorten gesloten houden in alre manieren alst nu
gewoonlick is. Ende waer dat zaeck dat zij daer
boven deden ende die traliën oft poorten weder
opbraecken, oft niet gesloten en hielden als voor=
screven is, zoo verboeren die begijnen ende jonc=
frouwen des voorscreven hoefs alle maent ter
tijt toe zijse weder doen maken ende gesloten
houden als voorscreven, tien engelsche nobelen

die den helfft tot ons liefs heeren behoef van
Hollandt ende die ander helfft tot des gerechts
behoef van Haerlem.

Voert zo en zullen niement opten voorscreven
hoff ontfanghen noch harbergen zij en zij van
eenen goeden name ende onberucht.

Voert zo en sullen die begijnen voorscreven alle
jaer op Sinte Mathijs avont kiezen een
meesterisse, ende altoos zo zelve een twee jaer
an blijven, alzo verre als zij daer nutte toe is
bij goitduncken der gemeene begijnen.

Ende wanneer dat zij een meesterisse gecooren
hebben, zo zullen die oude meesterissen voerden
begijnen voorscreven goede clare rekeninge doen
van des hoefs goeden, wat oncost oft schade die
hoff in dien jaer gehad heeft; oft wat goede den
hove aengecomen zijn.

Desgelijcx sullen die costerissen rekeninge
doen van der kercken goeden voordien meesterissen
ende den geenen die den hoff plegen te bewaren.
Ende zij zullen met malcanderen weten schaade

nb: sint Mathys : 24 februari

bewaren: toezicht houden o^p
schade : nadeel

----- **einde pagina 79** -----

ende onschonden, innemen ende uytgeven van der
kercken goede.

Voert alle goede eersamige zeden ende geestelicke
ordonnancie die opten voorscreven hove nu zyn, oft
naemaels die opten voorscreven hove geordineert zullen
worden, bij rade goeder Priesteren ende clercken, ende
sonderlinghe in dese jegenwoordige ordinancie, daer zullen
die begijnen ende joncfrouwen des voorscreven hoefs
den meesterissen in gehorich weesen. Ende waer dat
zaeck datter iemandt waer opten voorscreven hove die
wederspannich ende ongehoorich weesen woude (dat godt
verhoeden moet) ende hem setten iegens deese iegen=
woordige ordinancie, ende daer nae niet doen en wou=
den, oft in eenige punten misdeden die goeden geeste=
lijcken menschen nijet toe en behoerden te doen ende
die voorscreven begijnen ende ioncfrouwen op haren
hoff mit gode noch mit eeren nijet lijden en moghen,
die zullen den meesterissen metten geenen die den hoff
plegen te bewaren vanden hove voorscreven setten,
ende bleven zij daer boven opten voorscreven hoff, ende
niet en ruijmden binnen dien daghe dat hen die meeste=

rissen in iegenwoordicheijt van hem twiën oft driën
 die opten voorscreven hove woonden vanden voorscre=
 ven jonckfrouwen ende begijnen dat wij die vanden voors.
 hove zullen zetten. Ende wie datter zoo langhe
 verbeijde dat zij vanden gerechte vanden hove worde
 geset, die verboerde thien Engelsche Nobel die een
 helft tot ons liefs heeren behoeff van Hollandt,
 ende die ander helft tot des gerechts behoeff van Haer=
 lem, ende nochtans zo zel zy den voorscreven hoff
 ruijmen ende haer woenstadt blijft den hove.
 Voert zo en zullen die begijnen ende die joncfrouwen
 voorscreven niemant herberghen noch ontfanghen opten
 voorscreven hoff zij en hebben een wilkoer gedaen voor

----- **einde pagina 80** -----

Scepene van Haerlem mit haers mombaers
 handt te houden nae hore macht dese iegenwoor=
 dighe ordinancie ene alle goede gewoonten ende
 kustuijmen, des voorscreven hoefs.

Voort zoo zullen die meesterissen des voorscre=
 ven hoefs alle jaer op Sinte Mathijs avont
 dese iegenwoordighe ordinancie doen lesen open=
 baerlick in iegenwoordicheijt der gemeene jonc=
 frouwen ende begijnen des voorscreven hoefs
 op dat zijse te beter mogen weten ende in hare
 memorie hebben. Ende op dat die gemiene begij=
 nen ende joncfrouwen des voorscreven hoefs die
 nu ter tijt zijn alle dese voorscreven punten mit
 goeder voorsienicheijt eendrachtelijck overdragen
 zijn. Soo hebben wij Schout Schepene ende
 Rade voorscreven bij goitduncken der vroet=
 schap ende rijckheijt der voorscreven Stede den
 voorscreven joncfrouwen ende begijnen alle dese
 voorscreven ordinancie ende punten geconsentiert
 ende geconfirmeert. Ende waert dat dese ordinan=
 cie ende punten in eenigen stucken verbreecken
 worden zo geloven wij se te corrigeren ende te
 berechten voor ons ende onse naecomelinge als
 wijs vermaent worden vanden jonckfrouwen
 ende begijnen des voorscreven hoefs in alre
 manieren als die correctie daer oft begrepen
 heeft, naer inhoud de iegenwoordiges briefs.
 Ende want wij Schout Schepene ende rade
 der stede voorscreven immer willen dat dese

rijckheijt : macht, vermogen

verbreecken : tekortschieten of -komen

voorscreven ordinantie confirmatie ende punten
vaste ende gestade gehouden worden in alre ma-
nieren als voorscreven is. Soo hebben wij desen
brieff besegelt mit onser Stede grote zegel
ende mit onser alre zegelen hier beneden ange-
hanghen Int jaer ons heeren m cccc en achte op
sinte Lucas avont Evangeliste.

17 oktober 1408

*De feestdag van sint Lucas valt op
18 oktober; datum is dan 17-10-1408*

----- **einde pagina 81** -----

blanco pagina

----- **einde pagina 82** -----

***Oudtste hantvesten des
falibagynhoffs & Cvent byder
stadt Haerlem***

Copie

Wij Isebrant vander Schure Scoute in Haerlem
Herbern van Foreest Isebrant Dullaert Clays
van Adikendamme, Aelbrecht die Weent,
Jan Hove, Dirck vander Specken, ende Jan
Baeck Schepene in Haerlem. Jan van Zaenden
Willaems zoen, Dirck Lottum Jans zoen; Matheus
Ghisbrechts zoen ende Reijner Pieter zoen
Rade inder voornoemder Stede maken condit
allen luyden dat wy genomen hebben ende nemen
die joncfrouwen diemen beghinen hiet ende
woonachtich zijn op den begyn hoff tot Haerlem
ende horen hoff in onser ware ende beschermenessen,
in allen tsine als zij waren in onser hoede van
Sheeren wegen voor den brande. Ende willen
dat zij hem rackelicken ende wel setten in
gheesteliken leven. Voert ware dat
sake dat ijemant ware op den hoff die
misdede in eenigerhande zaken die goeden
gheestelicken luden niet met Gode ende met
eeren toe en behoerde te doene, waert beghine

tsine: andere kopie staat 'tsijne'

rackelick: rechtschapen, fatsoenlijk

Jonckrouwen diemen daer helde om ghelt, off
anders, oft dienst joncwive die willen wi
dat van den hove waren. Ende zoe wie dat
dusdanige misdadighe lude an hem helde
wetende, ende die niet van hem doen en woude

----- ***einde pagina 83*** -----

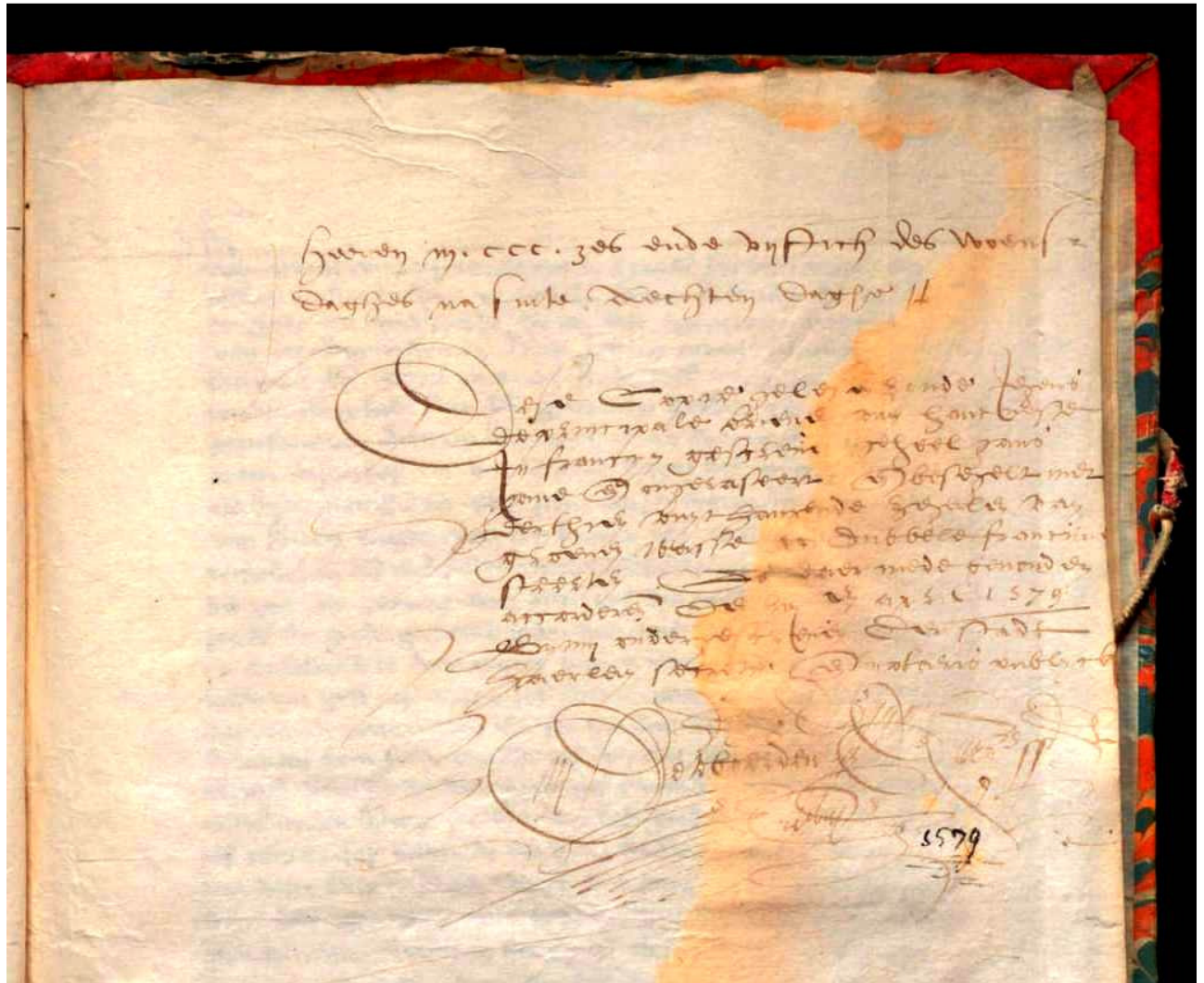
als ment hen zijde, dien soude men vanden hove
doen, die een metten anderen. Voert zoo
wie den hoff verboert wat husinge oft
camer oft bedtstede die ghene hadden opden
hoff dat zel den hove blijven. Voert
waert dat eenijghe Joncvrouwe sturve,
die zelve huijsinge hadden op den hoff, die
huijsinge en zullen hore erffname niet vercopen,
het en zel wesen bij den rechte ende bijden
Joncfrouwen dien den hoff bevolen is, ende
die huijsinge opte hoff te blijven. Voert
wat Joncfrouwe zelve huijsinge heeft op de
hoff oft hier nae vercrigen zel dye huijsinge
en zel zij niet oft doen breken bij horen leven.
Voert en selmen nyemant ontfanen opten hoff
het en zijde bi den Rechte van Haerlem. Voert
alle zaken die voortijts bijden rechte geschiet
sijn die zellen alle stade ende vaste blijven.
Ende om dat dye ghemene Joncfrouwen
voerscreven dit an ons begheert hebben ende wij ze
in onser hoede genomen hebben alst voorsproken
is, Soe hebben wij desen brieff bezegelt met
onsen zegelen ende mit onser porte dagelicx
zeghel. Ghegheven int jaer ons

----- ***einde pagina 84*** -----

heeren m.ccc. zes ende vijftich des woens=
daghes na sinte Aechten daghe.

6/11 februari 1357

NB: feestdag sint Agatha valt op 5 februari; datum document is dus 6 tot 11 februari 1357

Dese Copie gelesen zynde jegens
de principale brieve van hantveste
in francyn gescreve geheel gans
gave & ongeschoon & besegelt met
derthien uuyt hangende zegelen van
groene wasse in dubbele francyne
steerte. Is daer mede bevonden
accorderend die bij [] 1579
& bij mij ondergescreven der stadt
Haerlem secretaris & notaris publyck
Get. De Woerden

francijn: perkament uit Franrijk
afkomstig

blanco pagina

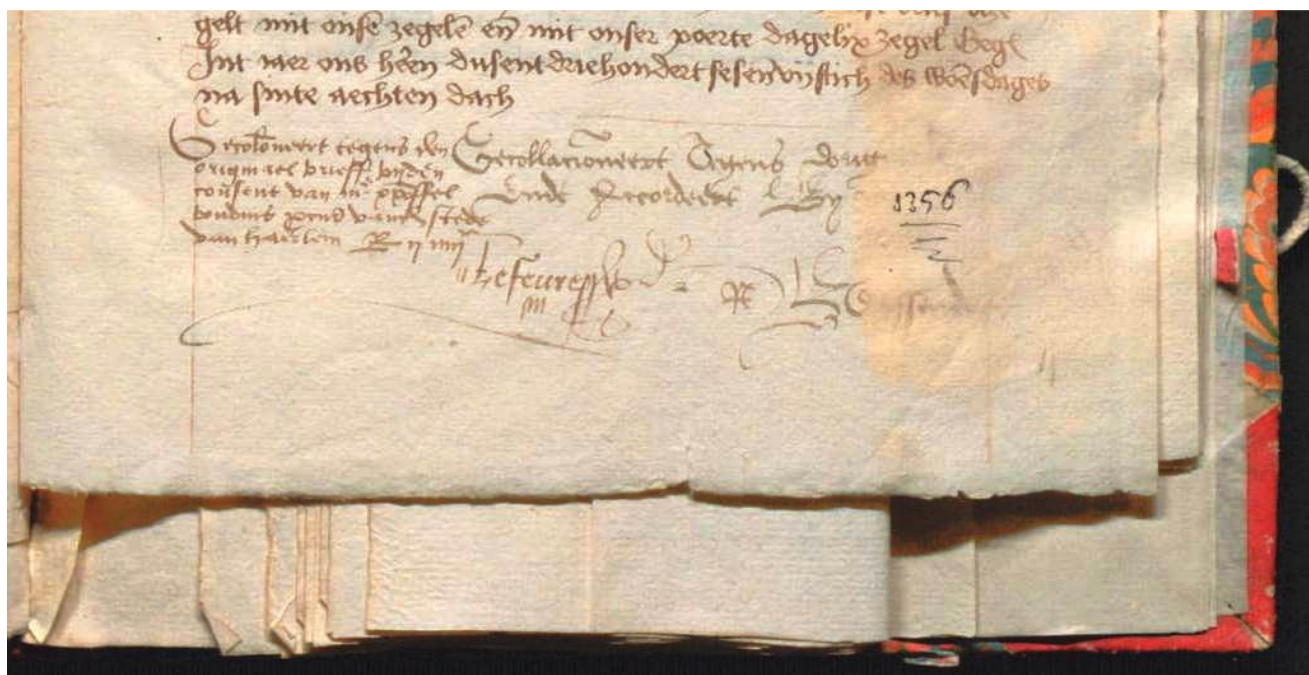
----- *einde pagina 86* -----

Copie

Wij Isebrant vander Schure Scout in Haerlem, Herberii van Foreest, Ijsebrant Dullaert, Claes van Adikendamme, Aelbrecht die Weent, Jan Hove, Dirck vander Specken, ende Jan Baec Schepene in Haerlem. Jan van Zaenden Willemszn, Dirck Lottijn Janszn; Matheus Ghijs=brechtszn ende Reijner Pieterzn Rade inder voorn[noemde]. Stede maken condit allen luden dat wy genomen hebben ende nemen die joncfrouwen diemen beginen hiet ende woenachtich sijn opten begijnhof tot Haerlem ende horen hoff in onser waer ende bescermenissen in allen scijn als sij waren in onser hoede van Sheren wegen voer den brande. Ende willen dat sij hem reckelicken ende wel setten in geesteliken leven. Voert waer dat zaec dat yement waer opten hof die misdede in enigerhande saecken die goeden geestelicken luden niet mit gode ende mit eeren toe en behoerde te doen, waert begine jonckrouwen diemen daer hilde om gelt, of anders, of dienst joncwive die willen wij dat vanden hove varen. Ende soe wie dat dusdanige misdadige luden an hem helde wetende ende die niet van hem doen en woude alsment hem seijde, dien soude men vanden hove doen, die een mitten anderen. Voert soe wie den hoff verboert wat husinge, of camer, of bedstede die ghene hadden opten hof dat sel den hove bliven. Voert waert dat enige joncvrouwe sturve, die zelve husinge hadde opten hof, die husinge en zullen haer erfnaem niet vercopen het en zel wesen bij den rechte ende byden joncfrouwen dien den hoff bevolen is, ende die husinge opten hof te bliven. Voert wat joncfrouwe selve husinge heeft opten hof, of hier na vercrigen zel die husinge en zel zij niet of doen breken bij horen leven. Voert **so** en sel men nyement ontfaen opten hof het en sije bijden rechte van Haerlem. Voert alle zaken die voertijts bij den rechte geschiet sijn die sellen alle stade ende vaste bliven. Ende om dat gemeen joncfrouwen voerscreven dit an ons begeert hebben ende wijse in onser hoede genomen hebben alst voersproken is, Soe hebben wij dese brief bezeugelt mit onsen zegelen ende mit onser poorte dagelicx zegel. Gegeven int jaer ons heren dusent driehhondert ses ende vijftich des woensdages na sinte Aechten dach.

bevolen: toevertrouwd,

NB: feestdag sint Agatha valt op 5 februari; datum document is dus (begin) februari 1357

Gecoll[at]ioneert tegens den
 originael brieff byden
 consent van mr. Christoffel
 Boudins [procur] vande stede
 van Haerlem By my

Gecollacioneert Tegens d'orig
 Ende accordeert

get. Lefeure

[Assendelft]

----- **einde pagina 87** -----

Copie

Aelbrecht bij Gods genade Palengrave opten rijn hertoge
 in Beijeren, Grave van Henegouwen, van Hollant van Zeelant
 ende heer van Vreeslant. Want wij willen meynen ende begeren
 dat goids dienst ende sijn eere in allen onse landen ende machten
 gebreyt gemeert ende gesterct worde. So doen wij kondt ende te
 weten allen luden dat wij genomen hebben ende nemen in onser
 bescermenisse ende hoede voor ons ende voor all onse nacomelinge
 dat begijnhof binnen onser stede van Haerlem mit allen den
 Joncfrouwen die daer nu ter tijt inwoenen ende ontfangen sijn
 ofte hier namaels inwoenen of ontfangen zullen worden mit allen
 horen goede ende toebehoren dat sij nu ter tijt hebben of hier na
 vercrigen ende hebben zullen . Ende wij willen ende gebieden hen na=
 ersteliken dat zij godlijc eerlijc zedelic vreedtsamelic ende geestlic

leven leyden ende gode vlitelic dienen in gehoorsaemheijt der heiliger kercken sonder enich bewint van wereltliken zaken. Ende waert zaec dat enige vanden voerscreven joncfrouwen die nu ter tijt inden voerscreven begijnhove wonen of namaels inwonen zullen twist of onrust onderlinge hadden, wilken twist of onrust zij niet of laten en wouden bijden meesterissen ende bij besceyden redeliken luden diere die meesterissen bij hebben wouden die zullen die meesterissen mitten outsten ende vroetsten joncfrouwen vanden hove voerscreven van onse wegen vande zelven hove doen sonder yements wederseggen. Voert so en sel geen joncfrouw vanden hove voerscreven van huus varen sonder consent ende goet duncken der meesterissen voerscreven noch langer van huus bliven dan na goetduncken der meesterissen voerscreven. Noch geen joncfrou des hoefs en zel vanden hove gaen eten noch in geene manieren nachts bij horen vrienden vanden hove bliven sonder consent ende goetduncken der meesterissen voerscreven. Voert so en zel geen joncfrou nyement mit haer inhalen te wonen sonder consent ende goetduncken der meesterissen voerscreven. Ende geen jonckfrouwen en zellen opten hof te zamen in een huse woenen sonder consent der meesterissen. Voert geen joncfrou voerscreven en sel meer dan twee kinder moeten houden of leren ten sy bij consent ende goetduncken der meesterissen ende jonckfrouwen voerscreven. Voert soe en

----- **einde pagina 88** -----

sullen zij geen joncfrou ontfangen sij en hebbe een iaer oft anderhalff opten voerscreven hof gewoent. Voert so wie vanden joncfrouwen voerscreven tot enigen dienst gekoren wort te doen, die sel die dienst goedertierlicen an nemen of den hof voerscreven rumen. Voert so en zullen geen mannen geestelic noch waerlijc te geenre tijt upten voers[creven] begijnhof eten uutgeset arbeyts luden als zij opten voers[creven] hof arbeyden. Voert zo wat joncfrouw opten hof voers[creven] eygen huys, camer of tilbaer goet heeft dat zij geeft of bespreekt der kerken den hof of den joncfrouwen des hoefs dat willen wij dat voertga sonder yements wederseggen. Voert soe gebieden wij ende verbieden den Joncfrouwen voers. tot ewigen dagen nimmermeer die hofstede des hoefts voers[creven] in geenre wijs te mynneren. Voert waert zake dat enige vanden voers[creven] joncfrouwen tot enigen tijden hem tiegens dese voers. saken setten ende keren woude dat god verhoeden moet also dat sij enigherande saken hantieren ende doen wouden die niet godlijc noch geestelijc en waren ende hem daer of niet beteren en wouden na dattet hem geseyt waer vanden meesterissen die zullen die meesterissen voerscreven vanden hove mogen doen byden outsten ende vroetsten

jonckfrouwen vanden hove als voerscreven is. Ende alle die gene die om dese voers[creven] gebreke vanden hove gedaen worden of selve vanden hove gaen woonen sonder consent ende goetduncken der meesterissen voers[creven], die en zullen tot geenre tijt weder opten voers[creven] begijnhove woenen. Ende want wij desen voers. begijnhof ende joncfrouwen die daer nu ter tijt in zijn ende naemaels in wesen zullen lijf ende goet in onser hoede ende bescermenisse genomen hebben ende nemen in allen manieren als voerscreven is. So bevelen wij ende gebieden in allen onsen landen allen onsen rechteren sonderlinge onsen gerechte van Haerlem die nu ter tijt zijn ende in toecomende tijden wesen zullen, dat sij den voerscreven hof ende jonckfrouwen die daer nu inwoenen oft namaels inwoenen zullen van onser wegen in bescermenisse ende in hoede hebben. Ende waer dat zaec dat ijemant waer die hem tot enige tijden misdede mit woerden of mit wercken.

----- **einde pagina 89** -----

So gebieden wij onsen gerechte van onser stede van Haerlem dat zij dat also scarpelick berechten ende corrigeren dats hem een ander hoede te misdoen den genen die wij in onser hoede ende bescermenisse genomen hebben. Ende alle dese voerscreven saken zullen wezen behouden den jonckfrouwen voerscreven al hoers rechts ende brieve die zij hebben van onsen gerechte onser stede van Haerlem. Ende want wij willen dat dese dingen gestade ende vast bliven tot ewigen dagen. So hebben wij desen brief bezegelt mit onsen zegele. Gegeven inden Hage opten dertienden dach van februario Int iaer ons heren dusentdriehondert negenendetachtich na den lope van onsen hove.

Datum in Paasstijl, dus 13 februari 1390

Gecollacioneert Tegens d'originale
ende accordeert By my

get. : [] assendelft

Gecollacioneert tegens d'originale byden consent
van meester Cristoffel Boudins procur[eur] vanden
stede van Haerlem ende concordeert
get. : [Lefeure]

----- **einde pagina 90** -----

Copie

Willem Baertout Lottijns zoens zoen Schout, Hüge van Rietwijck Jan Lottijns zoen, Jan Willem Jans zoen zoen, Steven van Haerlem, Heijnrick Aernts zoen, Dirc vanden Woude Willems zoen ende Dirck Sijmon Douden zoen Schepene, Gerijt Albout, Hüge van Diemen, Claes Ysebrant Dubbenzoen ende Florijs uutten Campe Rade der Stede van Haerlem doen condit alle luyden Want die gemeen Joncfrouwen ende beginnen die nu ter tijt opten Begijnhove tot Haerlem woenen ende ontfangen sijn, of hier namaels woenen of ontfangen zullen worden, ende oic dat zelve begijnhof tott Haerlem aldaer die voerscreven beginnen ende jonckfrouwen op woenachtich sijn vander Graefflicheide van Hollant in des gerechts hoede ende bescermenisse van Haerlem geset sijn. Ende oic in langen verleden jaren scout, scepene ende rade der stede voerscreven die doe waren, die joncfrouwen des begijnhoefs voerscreven die doe waren oft namaels comen soudén, in hore bescermenisse ende hoede genomen hadden, voer hem ende haer naecomelinge die inden gerecht tot Haerlem in hore stadt sitten zullen daer zij doe ter tijt in waren gelikerwijs die brieve ende hantvesten die de gemeyn joncfrouwen ende beginnen des voerscreven hoefs daer of hebben inhouden ende begrypen vander graefflicheide van Hollant. Ende oic van schout schepene ende Rade der Stede van Haerlem. Hier om so sijn voer ons gecomen die gemeen joncfrouwen ende beginnen des hoefs voerscreven ende hebben oetmoedeliken an ons vervolcht dat wij om gods willen hem die vestigen ende confirmeren willen. Ende daer toe alsulcke statuten ende ordinancie als die gemeen joncfrouwen ende beginnen om nutschap ende oerbaer haers hoefts eendrachtelic om een goet regiment te hebben gode te bet te dienen ende dat begijnhoff in eeren ende te vreden te houden mit malcanderen mit goede voersienicht geordineert ende overdragen hebben ende hier na bescreven staet. Inden eersten so nemen wij die voerscreven jonckfrouwen ende beginnen in onsen hoede ende bescermenisse na inhoud der voergeroerde brieven ende geloven hen dat wijse houde sullen in onse poertrecht sonder scot te gelden ende ongelt. Voert so en zel nyement die opten voerscreven hove woent hem comanschap bewinden te doen, noch gien dinc copen daer sij buten Haerlem jaermarcten om versoeken zullen. Noch sij en zullen gien wollen laken rieden, of trapeneren dan alsoe veel als sij selve

----- ***einde pagina 91*** -----

behoeven aen te sniden. Voert so en zel nyement die opten voerscreven hove woent ende tot sinen jaren gecomen is geregen of geknofte cleder dragen dan die gurtrox mouwen totten elleboge toe, ende haer overste rock sel gemaect wesen mit

boediken een verendel breet of daer omtrent. Ende daer
 en zullen sij niet op gegurt gaen Ende sij en sullen geen
 pelsen dragen noch voederinge van genen beesten dan van
 scapen of van lammeren. Voert so en zullen sij haer caproen
 int aensicht niet doen dubbelt maken ten sij dattet caproen
 altemael dubbelt is ende die zullen groet weesen ende nyet
 uutgeknofft Ende zij en zullen geen cleet doen maken
 noch nayen mit zide, datzij zullen draghen Noch gien
 ziden of plumaten huven dregen Noch wormen opten
 voorscreven hof houden die plumaet of zide spinnen. Voert
 alle die geene die falyen dregen die sel haer faly haer
 overste cleet weesen als zij buten den hove gaen ende uut der
 strate gaen willen ten waer oft sij van huus voeren. Voert so en
 sullen si geen haer soe lang dregen datment vlechten mach ende sij
 en zullen niet dan twee of drie spelden ten hoechsten op hoer hoeft
 zetten ende die sullen coperen wesen ende van simpelre maecsel ende
 sij zullen dregen plompe swarte scoen geknevelt of mit riemen
 ende gien verkiert leder. Ende sij en sullen gien scaloetzen dregen bynnen
 den hove dan bynnen haren huse. Noch oic buten den hove dan
 oude ziecke menschen diese niet onberen en moghen. Voert so
 en sullen sij geen burduerwerc wercken noch werc des gelijcs
 dat totter hoverdiën hoert ten sij dattet behoerde ten dienste goids
 Ten waer bij goetduncken der meesterissen. Ende zij zullen
 geen wolfe, noch vlas buten den hove laten spinnen den bij
 goetduncken der meesterissen ende sij zullen noemen wie hem
 spint ende seggen hem waer zij woenen. Oic so en zullen sij
 vanden hove niet gaen snyden wollen oft lynnen cleder den
 bij goetduncken der meesterissen ende si zullent hem oic seggen waer dat sij
 gaen zullen. Voert wat hantwerc die voirscreven jonckfrouwen ende

huve: kap, muts

----- *einde pagina 92* -----

beginnen opten voerscreven hove doen dat zullen sij mogen doen
 sonder yements wederseggen. Voert soe en zel nyement die opten
 voerscreven hove woent broet bidden buten den voerscreven hove noch
 buten der stede gaen of varen bidden voor hem zelven of voer
 yement anders dan bij goetduncken der meesterissen ende
 den geenen die den hoff plegen te bewaren. Voert soe en
 zel nyement opten voerscreven hove kinder nemen te houden
 of gaste innemen boven achte dagen of oic sijn vriende of
 mage gesont of ziec mit hem innemen te leggen ten zij
 bij goetduncken der meesterissen ende der geene die den hoff
 plegen te bewaren opten hoff te verboeren. Voert zoe en zel
 geensmans wijf opten voers. hove woenen die wijf dat
 hoer man leeft. Voert zoe en sullen zij geen maget noch

wedue ontfangen of harbergen opten voerscreven hoff die een man geloeft of versekert is of die hoer trouwe heymelic gegeven heeft, eer dat sij vanden man rustelic gescyden is vander heijliger kerken, ende bij den vrienden ende magen an beyde ziden. Ende waert dat sij yement hier boven harberichden dat waer opten hoff te verboeren. Voert soe en zel nyement opten voerscreven hof hilic maken heymelic of openbaer ten waer een moeder die haer kint uijtgate na ordinancie der heilige kerken. Noch geen ionckfrou of begijn des voerscreven hoefs sel varen of gaen ter bruloft bynnen der stede of daer buten. Oic soe en zel nyement vanden voerscreven ionckfrouwen of beginnen yements borge worden die opten voerscreven hove niet en woenen. Voert waer dat zaec dat yement vanden voerscr. beginnen of ionckfrouwen te veel ander straten gingen ende niet mercelic en seyden ten poerthuse of den meesterissen waer dat sij gingen also dattet den meesterissen duchte dat sij te veel vanden hove gingen, so souden hem die meesterissen goedertierliken seggen ende vermanen dat zij so veel vanden hove niet en gingen mer bet bij huse bleven dan sij gedaen hadden. Ende waert dat zij hem daer niet of en beterden soe souden hem die meesterissen seggen ende hieten hem in iegenwoerdicheijt van twiën of van driën vanden outsten des voerscreven hoefs dat sij vanden voerscreven hove niet en gingen

hilic: huwelijk

----- **einde pagina 93** -----

ten waer bij goetduncken der meesterissen. Ende des gelijc so zullen die meesterissen mit twiën oft mit driën die den hof plegen te bewaren den genen hieten opten hove bliven ende daer niet of te gaen, die niet gehorich wezen en willen te houden zulke ordonnancie ende overdracht als die voerscreven ioncfrouwen op horen hof hebben ende oic dese brief begrepen heeft. Ende waert dat yement daer boven alst hem gehieten waer bynnen te bliven vanden hove ginge dan bij goetduncken der meesterissen dat waer op verboernisse des hoefs voerscreven Ende hadden sij huse, camer of betstede opten hof voerscreven datt zoude den hove bliven zonder yements wederseggen. Voert so en zullen sij ander straten niet ten doden gaen dan die geen die daer maech toe is mach daer gaen of sij wil mit haer vierden vanden hove. Voert zoe en sel nyement vanden voerscreven beginnen haer husinge of camer vercopen dan eenre ontfangen begijn. Ende dat bij goetduncken der meesterissen. Voert alle die huse of camer die den meesterissen angecomen sijn tot des hoefs of kerken behoef voerscreven of noch aencomen zullen die en zullen sij nyement vercopen dan eenre beginnen die ontfangen is opten voerscreven hof ende dat tot horen lijf

toe. Ende die macht bespreken of besetten na hore doot te comen macht: mag het
 op eens menchen oft twiër lijve toe die opten voerscreven hove woenen ende
 of daer mitter woen bliven ende beginnen sijn of diemen tot beginnen
 ontfangen wil, maer die eygendoem sel altoes wedercomen anden
 hof of ander kerck voerscr.. Voert soe sullen zij haer poerten sluten
 als men nachtlucht clopt ende dat niet te vroe noch te laet ende
 dan zal hem een ygelic scicken bynnen der poerten te wezen des
 voers. hoefs, nootzaken uijtgeset. Voert soe zullen alle die be=
 ginen ende joncfrouwen des voerscreven hoefs alle dage misse horen
 in hare kerken, ende dat en zullen zij om geens wercx wille laten
 ten waer dat enige dingen verderven zouden daer sij over onledich
 waren, of dat sij uut waren ende niet vroe genoeg thuysen en
 mochten comen. Oic soe sel nyement vanden voerscreven beginnen
 of joncfrouwen des heiligen dages na dat die cloc twaliff twaliff: twaalf
 geslegen heeft na middage vanden voerscreven hove gaen eer dat

----- **einde pagina 94** -----

zij twee geslegen heeft nae middage dan om nootzaken daer
 men niet mede beyden en mach ten sij bij goetduncken der
 meesterissen. Voert zoe en zel nyement vanden voerscreven joncfrouwen
 of beginnen vorder alleen vanden hove gaen dan ter hallen,
 ter vischmarckt, ten suvelmarct om broet of om bier ten zij
 bij goetduncken der meesterissen. Ende in geenre manier en
 zullen zij ter hallen gaen of ergent anders alleen des morgens
 als haer bynnenste poerten ende tralij gesloten is, mer sij zullen
 dan gaen ist te doen twee oft drie te gader ende te zamen weder
 thuys comen ten waer dattet noet waer of dat een oude joncfrouw
 of begijn alleen ginge ende dat bij goetduncken der meesterissen.
 Voert zo en zel nyement vanden voerscreven beginnen of joncfrouwen
 alleen van huys varen dan bij goetduncken der meesterissen.
 Noch geen joncfrouw of begijn des hoefs voerscreven en zel des nachts
 alleen gaen waken vanden hove, ten zij bij goetduncken der
 meesterissen. Voert waer dat zaec dat yement vanden ioncfrouwen
 of beginnen enich vanden begijnen of ioncfrouwen die opten voerscreven
 hove woenen schande confuse of laster dede mit woerden of
 mit werken dat kenlick ende openbaer waer dat god verhoeden
 moet dat zel sij beteren bij goetduncken der meesterissen ende der
 geenre die den voerscreven hof plegen te bewaren. Ende woude zij des
 niet doen bynnen twintich dagen na vermaninge der meesterissen
 voers[creven]dat waer op verboernisse des hoefs voerscreven ende haer
 woenstat zoude den hove bliven sonder yements wederseggen.
 Voert waer oijck yement opten voerscreven hof die den meesterissen
 confuse of laster selve dede openbaerlic of mit haer vrienden
 of mit hardichede weder voeren in woerden of in werken, dat die

meesterissen betugen mochten mit twiën of met driën, die opten voers. hof woenen, dat zel sij beteren bij den outsten ende besceijdenste des voerscreven hoefs. Ende woude zij des niet doen mer mit har= diche de wederstaen soe verboeren sij den hof, ende haer woenstat zel den hove bliven. Voert waert dat zaec datter yement vanden joncfrouwen of beginen des voerscreven hoefs berespt worde van enige punte der iegenwoerdige ordinanci ende sij daer berespelic in worde bevonden ende haer na vermaninge der meesterissen

----- *einde pagina 95* -----

daer niet oft beteren en woude ende dat clagede haer magen of vrienden om dat mit hen te weren ende te wederstaen; also dat yement opten voerscreven hof wonende daer last of onrust of quaem, so sullen die meesterissen mitten genen die den hof plegen te bewaren die begijn of jonckfrou vanden voerscreven hove setten, sonder yements wederseggen ende haer woenstadt of husinge blijft des hoefs. Voert so sullen sij haer traliën ende haer bynnenste poerten gesloten houden in alre manieren alst nu gewoonlick is. Ende waer dat saec dat sij daer boven deden ende die traliën of poerten weder op braken, of niet gesloten en hilden als voers[creven] is, so verboeren die beginen of joncfrouwen des voerscreven hoefs alle maent ter tijt toe sij se weder doen maken ende gesloten houden als voers[creven] is tien engelsche nobelen die één helft tot ons liefs heeren behoef van Hollant ende die ander helft tot des gerechts behoef van Haerlem. Voert so en zullen sij nyement opten voerscreven hof ontfangen noch harbergen sij en sij van enen goeden name ende onberucht. Voert so sullen die beginen voerscreven alle jaer op sinte Mathijs avont kyesen een meesterisse, ende altoes soe selre een twee jaer an bliven, alsoe verre als sij daer nutte toe is bij goetduncken der gemeenre beginen. Ende wanneer dat sij een meesterisse gecoren hebben, so sullen die oude meesterissen voer den beginen voerscreven goede claer rekeninge doen van des hoefs goeden, wat oncost of scade die hof in dien jaer gehadt heeft of wat goede den hove aengecomen zijn. Des gelijxs sullen die costerissen rekeninge doen van der kerken goeden voer den meesterissen ende den genen die den hof plegen te bewaren. Ende sij sullen met malcanderen weten scoude ende onschouden, innemen ende uytgeven vander kerken goede. Voert alle goede eersamige zeden ende geestelike ordonnancie die opten voerscreven hove nu sijn of namaels opten voerscreven hove geordineert zullen worden bij rade goeder priesteren ende clercken, ende sonderlinge in dese iegenwoerdige ordinancie daer sullen die beginen ende joncfrouwen des voerscreven hoefs den meesterissen in gehorich wesen. Ende waer dat saec datter yement waer opten voerscreven hove die

wederspannich ende ongehorich wesen woude dat god verhoeden moet ende hem setten tiegens deese yegenwoerdige ordinancie

----- *einde pagina 96* -----

ende daer na niet doen en wouden, of in enige punten misdeden die goeden geesteliken menschen niet toe en behoerden te doen ende die voerscreven beginnen ende ioncfrouwen op haren hof mit gode noch mit eeren niet liden en mochten die zullen die meesterissen mitten genen die den hof plegen te bewaren vanden hove voerscreven setten. Ende bleven sij daer boven opten voerscreven hof ende niet en ruymden binnen dien daghe dat hen die meesterissen in iegenwoer= dicheit van hem twiën of driën die opten voerscreven hove woonden vanden voerscreven hove hieten gaen so geloven wij den joncfrouwen ende beginnen dat wij die vanden voerscreven hove sullen setten. Ende wie dattet soe lange verbeyde dat sij vanden gerechte vanden hove worde geset, die verboerde tien engelsche nobel die een helft tot ons liefs heren behoeff van Hollant ende die ander helft tot des gerechts behoeff van Haerlem. Ende nochtan so sel sij den voerscreven hof ruymen ende haer woenstat blijft den hove. Voert so zullen die beginnen ende joncfrouwen voerscreven nyement harbergen noch ontfangen opten voerscreven hof sij en hebben een wilkoer gedaen voor scepene van Haerlem mit haers mombers hant te houden na hore macht dese iegen= woerdige ordinancie. Ende alle goede gewoenten ende kustumen des voerscreven hoefs. Voert so sullen die meesterissen des voerscreven hoefs alle jaer op sinte Mathijs avont dese iegenwoerdighe ordinancie doen lesen openbaerlic in yegenwoerdicheijt der gemeene joncfrouwen ende beginnen des voerscreven hoefs op dat sij se te beter mogen weten ende in hare memorie hebben. Ende op dat die gemyene beginnen ende ioncfrouwen des voerscreven hoefs die nu ter tijt sijn alle dese voerscreven punten mit goeder voersienicheijt eendrachtelic overdragen sijn. Soe hebben wij schout schepene ende Rade voerscreven bij goetduncken der vroetscap ende rijcheijt der voerscreven stede den voerscreven joncfrouwen ende beginnen alle dese voerscreven ordinancie ende punten geconsenteert ende confirmeert. Ende waert dat dese ordinancie ende punten in enigen stucken verbroken worden so geloven wijse te corrigeren ende te berechten voer ons ende onse necomelinghe als wijs vermaent worden vanden jonckfrouwen ende beginnen des voerscreven hoefs in alre manieren als die correctie daer of begrepen heeft, na inhoud des yegenwoerdiges briefs. Ende want wij schout schepene ende Rade

----- *einde pagina 97* -----

der stede voerscreven ymmer willen dat dese voerscreven ordinantie confirmatie
ende punten vaste ende gestade gehouden worden in alre manieren
als voerscreven is. Soo hebben wij desen brief bezegelt mit onser
stede grote zegel ende mit onser alre zegelen hier beneden
angehangen. Int jaer ons heren dusent vierhondert ende achte 17 okt. 1408
op sinte Lucas avont Ewangeliste.

De feestdag van sint Lucas valt op 18 oktober; datum is dan 17 oktober 1408.

Gecollacioneert Tegens d'originale
Ende accordeert Bij mij
get. : [] assendelft

Gecollacioneert tegens den originael
brieff byden consent van meester
Cristoffel Boudins procur[eur] vanden
stede van Haerlem bij mij
get. : [Lefeure]

----- **einde pagina 98** -----

Copie

Willem bijder genade gods Palengrave upten Rijn Hertoge
in Beyeren, Grave van Henegouwen, van Hollant van Zeelant
ende heer van Vrieslant. Doen condt alle luden want die ioncfrouwen
ende beginen die upten begijnhove geweest hebben ende sijn tot Haerlem
overmids armoede in verleden tijden hoer begijnhof gmyndert
hebben so dat sij daer gebrec ende hinder of gehat hebben ende
oic also bedrongen geseten dat sij hem van nootswegen een
deel ontrumen mosten. So hebben wij hem geerloft ende
geconsenteert, oirloven ende consenteren midt dese brieve dat
sij die husinge mitten erve gecoft hebben iegens Gerijt Albout
die heren Coenen van Oesterwijck Willem Cusers zoen plagen te
wesen gelegen aen horen begijnhove voer[genoemd] ende hem dat
mede te ontrumen. Ende hebben voer ons ende voer onse nacomelingen
alle die ioncfrouwen ende beginen die daer op wonen of wonen
zullen ende hoir goede genomen ende nemen in onser bescermenessse
ende protexie ende in alle rechten geliken anderen ioncfrouwen ende
beginen die upten ouden begijnhove woenachtich sijn na inhout
sulker hantwesten ende privilegiën als sij van ons voer vaders
graven te Hollant zaliger gedachten vercregen hebben Ende willen
dat die gemeen ioncfrouwen ende beginen des hoefs voerscreven gebruiken
ende genieten sulker hantvesten, rechten ende [brieven] als onse voer
vaders voerscreven ende oic onse goede stede van Haerlem hem gegeven

ende bezegelt hebben sonder verbreken. In oirkonde desen brieve
bezegelt mit onse zegele hier aengehangen. Gegeven inden Hage
opten heyligen pijnxster avont int jaer ons heren dusent vierhondert ende dertien.

Gecollacioneert tegens d'originale byden
consent van meester Cristoffel Boudins
pro[ur] dien stede van Haerlem Bij mij

get. : [Lefeure]

Gecollacioneert tegens Doriginale
ende accordeert Bij mij

get. : [assendelft]

*NB: Pasen 1413 viel op 23 april, pinksteren (de 7e zondag na Pasen) viel dan op 11 juni,
Pinksteravond is dan **10 juni 1413***

----- einde pagina 99 -----

Copie

Claus Albout scout, Willem Doemenzn van Riedwyc, Ysebrant van
Tetrode, Dirc Symon Douden zn Jacop Vochts zn Jan van Zaanden, Willem
Engebrechtszn ende Doene van Ridwyc scepene, Symon vander
Scuer, Gheryt Albout, Hughe van Dyemen ende Jan Zuneder Rade
der stede van Haerlem doen kont allen luden, want dat begijnhof
binnen onser stede van Haerlem in voertiden gemindert is, over
mids armoede. Ende die beginen nu ter tyt groot gebrec van
come hebben, hier om hebben zij gecoft by onsen consent ende
goetduncken die husinge mitten erve die heren Coenen van
Oesterwyc Willem Cuserszn plagen toe te behoren ende Geryt
Albout gecoft heeft iegens heren Coenen erfnaem voernoemt
gelikerwys die scepen brieve daer of begrepen, ende inhouden, die
wy daer of gesien hebben. Ende Geryt Albout, voort den beginen
vercoft heeft. Ende want dit alby onsen wille ende consent
gesciet is, zo hebben wy om oetmoedichs vervolschs willen
vande gemenen Joncfrouwen die nu ter tyt opten begynhof
woenachtich syn die husinge mitten erve voergeroert, ende
alle die ioncfrouwen die daer op wonen zullen in onser
bescermenisse genomen bij wille ende goetduncken der vroescap
van onse stede mit allen Rechten ende privilegiën die die
gemeen joncfrouwen vanden begijnhove die nu syn of hier
namaels wesen zullen hebben vande stede van Haerlem na inhoud
der hantvesten end brieven die sy daer of hebben. Ende geloven
den gemeen joncfrouwen die nu syn of hier namaels wesen zullen
woenachtich opten voorscreven erve daer in te houden ende te stercken
geliken den anderen beginen die opten ouden begynhove woenachtich
syn sonder eenich verbreken van ons of van yement behoudelic
dat sy die ordonnancie ende statuten medehouden sullen geliken

den anderen begijjnen na inhoud des hantvesten voergeroert. Ende want wy scout Schepenen ende Rade der stede voorscreven ymmer willen dat dese iegenwordige hantvesten vaste ende gestade ghehouden worden in alre manieren als voorscreven is. So hebben wy desen brief bezegelt met onser stede grote zegel. Ende mit onsen alre zegelen hier beneden aengehanden Int jaer ons heren dusent vierhondert ende dertien des sonnendages na ons vrouwe dach annunciacio. 25 maart 1413

NB: de zondag na 25 maart 1414

Gecollacioneert tegens d'originale byden consente van meester Cristoffel

Boudins procur[] der stad van Haerlem ende accordeert

Bij mij

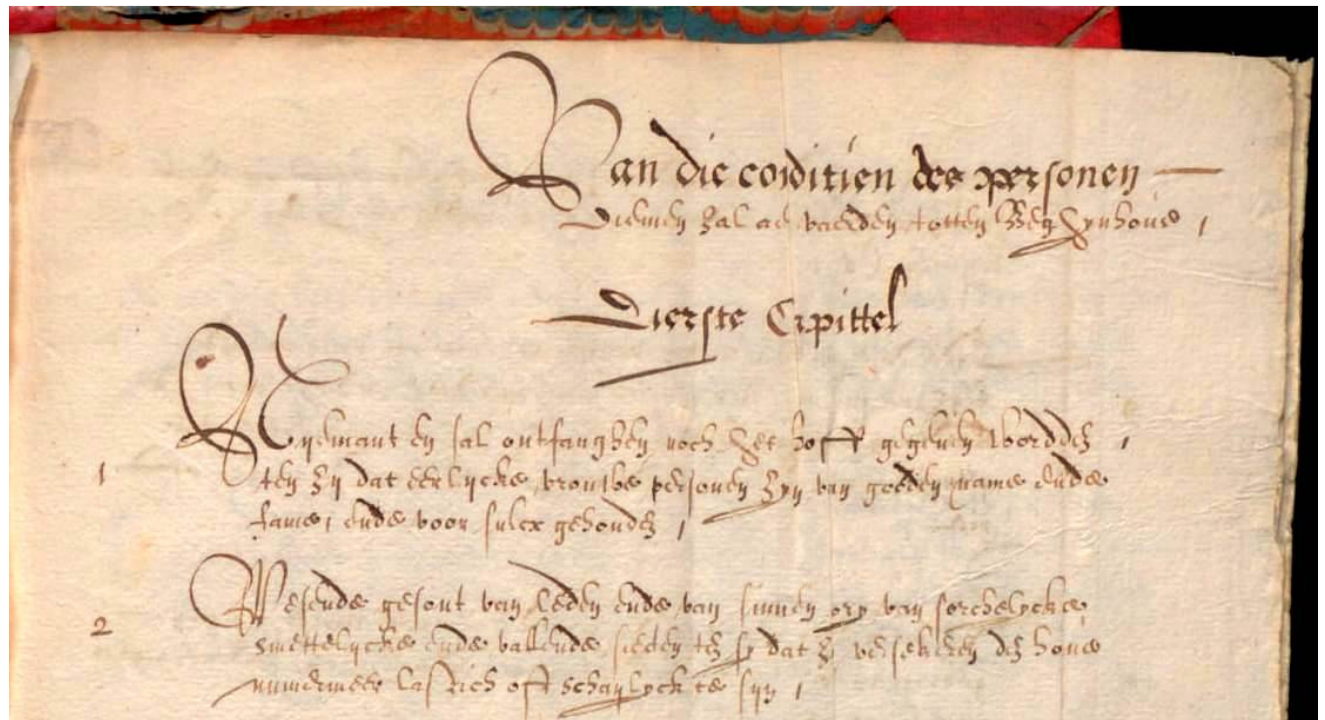
get. : [Lefeure]

----- einde pagina 100 -----

Statuten na 1559

Noot over de hierna volgende tekst :

De lezing van het handschrift is vaak onzeker, en de spelling vaak slordig. Heel wat letters, vooral eindletters van een woord, konden niet met zekerheid herkend worden.

Van die conditien des personen

diemen zal aenvaerden totten Beghynhove.

Dierste Capittel

dierste: het eerste

1

Nyemant en sal ontfanghen noch het hof gegeven wordden
ten zy dat eerlycke vrouwe personen zyn van goeden name ende
fame, ende voor sulcx gehouden.

2

Wel ende gesont van leden ende van sinnen vry van sorchelycke
smettelycke ende vallende siecten ten sy dat zi versekeren den hove
nimmermeer lastich oft schaylyck te syn.

3

Oick vrij ende los van alle beloefden tzy van eenighe religie
oft van houwelyck.

beloefde: belofte

4

Niet belast met eenighe notable schulden oft borchtochten.

5

Hebbende te minsten een bedde met zyn toebehoirten begynen
cleederen ende tamelycken huysraet.

tamelyck: gepast

6

Ende voerts zoe veele in jaerlycxsche renten [ende van]
consten van hantwerck waarmede zij haer tamelyck mach [onderhouden ?]
minsten dry iaeren sonder last des Beghynhoufs, ende []
der gefundeerde almoessen.

beschadiging tekst

7

Ende tot dyen eynde sal een yegelycke dye het hoff geg[even]
gehouden zyn te hebben een eerlycke welgestade Beghyne
oft eenigen anderen gheestelycken oft weerlycken persoene die [haer]
streke, ende gelove by allen gevalle haer voerden tyt van dry jaeren
last des hoofds te onderhouden.

8

Ende hou wel den staet der beghyne gheen eeuwich verbont en is,
want nochtans selden wel gaet met de genen die de hand aen desen
ploech stellende achter waerts siet, soe wordt geordonneert dat
niemant desen staet ontfangen en sal ten zy dat zy een jaere te voeren,
in een convent oft by eene oudtsettige Beghyne daer die groote

hou: hoe

oudtsettig: lang geleefd
hebbend, ervaren

----- **einde pagina 101** -----

meesterssen [mede] te vreden zijn, gewoent heef om haer
helich te proeven, ende geproeft te worden oft zy den hove
bequaem is.

helich: volledig

9

Ende dese mestersse van voors[creven] covente oft voirgenoempde
beghine sal nerstich gemerck nemen over diegene die [beproeft]

covent: convent
gemerck nemen: in
het oog houden

wordt, om nae haer beste kennelyck[heyte] op haer conscientie te
getuygen eer zy ontfangen wordt oft totten hove dienen zal of
niet.

10

Binnen desen jaere zal die gene die geproeft wordt moegen
gebruycken weerlyck habyt dat tamelyck ende eerlyck, sonder eenighe
curieusheyt is.

curieusheyt: opschik

Noch als men yemanden beghynken maken wilt zoe sal die pastoir elc
maent te voeren onder zijn sermoen de selve vercondigen met naem ende

toenaem ende die gemeynte waerschouden van haerlieden aenstaende ontfanckenisse; op dat een iegelyck die yet mocht weten, van hueren onbequaem[heit] t'selfte uyt liefde den pastoir oft grootmeesterssen aengeven.

Van d'aenveerden ende beloften.

Tweede Caple

caple: capittel

1

Die haere proevinge volbracht hebben zullen moghen ontfangen wordden tot allen tyden des iaers.

2

Welcke ontfanckenisse zal geschieden openbaerlyck inde kercken in presentiën des prochiaens, sittende voir den hoogen altair ende die overste meesterssen weersyden desselfs Altairs, alwaer die ontfangen zullen worden te voren gebicht zynde, sullen comen met den weerlycke faillie, knielende beneden den trap des hoogen altaers.

----- **einde pagina 102** -----

3

Die parochian sal doen een cortte gestichtige vermaninge tot onderwys den ghenen die ontfangen wordden.

gestichtige: stichtelijke

4

In het slot zynder vermaninge zoe sal hy bespreken, dat die ghene die besmeth is met eenighe sieckten boven verhaelt oft isbaer schulden, borchtochten, oft verbonden met andere beloften, nyet en is ontfangbair.

5

Sal daeromme hier op een yegelyck die den Beghynen staet aennemen bysonder hooren Antwoirden, want als waere yemant ontfangen die by eenige van voergaende punten belast was alsmen haer aennampt, en sal haer aenveedinge van gheender weerde zijn.

6

Waer dit ondervragen, zal den prochiaen aenroepen die gratie des heylichs Geests, lesende oft singende metten anderen *Veni Creator Sp[irit]us cum versiculo et collecta*. Ende daer naer gesongen werde eene misse vanden heyligen gheest, inde welcke sy zullen gaen ten offere, ende ontfangen het weerdich Sacrament des Lichaems ons heere.

7

Naer de misse zullen comen de ontfangen wordden voerden
prochiaen knielende, die op huere hoofden hangen zal eenen witten
doeck oft faillie nae die gelegentheyt des tyts vanden iaere te weten
van paesschen tot Alderheyiligen dage de begynen ommedoec ende
van Alderheyiligen tot paeschen de baghyne faillie.

naer: na

8

Dan zulllen sy geloven by handen de prochiaen hem, ende die
grootmeesterssen hen, ende hunne naecommelingen gehoorsaemte te
zynde nae dese statuten, zoe lange als zy inde vergaderinge
des Begynhofs blyven.

geloven: beloven

vergaderinge:
geestelijke vereniging

9

Sullen daerenboven inde handen des prochiaens Godvruchtichyt
geloven geduerend hueren Beghynneken staet in die forme
naevolgende

10

Ick X. gelove onsen Eer.sten heere den Eertsbisschop van
----- **einde pagina 103** -----

Eer.sten: eerwaardigste

Mechelen, den prochiaen van desen hove, ende den groot
meesterssen, ende alles haerliedes wettelycke naecommelinghe
gehoorsaemheyt, nae dese statuten van desen hove, ende te leven
in reynicheyt zoe lange als ick Begynken zyn sal, Soe wil
my Godt helpen, Maria zynder gebenedyer moeder ende alle
Godts heyiligen.

Van het habyt ende huysraet den Beghynen

T iii° Caple

T iii° caple: het derde capittel

1

Aengaende het habyt der Beghynen, zullen daer inne onderhouden
hen ende faitsoen, forme ende couleur ten zy dat daer op deur den
Eertsbischop van Mechelen met raet vanden prochiaen ende
meesterssen anders geordonneert wordde.

2

Het haer den Begynkens sal affgesneden en redelyc cort
gehouden worden.

3

In geestelycke simpelheyt zoo sullen zy betaemelyck haer
hooffden toemaecten.

4

Egeen gestyffde oft anderssins curiose doecken en zullen zy
gebruycken.

5

Noch wortter geordonneert dat zy noch buyten noch binnen den hove
dragen en sullen weerlycke huycken die van stoffen ende faitsoen
curieus zyn, hebbende op het hooft cappekens.

huyck: mantel zonder
mouwen

6

Binnen den hove salmen altyt failliën ende omdoecken dragen des
sondaechs ende heylich daegs, item oick des weekendaegs alsmen

----- ***einde pagina 104*** -----

ter kercke t'of solemnelen dienst gaet gelyck te sermoen t'of
gesongen missen oft vesperen, item alsmen te biechten, oft
ten heyiligen Sacramenten gae.

7

Buyten den hove zullen te minsten huycken om hangen, ende
als sy reysen zullen zy die dragen tot aende poirte opt hoof.

8

Haer hooyen sullen wesen slechten stroyen hoeyen, swart
geverft sonder eenige curieuse boertsels, oft bandekens,
oft quispelkens.

hooyen: hoeden

9

Haer schoenen, solen ende pantoffels zullen weesen zoe wel
inde stoffe, als int faitsoen sonder curieusheyt.

Sy sullen oick schicken dat haer huysingen oft huysraet
noch duer curieusheyt noch duer vuylicheyt berispelijck en
wordde, egheen liedecanten hebben mair coetsen.

coetse: rustbank, bed

10

Ende gheen werlycke schideryen en sullen zy by haer houden.

Vanden dienst Godts ende het

bidden der Beghynen, ende hoe zy die heylige
Sacramenten des altaers ende der biechten
gebruycken sullen

T' vierde Caple

caple: capittel

1

Inden iersten is een yegelyck verbonden dagelycks missen
te hooren.

2

T' sondaeghs, ende st'heylichdaeche sullen sy neerstelyck
volgen den dienst Godts in hunne eygen kercken daer d'overste
gemerck in nemen sullen, ende

----- *einde pagina 105* -----

3

Sullen oyck dagelycx haer zeven getyden houden inder
vuegen naevolgende

4

Die niet geleert en syn sullen voir die metten ende lauden lesen
een roosenhoeyke van onser lieven vrouwen van vyf pr nr
en vyftich Ave maria, voor die priemen enen pr nr ende Ave maria,
het geloove ende de thien geboden, voor die tertiën, sexten ende
nonen voor elck drye pr nr ende drye Ave maria, voir die
vesperen, vyff pater noster, ende vyff Ava maria, voor die
completen dry pr nr en dry Ave maria met het geloove.

pr nr: pater noster

geloove: credo

5

Die geleert syn sullen moegen verkiesen oft die voorgaen
ordonnantie te lesen oft in die plaetse die getyden van onser
liever vrouwen, oft andere die swaerder zyn.

6

Hieren boven salmen in die gemeyne huysen het geles der
psamen, ende van andere gebeden ende gheestelycke lasten
onderhouden, nae elcx huys fundatie, ende gewoente behalven
dat onredelycke lasten sullen gereduceert ende gemodereert
wordden nae des heysch van die gefundeerde proffytten
deur d'authoriteyt vanden eertsbisschop met raet des pastoirs
ende der meesterssen.

geles: tekst

heysch: vereiste

Noch sullen gehouden syn te hooren alle de sermoenen die sondaechs, ende te heylichdachs in haerder kerken op het hoff zullen gepreeckt wordden.

9

Nyemant en sal haer ~~moghen verbinden deur~~ vorderen eenige boecken te lesen van hooge materiën sonder oirloff des parochiaens.

10

Nyemant en sal haer moegen verbinden deur geloften aen hueren bicht=
vader, oft andere particuliere persoonen om te staen tot huuder gehoorzaamheyt oft eenighen anderen regel te onderhouden wantmen bezint dat hier uuyt menige ongerusticheyt plach te commen.

----- **einde pagina 106** -----

11

Ten minsten eens ter maent sal yelyck Beghynken haer biechte spreekken, ende het heyl. Sacrament ontfangen, ten waere dat den prochiaen of bicht vader t'selve yemanden verboet, want t'heylich Concilie Trenten oyck van besloeten religieusen in voordere is ordonne[ert]

12

Oock sullen sy t'selve onderhouden inde vier hoochtyden des jaers alle geboden feestdagen van onse liever Vrouwes op den feestdach van haerlieder kerck [wege] ende op des feestdach *wege: mogelijk is heilige bedoeld* vandes patroon oft patrones des hooffs.

13

Ende hoe wel den prochiaen ende die bichtvaders naer haer conscientie, ende discretien den enigen daer zy merckelycken voirtganck inder dueghden [hun] sullen moegen consenteren dickwilder ten heyiligen Sacramente gaen raden wy nochtans het selve nyemande (hoe deuglyck zy is) dicwilder toegelaeten te wordden dan die heeren voirvaders in besloeten cloosters hebben geordeelt tot meeder reverentie totten hoochweerdigen lichaems ons heren neerstiger onder=
soeckinge der consciëntien, ende onderstant der Bichtvaderen. *onderstant: ondersteuning*

14

Alle jaere eens inde vastene, ende eens inden Advent sal elck Begynken haer bichten tegen hen prochiean.

15

Nyemant en sal haer voordere te bichten tegen eenigen weerlycken oft geestelycken priestere buyten [den hove], ten waere aenden Guardiaen oft president vanden minrebroeders, prioirs ende

supprioirs vande andere drye biddende ordenen ende dat nochtans
nyet sonder consent vanden overheyt.

16

Ende den prochiaen daer toe versocht bescheide en sal hier inne
haer geen swaricheyt maecken [enn] vyff oft zes maele
t'jaers, behalve dat sy den Bichtvadere daer sy by begeren
te gaen, den prochiaen noemen sullen.

----- **einde pagina 107** -----

17

Niemanden oick en sal geoirloeft zyn meer dan deurgaens
eens ter weeken biechten.

18

In die processiën [ende] openbaer bedingen binnen d'bagynhoff
sullen alle die Begynkens gaen naer het cruys, twee ende twee
die grootmeesterssen achter, ende die priesters nae hen
waer nae sullen [volgen] de rentmeesters ende andere officieren des
hoefs.

Noch zoe word

(drie woorden ...)

Van die conversatie ende handelinghe

vanden Beghynkens.

T vyfste Capitle

1

Die Beghynkens sullen haer gestichtich dragen ende haer
oversten ende met [malcanderen] sonder yemant met voirde
oft wercken te quetsen ende hen wel wachten secreten vanden hove te
releveren.

voirde: woorden (?)

2

Een yegelyck [vanl] haer zal alleen slapen.

3

Sonder oirloff des prochiaens en sal egeene weerlycke vrouwe
persoon uuyt genomen moeders veele min mans personen, noch
knechtken hoe [jonck] oyck die zyn by eenighe Beghynkens
mogen woonen no[ch] scolen gaen, en sal oyck nyemant vermoegen
eenige dochterkens [te] aen veerden om by haer te woonen dan by advis

----- **einde pagina 108** -----

ende consente der jouffrouwen, ende men sal die dochterkens in alderdegelyckhyt pareren nyet lichtveerdich noch de selve leeren op clavesingelen spelen, oft anders lichtveerdich.

4

Lichtveerdige weerlycke recreaties sonder singen die d'eerbaerheyt moghten hinderen, sullen zij schouwen ende en selen geene honden mogen houden, oft andere beesten, die den anderen hinderlyck oft moyelyck zouden moegen vallen.

5

Tsavonts en salmen geen maeltyden houden met eenige die vanden hove gaen moeten om geencklycs redenen van Bruyloft, taeten, conincx fiesten, oft om wat redenen het sy uutgenomen alleen wanneer die mombairs in die saecken van het begynhoff ghevaceert des avonts ter eeten gehouden worden ter infirmeryen ofte ter kisten.

kiste : van oorsprong de kist waarin het geld voor de armen werd bewaard, vandaar bij uitbreiding als benaming voor de instelling die de armenzorg onder zich had.

6

Egeen manspersoonen dy sullen in het hoff vernachten dan in plaetsen daer ten geoirdoneert, ende dat met verloff des prochiaens, ende der meesterssen.

7

Egeen Begynken dy sal gemeynschap houden met eenen persoonen tzy mans oft vrouwe die ter quader naem oft faem staet, oft met yemanden waerdoer sy soude moegen gediffameert worden, ende quade vermeyen van haer selven geven.

8

Ist dat yemant van alsulcken schandael vermaent uutseide ter dry reysen, haer nyet en betere zal vanden hove gestelt worden.

9

Ende die alsulcken suspecte conversatiën weten sullen t'selve soecken te beteren doer goederthieren vermaninge, ende by gebreke van vorderinge doer het selve uuyt lieffden den oversten te seggen.

----- **einde pagina 109** -----

10

Ist dat yemants onsuyverheyt int openbaer compt en sal nyet alleene vanden hove gestelt worden, maer daeren boven oyck verbeuren haer beste bedde, eensdeels tot proffyte vander kercke, eensdeels voor die crancken ende heylichs Geest taeffele.

11

Ist dat yemant haer wilt begeven totten houwelycken staet, sal voer haer onder trouwe vertrecken met haeren huysraet uuten hove op pene van t'welff rinsgulden.

pene: straf, boete

12

Maer hier inne failgeerden zal al haer recht dat sy mocht hebben tot eenich huys verliesen.

failleren: tekort schieten

13

Die begynkens sullen neerstelycken airbeyden een yegelyck in syn hantwerck om haer broot te winnen, in rechtverdicheyte.

14

Sullen nochtans haer wachten van eenich hantwerck te doene waer duere sy haer selven oft haer medesusters te seer mochten ontrusten.

15

Egeen begynken en sal haer voederen borge te blyven dan voer persoonen die vanden hove zy.

16

Egeen begynken en sal haer mede susteren dagen, roepen oft doen roepen, beclagen oft doen beclagen voer eenen rechtere buyten den hove op pene van haer hoff te verliesen.

17

Maer ist dat sy yet heeft tegen haer mede susters, sal dat laeten rechten byden pastoir oft die grootmeesterssen, oft by hen t'samen.

18

Ist dat yemant vanden begynkens worde om schult oft andere civile questiën van yemanden buyten des hove aengesproecken oft betrocken voer eenigen rechter, sal de pastoir oft meesterssen hun beste doen om die partyen te vereenigen, ende

vereenigen: verzoenen

----- **einde pagina 110** -----

sal het begynken schuldich syn alsulcken acoorde van weerde te houden.

Van die portieresse duyngaen

ende ingaen der Beghynen.

T seste Capitle

1

Die poorten des hoefs sal van die poirtieresse gesloten en ontsloten wordden ten poirtijden van die stede daer die hoven gelegen is.

2

Ende nae het sluyten en sal zy nyemant uuyt oft inne laeten dan die sy wel kende oft daer sy vanden meesterssen bevel aff heeft.

3

Inden dach sal altyt één vanden poirtieressen gemerck nemen op die gene die uuyt ende in het hoff gaen.

*gemerck nemen: in
het oog houden*

4

Nyemant van die Beghynkens en sal lichtveerdich syn van uuyt oft in te gaen dan om merckelycke saecken.

5

Nyemant van haer en sal opden sondach oft heylich dach uut den hove gaen dan by oirlove van eender grootmeestrisse, ende metter failliën, oft ommedoeck.

6

Als zy ter maelyt geroepen wordden vanden prochiaen oft capellaens en sullen daer nyet gaen sonder oirloff van eender grootmeestersse als voere.

7

Nyemant sal oyck buyten den hove vernachten sonder voergaenden oirloff des prochiaens ende eender grootmeestersse.

8

Ende oft gevele dat yemant sonder alsulcken oirloff buyten den hove gebleven waer sal t'selve binnen vierentwintich huren den prochiaen, ende haer capittel meestersse om alsulcken

huren : uren

----- **einde pagina 111** -----

pene t'ontfangen als hy ordonneren zal naer gelegentheyt der oersaecken.

9

Die inden winter van Bamisse tot halff meerten nae den achten, ende inden zomere nae den negenen t'huys compt, sal

van die poirtieressen aen een van die meesterssen overdragen
wordden, want men beveelt dat die poirte van alsdan int slot
zal syn.

10

Eet kermessen, weerlycke bruyloften, ende wederbruyloft,
omgangen, maeltyden op jaersavonden, derthien avonden,
vastelavont, mertens avont, vrouwen avont, ende dyer gelijcke
als vergaderinge haerder beloften hinderlycke en sullen sy nyet gaen
gelyck oyck niet tot cleedinge, professiën, ierster misse in
manscloosters.

- wederbruyloft: *feestmaal als blijk van dank voor jonggehuwden wiens bruiloft men heeft bijgewoond*
- omgang: processie, wapenschouwing; synoniem: kermis
- derthien avond: de avond die aan dertiendag voorafgaat; drielkoningenvond.
- vastelavont: vooravond van de vasten, dag van vreugde en ontspanning vóór de vasten, dag vóór Aswoensdag
- mertens avond: *de avond van een marktdag*
- vrouwen avont: *dag voor een der aan Maria gewijde heilige dagen*
- (in)cleedinge: *bekleding met een ambt, vooral een geestelijk ambt*

11

Ende op die vier hoochtyden des iaers, ende opde ascentioens,
heylichs Sacraments, ende onser Liever vrouwen dagen, sullen
sy aerbeyden om te blyven in haere eenicheyt uuyten hove nyet gaen *eenicheyt: alleenheid*

12

Item als sy buyten den stadt moeten reysen soe sullen zy dair toe oirlof
vragen aenden prochiaen en aen een grootmeestersse.

13

Welck oirloff nemmermeer langer gegeven en sal wordden, dan *nemmermeer: nooit*
twee maenden, ende daeromme die noet heeft lanck uuyt te
blyven sal synen oirloff moeten vernyeuwen.

14

Ist dat yemant met oirloff vertroocken, nyet weder en quame, als
zy ontboden wordden van haer overste, sal mogen vanden hove berooft
worden.

Van die Beghynkens

Correctie

T sevenste Capittle

1

Inde iersten sulle die prochiaen ende meesterssen hun beste doen om met goetheyt die ondersaten te houden in

----- *einde pagina 112* -----

gewillig onderhouden der statuten en goeden gewoenten.

2

Die tegen die statuten oft loffelycken ordonnanciën doen, sullen loffelyck: deugdelijk scherpelyck tot eenen spiegele van andere gecorrigeert wordden, oft doer gelt pene, oft doer insettinge, oft duer beroovinge des hoofs oft andersints nae den heysch des misdaets ende personen.

3

Oick criminele zaecken als dootslagen ende dieften ende dier gelycken oyck deur kennelyke onsuyverheyt salmen metten daet hoff verliesen ende staen ter correctiën vande competenten rechtere.

4

Die deur crygelheyt nyet en wilt ontfangen het onderwys ende correctie haerde overste maer daertegen aenroept die macht haerde vrinden, oft het weerlyck recht, oft daermede die overste dreycht, sal nae die derde vermaningen sonder genaden uuyten hove geworpen wordden.

5

Ende nyemant van die Begynkens sal met alsulcken geselschap oft conversatie houden op die selve pene.

conversatie: omgang

6

Die deur kennelycke onsuyverheyt hertneckige weder= spannicheyt, oft criminele saecken haer hoff verbeurt, verliest oick alle tgene dat sy aen eenich huys op het hof [geha]nghen heeft, ende daerenboven haer beste bedde tot behoeff als boven.

Houdt nochtans haer yemant van haer overste merckelycke verongelycke sal moegen haer toevlucht nemen totten [eertsbisschop] *nb: papier beschadigd*

Van die priesteren des hoves

nb: papier beschadigd

VIII Capittle

1

Die priesteren vanden hove sullen hen soe dragen, dat allen hen wesen, woirden, ende conversaties nyet en getuygen, dan

wesen: levenswandel; omgang

----- **einde pagina 113** -----

eerbaerheyt ende hen scherpelyck wachten van alle suspecte gemeynschap, ende [ca]eschap met die Beghynkens.

kenschap: vriendelijke betrekking (?)

2

Sullen daeromme altyt op het hoff metten choerhabyt ghecleet wesen.

choerhabyt: koorkleed

3

Ende nae het sluyten der poirten vanden hove en sullen sy sonder noot saecke op het hoff nyet gaen oft blyffen.

4

Tot die maelyden der Beghynkens en sullen sy nyet gaen, dan met oirloff van eender meesterssen, den welcke het beghynken die de maelyt houdt verwerffen sel.

verwerffen: verkrijgen

5

Die cappellaenen en sullen hen nyet onderwinden het ontfangen, corrigeren der Beghynkens oft ander regiment des hoefs d'welck staet tot het officie des prochiaens, ende grootmeesterssen, mach neerstich syn om den dienst daer toe sy aengenomen syn t'onderhouden.

onderwinden: bemoeien

6

Desgelycx en sullen sy nyemant by haer sieckten administreren het sacrament der biechtens, des autaers, oft sc'heylichs olysonder voirgaende consent vanden prochiaen uuytgesloten subiten noot.

heylich oly: heilige olie

subiet: plots

7

Oft yemant vanden voirgen priesters in eenige oneerbaerheyt

bevonden worde ~~bevonden~~ soe sal den selven sonder eenich vertrecken uuyt synen dienst gesloten syn.

vertreck: vertraging

8

Die synen dienst ende syne residentie des hoefs verlaet, om hoedanige oirsaecke datt'selve geschiet, en sal nyemanden in synen plaetse moegen stellen sonder consent des pastoirs ende der grootmeesterssen.

9

Ende die ontfangen wordt, sal beloven in die handen des prochiaens dese ordonnantiën hen aengaende te onderhouden.

Van die huysen des Beghynhofs

diemen coopt ende vercoopt

IXe Capittle

1

Op dat de begynhove nyet en vervallen mach in goeden, wese

----- *einde pagina 114* -----

onderhouden, ende vermeeder mochten wordden, soe ist alle Begynkens macht hebbende geoorloeft met consente des prochiaens en grootmeesterssen nyeuwe huysen opte rechten of die vervallen syn te hertimmeren.

2

Die welcke sullen haer huysen aldus opgericht mogen stellen op dieversche lyfrenten ende naer hairlieder doot funderen tot conventen.

3

Ende nae die afflyvicheyt der persoonen daer die huysen op stonden, sullen die der kercke toecommen daer dat die manier is ende anders den hove, ten sy dat ghefundeerde conventen wordden.

4

Huysen die doer versterven die keercke oft den hove toe behoren zalmen verkoopen an de ghene die daer meest voor biedt zoe behoudens dat hier inne gevoirdert worde die sulx verdient hebbe door haer langdurende loffelycke conversatie.

5

Ende die eygenersse sal verbonden syn alle nootsaeckelycke reparaties te doen, ende t'selve loffelyck t'onderhouden. eygenersse: eigenares

6

Om die huysen van nootelycke reparaties te onderhouden, zal die prochiaen met die grootmeesterssen t'jairs eens tusschen paesschen ende sincxen die selve visiteren. nootelycke: noodzakelijke

7

Die de nootelycke reparaties binnen ses weeken nae den visitatie nyet en besorght zal het selve tot cost ende last van dyen eygenersse den prochiaen met die meesterssen doen.

8

Ist dat uuyt armoede die eygenersse nyet en kan gedragen den cost van nootelycke reparaties salmen t'selve huys vercoopen ende haer doer een ander middel van woningen versien.

Van die gemeyne huysen

ende conventen

Xe Capittle

1

Alle gemeyn huysen ende conventen sullen hebben een overste, die daer tytelycke ende geestelycke zaken regeren sal ende toesien dat alle

----- **einde pagina 115** -----

particulier fundaties ende [toesien] gewoenten, boven den gemeynen [toesien]: allicht fout,/want regel des hoefs, wel onderhouden worden, welke fundatiën sullen die overbodig in deze zin vier vrydagen van Quatertemper dagen werden int convent voer gelesen.

2

Ende den prochiaen zal t'siaers eens met die grootmeesterssen dusdanige gemeynte visiteren soe wel in geestelycke als weerlycke saecken, om alle gebreeken te corrigeren, ende veranderingen van oversten oft andersints te doen, gelyck dat geraden sal wesen.

Die huysinge van alsulcken vergaderinge salmen onderhouden s'gelyck men best kan ende ingevalle t'selve nyet moegelyck en waere salmen mogen dieversche conventen ende gemeynten [vuiren] [vuiren]: voeren (?) oft versamen doer autoriteyt des Eersbiscops, ende raet des versamen:samenvoegen pastoors ende grootmeesterssen, met moderatie der gheestelycke lasten nae die gelegtenheyt der saecken.

Van die Infirmerye ende heylichs

Gheest huysen

Xle Capittle

1

Want dese huysen anders nyet en syn dan godelyck fundatiën en almoessen ingestelt onder ende tot sekere verscheyden lasten zoe sal die overheyt inden iersten wel toesien dat alsulcke fundaties getrouwelyck geregeert, ende d'aelmoesschen dye toestaet godelyc: godvruchtig toestaen: betamen, ook deghdelyck uuyt gereyckt worden. toekomen aan iemand

2

Ende dat die gene die desen fundatiën gebruycken gewilichlyck[yck] onderhouden alle lasten daer toe staende, ende particuliere ordonnanties haer aengaende neerstichlycke volbringen ten waere dat die selve lasten byden eertbisschop waeren gemodereert.

3

Beghynkens die sterven kinders van die infirmerye oft kiste diemen noempt den heyligen gheest sullen alle haer goeden bevelycke ende onbevelycke ^(a) respectvol laten den Infirmerye, oft taeffele vanden heylig gheest te waere dat in eenige hoven andere maniere

(a) bevelycke ende onbevelycke: vermoedelijk is bedoeld 'brukelike ende onbrukelike' :dus bruikbare en onbruikbare

----- **einde pagina 116** -----

onderhouden werde, diemen sel achtervolgen.

4

Mach die wettige kinderen achterlaeten daer aff sal die heylige Gheest, oft die Infirmerye elck van haeren kinderen proufficeren proufficeren: voordeel halen die haeffelycke goeden met laste van die uuytvaert in kerckrechten haeffelic: mbt de 'have', bezit te betaelen.

5

Wordt yemant van die heylige Gheest oft kiste kinderen gesedt in die Infirmerye, diens goet naer haer doot sal bedeylt wordden soe aen die Infirmerye als heylige Gheest taeffele naer die loffelycke gewoente van elcke plaetse.

6

Ende oft gebeurde dat yemant van die Infirmerye oft heylichs gheests kinderen doer successie, oft testament, oft andersints quame tot alsulcken ryckdom, dat sy die aelmoessen nyet meer en begeerde noch en behoorden te gebruycken, die is schuldich de helf van haere have die sy hadde als sy d'aelmoessen gebruyckte, te laeten den heyligen Gheest, oft die Infirmerye wyens almoesse zy ontfangen heeft, maer van haire andere goeden mach sy vryelyck disponeren.

7

Ende nyemant en sal tot dese fundatie vanden heylighe Gheest oft Infirmerye toegelaeten wordden, dan op dese besproken punten ende voergaende conditie.

Van die overheyte des Beghynhoefs

XIIe Capittle

1

Het regiment van tytelycke ende geestelycke saecken des hoefs staete tot laste vanden prochiaen ende grootmeesterssen, die welcke alle weeken eens tot zekerden uren eenen gelyck bekent sullen vergaderen om te tracteren van alle gemeyne saecken vanden hove, ende die besluuten met gemeynen consente, oft nae die meeste stemmen, ende anders nyet, maer alsser een seer groote saecke voer handen is als van groote veranderinge, merckelycke timmeringe, alienatie oft anderssints, dan salmen daer op vergaederen die raetsvrouwen daer dat

----- *einde pagina 117* -----

plach te geschiden, ende volges die meeste stemmen, ende in sal hem nyemant anders die saecke vanden hove moye, op pene van daer uuyt gesedt te wordden.

moyen: moeien met

2

Die grootmeesterssen sullen in alsulcken getal gestelt wordden als die discretie van Eerw. Eertsbischop van Mechelen naer gelegentheyte der plaetsen ende naer getal der begynnen zal geraden vinden.

NB: aartsbidom Mechelen ontstond in 1559; tekst is dus van 1559 of later.

3

Ende die groote meesterssen sullen gekosen wordden doer den cureyt ende grootmeesterssen ende die meesten stemmen der gemeynten emmers die eenich officie hebben in conventen oft aldes ende die thien jaren hebben opt hoff geloefde gedaen.

emmers: immers

4

Die voerscreven kiesinge sal gebeuren ten by syne van syne Eerw. oft yemant van hem bemachticht ende des prochiaens.

5

Die gekosen zyn, sullen op gehoorsaemheyt het officie aenveerden, ende t'selven bedienen zoe langhe als zyn Erwe[er]dich t'selve sal geraden vinden met advys des prochiaens ende der grootmeesterssen.

6

Den prochiaen ende grootmeesterssen zullen mogen tot hun hulpe kiezen, ende stellen oversten in allen officie.

7

Ende soe wyen eenich officie opgeleydt wordt sal t'selve moeten aenveerden op verbeurte van haer hoff.

Sullen oyck die prochiaen met die meesterssen mogen tot hunne hulpe, ist nochtans nootelyck verkiesen eenen experten, getrouwen, ende eerbaeren rent[m] oft twee, om die goeden des hoefs, kieste ende Infirmerye wel gaede te slaen, ende getrouwelyck ontfangen naer dat den last groot is.

rent[m] : rentmeester
kieste: kiste

9

Desen rentmeester sal alle jaere ten presentie van zyn Eerw. oft by hem bemacht den pastoir, grootmeesterssen ende momboers rekeninge

----- ***einde pagina 118*** -----

ende bewys doen van alle syn bewin[t], ende alsulcken rekeninge, nae dat zyn neerstelyck oversien, gehoert ende gesloeten syn, salmen altyt een dobbel leggen inde comme vanden hove, ende sal den selve rentmeester oft rentmeesters tallen iaere als hy syne rekeninge doet corten ende cleren staet overgeven vanden goeden.

comme: kist

corten en cleren: kort
en klaar

10

Noch sal den rentmeester die cheynsboecken ende registers alle thien iaeren vernyeuwen met namen ende regenooten.

regenoten : aanduiding van ligging, pachter en buren van een erf.

11

Staet oyck ter officiën vande pastoer ende grootmeesterssen dat hoff te geven, Beghynkens te ontfangen, die huysen te vercoopen, die statuten en ordonnanties doen onderhouden, ende misdaden te corrigeren, [tot] rust, welvaert ende eewige zalicheyt der gemeynten.

----- ***einde pagina 119, en einde inhoud*** -----

o
- o O o -
o o
o